

สำนวนภาษาในหนังสือราชการภายนอก

อิงอร สุพันธ์วิณิช (๒๕๒๑ : ๒๕๓๐) ได้กล่าวถึงสำนวนภาษาในหนังสือราชการไว้ว่า

สำนวนในหนังสือราชการจะแตกต่างไปจากการเขียนจดหมายส่วนตัว คือการเขียนหนังสือราชการจะต้องเขียนให้ได้ใจความกะทัดรัด ข้อความชัดเจน อ่านเข้าใจง่าย และมุ่งเข้าสู่จุดหมายโดยไม่อ้อมค้อม สำนวนที่ใช้กันมากในหนังสือราชการ คือ ถ้าเป็นหนังสือราชการฉบับแรกมักจะนิยมใช้ว่า ด้วย หรือ เนื่องด้วย ในย่อหน้าแรก ส่วนย่อหน้าที่สอง มักจะขึ้นต้นว่า ฉะนั้น หรือ จึง ถ้าเป็นหนังสือราชการที่ติดต่อกันแล้ว มักจะใช้ว่า ตามที่... นั้น ในย่อหน้าแรก ส่วนย่อหน้าที่สองมักจะขึ้นต้นว่า บัดนี้... นอกจากนี้ยังมีสำนวน จึงเรียนมาเพื่อขออนุมัติ จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการต่อไป ฯลฯ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของแต่ละเรื่อง

ในการศึกษาหนังสือราชการภายนอก ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๓๕ ถึง พ.ศ. ๒๕๓๘ มีเพียงบางส่วน ในส่วนประกอบต่าง ๆ ดังได้กล่าวมาแล้ว ในบทที่ ๓ เท่านั้นที่จะนำมาศึกษาเรื่องสำนวนภาษา ดังนี้

๑. ส่วนหัวเรื่อง ได้แก่ ส่วน "เรื่อง" และ "คำขึ้นต้น"
๒. ส่วนข้อความ ได้แก่ ส่วน "เนื้อเรื่อง" และ "จุดประสงค์ของเรื่อง"
๓. ส่วนท้ายเรื่อง ได้แก่ ส่วน "คำลงท้าย"

การใช้สำนวนภาษาในแต่ละส่วนดังกล่าวมานี้ มี ๒ ลักษณะคือ

ก. ใช้ตามระเบียบที่กำหนดไว้เป็นแบบเฉพาะเท่านั้น ได้แก่ ส่วน "คำขึ้นต้น" และ "คำลงท้าย"

ข. ใช้ตามระเบียบแบบแผนเฉพาะในส่วนที่มีการกำหนดไว้ และใช้ตามความนิยม คือ มีระเบียบกำหนดไว้เพียงบางส่วน หรือ กำหนดไว้เป็นแนวทางปฏิบัติไม่ได้กำหนดเป็นแบบเฉพาะให้ใช้ เหมือนอย่าง "คำขึ้นต้น" หรือ "คำลงท้าย" ฉะนั้น ในการใช้จึงมักจะใช้ตามแบบกันมา ได้แก่ ส่วน "เรื่อง" "เนื้อเรื่อง" และ "จุดประสงค์ของเรื่อง"

สำหรับ "คำขึ้นต้น" และ "คำลงท้าย" ซึ่งมีการใช้ถ้อยคำตามระเบียบที่กำหนดไว้เท่านั้น จะไม่ขอนำมาพิจารณาในบทนี้ เนื่องจากมีรายละเอียดในการใช้ดังกล่าวไว้แล้วในบทที่ ๓

ในบทที่ ๔ นี้ จะพิจารณาถึงสำนวนภาษาที่ใช้ในส่วนต่าง ๆ ของหนังสือราชการภายนอก ๓ ส่วนคือ "เรื่อง" "เนื้อเรื่อง" และ "จุดประสงค์ของเรื่อง" โดยในการศึกษา จะพิจารณาข้อมูลในช่วงระยะเวลาต่าง ๆ ตามที่ระเบียบแต่ละฉบับกำหนดในเวลานั้น ๆ ได้แก่

- ๑) ช่วงระยะเวลาก่อนมีระเบียบกำหนด คือ ระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๗๕ - พ.ศ. ๒๔๗๘
- ๒) ช่วงระยะเวลามีระเบียบ "แบบหนังสือราชการ" ๒๔๗๘ กำหนดขึ้นใช้ คือ ระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๗๘ - พ.ศ. ๒๔๙๖
- ๓) ช่วงระยะเวลามี "ระเบียบงานสารบรรณ ๒๔๙๖" กำหนดขึ้นใช้ คือ ระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๙๖ - พ.ศ. ๒๕๐๖
- ๔) ช่วงระยะเวลามี "ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. ๒๕๐๖" กำหนดขึ้นใช้ คือ ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๐๖ - พ.ศ. ๒๕๒๖

- ๕) ช่วงระยะเวลาที่มี "ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. ๒๕๒๖" กำหนดขึ้นใช้ คือระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๒๖-พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งเป็นปีปัจจุบัน

หัวข้อที่จะศึกษาในบทนี้ ได้แก่

๑. ส่วนวนภาษาที่ใช้ในส่วน "เรื่อง" ของหนังสือราชการภายนอก
๒. ส่วนวนภาษาที่ใช้ในส่วน "เนื้อเรื่อง" ของหนังสือราชการภายนอก
๓. ส่วนวนภาษาที่ใช้ในส่วน "จุดประสงค์ของเรื่อง" ของหนังสือ

ราชการภายนอก,

๕.๑ ส่วนวนภาษาที่ใช้ในส่วน "เรื่อง" ของหนังสือราชการภายนอก

การใช้ภาษาในส่วน "เรื่อง" เท่าที่พิจารณาจากระเบียบ แต่ละฉบับในระยะเวลาต่าง ๆ ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ถึง พ.ศ. ๒๕๓๕ พบว่า ไม่มีการกำหนดให้ใช้ภาษาที่เป็นรูปแบบที่แน่นอน แต่มีการกำหนดเป็นแนวทางในการปฏิบัติกว้าง ๆ ซึ่งพอสรุปได้ว่า ให้ย่อเรื่อง หรือใจความของหนังสือฉบับนั้น ให้สั้น กะทัดรัดและชัดเจนที่สุด และเนื่องจากกำหนดแนวทางในการปฏิบัติ ไว้แบบกว้าง ๆ เท่านั้น ผู้เขียนหนังสือราชการจึงต้องสรุปเรื่องเองจากเนื้อความในหนังสือราชการที่ตนต้องการสื่อไปถึงผู้รับจากการศึกษาการสรุปเรื่องในหนังสือราชการภายนอก ผู้วิจัยพบว่า มีลักษณะการใช้ภาษาที่เป็นแนวทางเดียวกัน ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕-๒๕๓๕ ส่วนช่วงระยะเวลาก่อนที่จะมีระเบียบ คือ พ.ศ. ๒๔๗๕ ถึง พ.ศ. ๒๔๗๘ เป็นช่วงเวลาที่ยังไม่มีกำหนดการใช้ "เรื่อง" เป็นส่วนหนึ่งของหนังสือราชการ ผู้วิจัยจะแบ่งการพิจารณาการใช้ส่วนวนภาษาในส่วนเรื่องออกเป็น ๔ ช่วงเวลา เพื่อให้เห็นแนวทางในการใช้ส่วนวนภาษาได้ชัดเจนขึ้น ดังนี้

๘.๑.๑ การใช้สำนวนภาษาในส่วน "เรื่อง" ของหนังสือราชการภายนอก
ระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๗๘ - พ.ศ. ๒๔๙๖

การใช้สำนวนภาษาในส่วน "เรื่อง" ในช่วงระยะเวลานี้ จะมี
ระเบียบ "แบบหนังสือราชการ พ.ศ. ๒๔๗๘" กำหนดไว้ว่า "ให้ชื่อเรื่องให้
ถูกต้อง และชัดเจน และใส่ไว้ใต้ที่ของหนังสือในแนวเสมอกัน (ทางตั้ง) ใต้
วันเดือนปีของหนังสือนั้นลงมา ๑ บันทัด แต่เหนือบันทัดคำขึ้นต้น"

จากการศึกษาข้อมูลในช่วงระยะเวลานี้พบว่า การใช้สำนวนภาษา
ในส่วน "เรื่อง" มีดังนี้

๘.๑.๒.๑ ในกรณีที่เป็นหนังสือต้นเรื่อง หรือหนังสือเริ่ม ซึ่งเป็น
การบอกถึงเรื่องใหม่ที่เจ้าของหนังสือ และผู้รับ ยังไม่เคยติดต่อกันมาก่อน
"เรื่อง" จะมีลักษณะ ดังนี้

ก) บอกข้อความสำคัญในหนังสือ โดยเขียนเป็น
ประโยคบอกเล่า เรื่องที่ใช้ประโยคแบบนี้ มักจะไม่ใช้ เรื่องของเจ้าของหนังสือ
โดยตรง ตัวอย่างเช่น

"เรื่อง กระทรวงกลาโหม ขอให้อาจารย์ในมหาวิทยาลัย ไปสอนวิชา
แก่นักเรียนเทคนิคทหารบก"

(อธิการบดี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวงธรรมการ)

ข) บอกข้อความสำคัญในหนังสือ ซึ่งมักจะเป็น
จุดประสงค์ของเจ้าของเรื่องโดยเขียนเป็น กริยาวลี ตัวอย่างเช่น

"เรื่อง ข้อมความเข้าใจในเรื่องแบบหนังสือราชการเกี่ยวกับการลงนาม"

(เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ถ.๑, หนังสือราชการถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ)

ค) บอกลีขงที่เป็นหัวข้อมำคัญของข้อความในหนังสือ โดยเขียนเป็น นามวลี ตัวอย่างเช่น

"เรื่อง การประชุม International des Linguistes ครั้งที่ ๖"
(รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ข., หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ)

๔.๑.๑.๒ ในกรณีที่เป็นหนังสือต่อเนื่อง หรือหนังสือตอบ "เรื่อง" จะมีลักษณะ ดังนี้

ก) ใช้ถ้อยคำตาม"เรื่อง"เดิม ตัวอย่างเช่น

เรื่องเดิม "เรื่อง การปรับปรุงตัวอักษรไทย"
(คณะกรรมการจังหวัดนครนศรและชนบุรี, หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมมหาดไทย)

เรื่องต่อเนื่อง "เรื่อง การปรับปรุงตัวอักษรไทย"
(อธิบดีกรมมหาดไทย, หนังสือราชการถึง คณะกรรมการจังหวัดนครนศรและชนบุรี)

เรื่องเดิม "เรื่อง ขอให้จ่ายเงินค่าซ่อมรถยนต์"
(ปลัดกระทรวงเกษตรราชการ, หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ)

เรื่องต่อเนื่อง "เรื่อง ขอให้จ่ายเงินค่าซ่อมรถยนต์"
(ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ข., หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวงเกษตรราชการ)

ข) เปลี่ยนแปลงถ้อยคำบางส่วนของ"เรื่อง"เดิม

๑. ตัดคำกริยาต้นกริยาวลีที่เป็นเรื่องเดิมออก

ตัวอย่างเช่น

เรื่องเดิม "เรื่อง การลงรับส่งหนังสือราชการและการเก็บหนังสือ
ราชการ"

(กรรมการจังหวัดสกลนคร, หนังสือราชการถึง หัวหน้ากองกลาง สำนักงาน
ปลัดกระทรวงธรรมการ)

เรื่องต่อเนือง "เรื่อง การลงรับส่งหนังสือราชการและการเก็บหนังสือ
ราชการ"

(หัวหน้ากองกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงธรรมการ ก., หนังสือราชการถึง
กรรมการจังหวัดสกลนคร)

๒. เปลี่ยนคำกริยาต้นกริยาวลีซึ่งบอก

จุดประสงค์ของเจ้าของหนังสือเรื่องเดิม มาเป็นคำกริยา ซึ่งบอกจุดประสงค์ของ
เจ้าของหนังสือเรื่องต่อเนือง ตัวอย่างเช่น

เรื่องเดิม "เรื่อง ขอเอกสารเกี่ยวกับประเทศไทย"

(ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ข., หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวง
ศึกษาธิการ)

เรื่องต่อเนือง "เรื่อง ส่งเอกสารเกี่ยวกับประเทศไทย"

(ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ก., หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวง
การต่างประเทศ)

มีข้อสังเกตเกี่ยวกับการใช้ "เรื่อง" ในหนังสือต่อเนืองในช่วงระยะ
เวลานี้ ดังนี้

๑. ถ้าส่วน "เรื่อง" ในหนังสือต้นเรื่องเขียนเป็น นามวลี "เรื่อง" ในหนังสือต่อเนื่อง จะเขียนซ้ำกับ "เรื่อง" ในหนังสือต้นเรื่องเสมอ

๒. ถ้าส่วน "เรื่อง" ในหนังสือต้นเรื่องเขียนเป็น กริยาวลี การเขียนเรื่องในหนังสือต่อเนื่อง มี ๒ แบบ คือ

ก. ใช้ถ้อยคำตาม "เรื่อง" เดิม

ข. เปลี่ยนแปลง "เรื่อง" เดิม

การใช้ถ้อยคำตาม "เรื่อง" เดิม ในหนังสือต่อเนื่องที่ "เรื่อง" เป็นกริยาวลีนี้ มีสัดส่วนการใช้น้อยกว่า การเปลี่ยนแปลง "เรื่อง" เดิม คือใช้ประมาณ ๓๐ % ของ "เรื่อง" ที่เป็นกริยาวลี ทั้งหมด

๔.๑.๒ การใช้ส่วนวนภาษาในส่วน "เรื่อง" ของหนังสือราชการภายนอก ระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๙๖ - พ.ศ. ๒๕๐๖

การใช้ส่วนวนภาษาในส่วน "เรื่อง" ของหนังสือราชการภายนอก ในช่วงเวลานี้มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๔๙๖ เป็นระเบียบกำหนด ข้อความในระเบียบคล้ายคลึงกับระเบียบฉบับก่อนมาก โดยกำหนดไว้ว่า "เรื่อง" ให้ย่อเรื่องในหนังสือฉบับนั้นเก็บเอาแต่ใจความสำคัญให้สั้นที่สุด" การใช้ภาษาในส่วนนี้ก็มีลักษณะเหมือนกับการใช้ภาษาในช่วงเวลา ดังนี้

๔.๑.๒.๑ ในกรณีที่เป็นหนังสือต้นเรื่อง หรือหนังสือเริ่ม "เรื่อง" จะมีลักษณะดังนี้

ก) บอกข้อความสำคัญในหนังสือ โดยเขียนเป็นประโยคบอกเล่า เรื่องที่ใช้ประโยคแบบนี้ มักจะไม่ใช้เรื่องของเจ้าของหนังสือโดยตรง ตัวอย่างเช่น

"เรื่อง สมาคมส่งเสริมวัฒนธรรมหญิงจังหวัดตากขอนแก่นแสดงละคร"
(เลขาธิการสภาวัฒนธรรมแห่งชาติ ก., หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

ข) บอกข้อความสำคัญในหนังสือซึ่งมักจะเป็น
จุดประสงค์ของเจ้าของเรื่องโดยเขียนเป็น กริยาวลี ตัวอย่างเช่น

"เรื่อง ส่งหนังสือรายงานกิจการของจังหวัดเชียงราย"
(ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย, หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

ค) บอกสิ่งที่เป็นหัวข้อสำคัญของข้อความในหนังสือ
โดยใช้ส่วนวนภาษาที่เป็น นามวลี ตัวอย่างเช่น

"เรื่อง งานแสดงระหว่างประเทศเกี่ยวกับภาพยนตร์ชานันธุ์พิเศษครั้งที่ ๔"
(ปลัดกระทรวงเศรษฐกิจ, หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ)

๔.๑.๒.๒ ในกรณีที่เป็นหนังสือต่อเนื่อง หรือหนังสือตอบ

"เรื่อง" จะมีลักษณะดังนี้

ก) ใช้ถ้อยคำตาม"เรื่อง"เดิม ตัวอย่างเช่น

เรื่องเดิม "เรื่อง งานแสดงภาพยนตร์ระหว่างประเทศครั้งที่ ๖ ณ
นครชานฟรานซิสโก"

(ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ช., หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวงศึกษา
ธิการ)

เรื่องต่อเนื่อง "เรื่อง งานแสดงภาพยนตร์ระหว่างประเทศครั้งที่ ๖ ณ นครซานฟรานซิสโก"

(ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ณ., หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ)

เรื่องเดิม "เรื่อง ขอรบายขอเงินค่าจ้างเหมาก่อสร้างสถานที่ทำงาน และบ้านพัก"

(ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ, หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

เรื่องต่อเนื่อง "เรื่อง ขอรบายขอเงินค่าจ้างเหมาก่อสร้างสถานที่ทำงาน และบ้านพัก"

(อธิบดีกรมศิลปากร ช., หนังสือราชการถึง ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ)

ข) เปลี่ยนแปลงถ้อยคำบางส่วนของ"เรื่อง"เดิม

๑. ตัดคำกริยาต้นกริยาวลีที่เป็นเรื่องเดิม

ออก ตัวอย่างเช่น

เรื่องเดิม "เรื่อง ขอนิตเพลงสำหรับตรวจของลูกเสือ"

(ครูใหญ่โรงเรียนท้ายเหมือง จังหวัดพังงา, หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

เรื่องต่อเนื่อง "เรื่อง นิตเพลงสำหรับตรวจของลูกเสือ"

(อธิบดีกรมศิลปากร ก., หนังสือราชการถึง ครูใหญ่โรงเรียนท้ายเหมือง จังหวัดพังงา)

๒. เปลี่ยนคำกริยาต้นกริยาวลีที่บอก

จุดประสงค์ของเจ้าของหนังสือเรื่องเดิม มาเป็นคำกริยาซึ่งบอกจุดประสงค์ของ
เจ้าของหนังสือเรื่องต่อเนื้อ ตัวอย่างเช่น

เรื่องเดิม "เรื่อง ส่งหนังสือมาเป็นอภิธานนาการ"

(อธิบดีกรมศิลปกร ฉ., หนังสือราชการถึง นายกรัฐมนตรี)

เรื่องต่อเนื้อ "เรื่อง ตอบรับหนังสือ"

(เลขาธิการทำเนียบนายกรัฐมนตรี, หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปกร)

มีข้อสังเกตว่า การใช้ถ้อยคำตามเรื่องเดิมในหนังสือต่อเนื้อ
หรือหนังสือตอบมีเพิ่มมากขึ้น คือในหัวข้อ "เรื่อง" ที่เป็นกริยาวลี มีการใช้ถ้อยคำ
ตาม "เรื่อง" เดิม ประมาณ ๔๐ % ของ "เรื่อง" ที่เป็นกริยาวลีทั้งหมด ส่วน "เรื่อง"
ที่เป็นนามวลี ในหนังสือต้นเรื่องนั้น ในหนังสือต่อเนื้อยังคงมีการใช้แบบเดียว คือ
ใช้ถ้อยคำตามเรื่องเดิม

๔.๑.๓ การใช้สำนวนภาษาในส่วน "เรื่อง" ของหนังสือราชการภายนอก
ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๐๖ - พ.ศ. ๒๕๒๖

การใช้สำนวนภาษาในส่วนเรื่องในช่วงเวลานี้ มีระเบียบ
สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ ฉบับที่ ๒ กำหนดอยู่ แต่ก็ไม่แตกต่าง
จากระเบียบฉบับก่อน ๆ คือ ให้ลงเรื่องย่อที่เป็นใจความสั้นที่สุด การใช้ภาษา
ในส่วนนี้มีลักษณะเหมือนกับการใช้ภาษาในช่วงเวลา ก่อน ดังนี้

๔.๑.๓.๑ ในกรณีที่เป็นหนังสือต้นเรื่อง หรือหนังสือเริ่ม

ก) บอกข้อความสำคัญในหนังสือ โดยเขียนเป็นประโยคบอกเล่า เรื่องที่ใช้ประโยคแบบนี้ มักจะไม่ใช้เรื่องของเจ้าของหนังสือโดยตรง ตัวอย่างเช่น

"เรื่อง สถานเอกอัครราชทูตปากีสถานขอจัดงานมหกรรมภาพที่หอศิลป์
พีระศรี"

(ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ญ., หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ)

ข) บอกข้อความสำคัญของเรื่องซึ่งมักจะเป็นจุดประสงค์ของเจ้าของเรื่องโดยเขียนเป็น กริยาวลี ตัวอย่างเช่น

"เรื่อง ขอเชิญส่งผู้แทนเข้าร่วมการสัมมนาว่าด้วยประวัติศาสตร์ และ
และโบราณคดีของล้านนาไทย

(คณะบดีคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

ค) บอกสิ่งที่เป็นหัวข้อสำคัญของข้อความในหนังสือ โดยเขียนเป็น นามวลี ตัวอย่างเช่น

"เรื่อง การจัดงานฉลองวันกระทรวงอุตสาหกรรม ครบ ๒๕ ปี
(ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม, หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)"

๔.๒.๓.๒ ในกรณีที่เป็นหนังสือต่อเนื่อง หรือหนังสือตอบ

ก) ใช้ถ้อยคำตาม"เรื่อง"เดิม ตัวอย่างเช่น

เรื่องเดิม "เรื่อง फिल्मภาพยนตร์เกี่ยวกับโบราณวัตถุ"

(ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ผ., หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวง
ศึกษาธิการ)

เรื่องต่อเนื่อง "เรื่อง फिल्मภาพยนตร์เกี่ยวกับโบราณวัตถุ"

(ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ท., หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวงการ
ต่างประเทศ)

เรื่องเดิม "เรื่อง ขออนุญาตฉายภาพยนตร์รัสเซีย"

(อธิบดีกรมศิลปากร ข., หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมตำรวจ)

เรื่องต่อเนื่อง "เรื่อง ขออนุญาตฉายภาพยนตร์รัสเซีย"

(อธิบดีกรมตำรวจ ง., หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

ข) เปลี่ยนแปลงข้อความจากถ้อยคำใน "เรื่อง" เดิม

เพื่อให้เหมาะสม

๑. เปลี่ยนคำกริยาต้นกริยาลึที่บอก

จุดประสงค์ของเจ้าของหนังสือเรื่องเดิม มาเป็นคำกริยาซึ่งบอกจุดประสงค์ของ
เจ้าของหนังสือเรื่องต่อเนื่อง ตัวอย่างเช่น

เรื่องเดิม "เรื่อง ขอเชิญเป็นกรรมการที่ปรึกษาของคณะกรรมการ
ดำเนินการจัดแสดงเหรียญกษาปณ์ และเงินตรา
ของไทย"

(อธิบดีกรมธนารักษ์, หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

เรื่องต่อเนื่อง "เรื่อง รับเชิญเป็นกรรมการที่ปรึกษาของคณะกรรมการ
ดำเนินการจัดแสดงเหรียญกษาปณ์ และเงินตรา
ของไทย"

(อธิบดีกรมศิลปากร ท., หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมธนารักษ์)

๒. เปลี่ยนถ้อยคำในเรื่องเดิมเพื่อให้เหมาะสม
กับเนื้อเรื่องของหนังสือต่อเนื่อง หรือหนังสือต่อนั้น ตัวอย่างเช่น

เรื่องเดิม "เรื่อง ขอเอกสาร"

(อธิการวิทยาลัยวิชาการศึกษา, หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

เรื่องต่อเนื่อง "เรื่อง มอบหนังสือให้ห้องสมุด"

(อธิบดีกรมศิลปากร ญ.๑, หนังสือราชการถึง อธิการวิทยาลัยวิชาการศึกษา)

มีข้อสังเกตว่า การใช้ถ้อยคำตาม "เรื่อง" เดิมในหนังสือต่อเนื่อง
หรือหนังสือต่อนั้นมีเพิ่มมากขึ้น คือ ใน "เรื่อง" ที่เป็นกริยาวลี มีการใช้ถ้อยคำตาม
"เรื่อง" เดิม ประมาณ ๖๐ % ของ "เรื่อง" ที่เป็นกริยาวลี ส่วน "เรื่อง" ที่เป็น
นามวลี ยังคงมีการใช้แบบเดิม คือ ใช้ถ้อยคำตาม "เรื่อง" เดิม

๔.๑.๔ การใช้สำนวนภาษาในส่วน "เรื่อง" ของหนังสือราชการภายนอก
ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๒๖ - พ.ศ. ๒๕๓๔

การใช้สำนวนภาษาในส่วน "เรื่อง" ของหนังสือราชการภายนอก
ในช่วงระยะเวลาี้ ถือเป็นปัจจุบัน และมีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย
งานสารบรรณ พ.ศ. ๒๕๒๖ ซึ่งเป็นฉบับที่ใช้กันในปัจจุบันกำหนดอยู่ ระเบียบฉบับนี้
ได้กำหนด เกี่ยวกับ "เรื่อง" ไว้ต่างจากระเบียบ ฉบับ พ.ศ. ๒๕๐๖ เล็กน้อย
กล่าวคือ กำหนดไว้ว่า "เรื่อง ให้ลงเรื่องย่อที่เป็นใจความสั้นที่สุดของหนังสือ
ฉบับนั้น ในกรณีที่เป็นหนังสือต่อเนื่องโดยปกติให้ลงเรื่องของหนังสือฉบับเดิม"
การใช้ภาษาในส่วนเรื่องของหนังสือราชการภายนอกช่วงระยะเวลาี้ นิจารณา
โดยทั่วไปมีการใช้ภาษาเช่นเดียวกับช่วงปีที่ผ่านมาดังนี้

๔.๑.๔.๑ ในกรณีที่เป็นหนังสือต้นเรื่อง หรือหนังสือเริ่ม
"เรื่อง" จะมีลักษณะดังนี้

ก) บอกข้อความสำคัญในหนังสือ โดยเขียนเป็น
ประโยคบอกเล่า เรื่องที่ใช้ประโยคแบบนี้ มักจะไม่ใช่เรื่องของเจ้าของหนังสือ
โดยตรง ตัวอย่างเช่น

"เรื่อง ข้าราชการบำนาญบ้านกาญจนาภิเษกมีบัตรประจำตัว"
(ปลัดกระทรวงพาณิชย์, หนังสือราชการถึง ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี)

ข) บอกข้อความสำคัญในหนังสือ ซึ่งมักจะเป็น
จุดประสงค์ของเจ้าของเรื่องโดยเขียนเป็น กริยาวลี ตัวอย่างเช่น

"เรื่อง ขอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม"
(เลขาธิการสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, หนังสือราชการถึง
ผู้ว่าการการไฟฟ้าแห่งประเทศไทย)

ค) บอกสิ่งที่เป็นหัวข้อสำคัญของข้อความในหนังสือ
โดยเขียนเป็น นามวลี ตัวอย่างเช่น

"เรื่อง การจัดกิจกรรม "๓๐ ปี การอนุรักษ์สัตว์ป่าไทย"
(ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวงมหาดไทย)

๔.๑.๔.๒ ในกรณีที่เป็นหนังสือต่อเนื่อง หรือหนังสือตอบ เรื่อง
จะมีลักษณะดังนี้

ก) ใช้ถ้อยคำตาม"เรื่อง"เดิม ตัวอย่างเช่น

เรื่องเดิม "เรื่อง การดำเนินงานตามโครงการเฟิกถอนสภาพป่าที่เป็น
ที่ตั้งชุมชน ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๒
มิถุนายน ๒๕๒๗"

(รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, หนังสือราชการถึง เลขาธิการ
คณะรัฐมนตรี)

เรื่องต่อเนือง "เรื่อง การดำเนินงานตามโครงการเฟิกถอนสภาพป่าที่เป็น
ที่ตั้งชุมชน ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๒
มิถุนายน ๒๕๒๗"

(เลขานุการคณะรัฐมนตรี, หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร
และสหกรณ์)

เรื่องเดิม "เรื่อง ขอเวียนเชิญเป็นวิทยากร"

(คณบดีคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หนังสือราชการ
ถึง เลขาธิการสถิติแห่งชาติ)

เรื่องต่อเนือง "เรื่อง ขอเวียนเชิญเป็นวิทยากร"

(เลขาธิการสถิติแห่งชาติ, หนังสือราชการถึง คณบดีคณะพาณิชยศาสตร์ และ
การบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

ข) เปลี่ยนแปลงถ้อยคำใน "เรื่อง" เดิมเพื่อให้
เหมาะสม

๑. เปลี่ยนคำกริยาต้นกริยาวลีที่บอก

จุดประสงค์ของเจ้าของหนังสือเรื่องเดิม มาเป็นคำกริยาซึ่งบอกจุดประสงค์ของ
เจ้าของหนังสือเรื่องต่อเนือง ตัวอย่างเช่น

เรื่องเดิม "เรื่อง ขอเชิญเป็นอาจารย์บรรยายพิเศษ"

(ฉบับตีพิมพ์เทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ลาดกระบัง
ช., หนังสือราชการถึง ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยข้าวปทุมธานี)

เรื่องต่อเนือง "เรื่อง ตอบรับเป็นอาจารย์บรรยายพิเศษ"

(ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยข้าวปทุมธานี, หนังสือราชการถึง ฉบับตีพิมพ์เทคโนโลยี
การเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ลาดกระบัง)

๒. เปลี่ยนถ้อยคำในเรื่องเดิมเพื่อให้เหมาะสม
กับเนื้อเรื่องของหนังสือต่อเนืองหรือหนังสือตอบ ตัวอย่างเช่น

เรื่องเดิม "เรื่อง ขอเชิญเป็นอาจารย์พิเศษ"

(อธิการบดีสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า, หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมวิชา
การเกษตร)

เรื่องต่อเนือง "เรื่อง อนุญาตให้ข้าราชการไปทำการสอน"

(อธิบดีกรมวิชาการเกษตร, หนังสือราชการถึง อธิการบดีสถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้า)

ตามที่ได้กล่าวถึงสำนวนภาษาที่ใช้ในส่วน "เรื่อง" ของหนังสือ
ราชการภายนอก ในช่วงระยะเวลาต่าง ๆ กัน ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕ ถึง พ.ศ.
๒๕๓๔ มาแล้วนั้น อาจสรุปได้ว่า "เรื่อง" ของหนังสือราชการภายนอก
มีปรากฏเป็นข้อความ ๓ ลักษณะ คือ

- ๑) ประโยคบอกเล่า
- ๒) กริยาวลี
- ๓) นามวลี

ทั้งนี้พบว่า ลักษณะข้อความที่ใช้ในส่วน "เรื่อง" ในแต่ละระยะเวลา ตั้งแต่อดีต ถึง ปัจจุบัน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะ ระเบียบได้กำหนดไว้ว่า ให้ลงเรื่องย่อที่เป็นใจความที่สำคัญที่สุดของหนังสือ และการจะใช้ข้อความ เพื่อให้ได้ใจความที่สมบูรณ์และสั้นที่สุดนั้น อย่างน้อยต้องเป็น หน่วยทางภาษาที่ เรียกว่า วลี ซึ่งได้แก่ กริยาวลี และนามวลี และไม่ควรถจะเป็นหน่วยทางภาษาที่ใหญ่กว่า ประโยค

ส่วนการใช้ส่วนวนภาษาในหนังสือต่อเนื่องนั้น มี ๒ วิธี คือ

- ๑) ใช้ถ้อยคำตาม "เรื่อง" เดิม
- ๒) เปลี่ยนแปลงถ้อยคำบางส่วนของ "เรื่อง" เดิม

การใช้ถ้อยคำตาม "เรื่อง" เดิม แต่เดิมจะใช้ในกรณีที่ "เรื่อง" ในหนังสือต้นเรื่อง มีข้อความ เป็นประโยคบอกเล่า และ นามวลี ทั้งนี้เพราะ ข้อความลักษณะนี้จะบอก "ความ" สำคัญโดยทั่วไปของหนังสือ แต่ ข้อความที่เป็น กริยาวลีมักบอกจุดประสงค์ของเจ้าของหนังสือ ฉะนั้น เมื่อเป็นหนังสือต่อเนื่อง ในลักษณะของหนังสือตอบ จึงมักจะมีการเปลี่ยนแปลงถ้อยคำบางส่วนของ "เรื่อง" เดิม เพื่อความเหมาะสม แต่ต่อมา การใช้ถ้อยคำตาม "เรื่อง" เดิม จะปรากฏ มากขึ้นใน "เรื่อง" ของหนังสือต่อเนื่องคือปรากฏ "เรื่อง" ที่เป็นกริยาวลีด้วย ซึ่งมี ระเบียบงานสารบรรณ พ.ศ. ๒๕๒๖ กำหนดให้ใช้ "เรื่อง" เดิมในหนังสือ ต่อเนื่อง ดังข้อความในระเบียบที่ว่า "ในกรณีที่ เป็นหนังสือต่อเนื่องโดยปกติ ให้ลงเรื่องของหนังสือฉบับเดิม" ยิ่งทำให้ "เรื่อง" ในหนังสือต่อเนื่องใช้ถ้อยคำ ตาม "เรื่อง" เดิมมากขึ้น มีข้อสังเกตว่า การที่ระเบียบกำหนดให้ใช้เรื่องเดิม ได้ในกรณีที่ เป็นหนังสือต่อเนื่องนี้ อาจเป็นเพราะ เห็นว่ามีการนิยมใช้ "เรื่อง" เดิม ในหนังสือต่อเนื่องมากขึ้น การใช้ "เรื่อง" เดิม เช่นนี้ ในทางปฏิบัติจะทำให้เจ้าหน้าที่ ฝ่ายรับหนังสือสามารถส่งเรื่องให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานได้ถูกต้อง และในการ ปฏิบัติงานทางสารบรรณ เช่น การลงเรื่องในบัญชีรับ-ส่ง ก็ทำได้ง่ายขึ้นเพราะ

เจ้าหน้าที่ไม่ต้องย่อเรื่องเอง การเก็บเรื่องก็ทำได้ง่ายขึ้น คือ เมื่อเป็นเรื่องเดียวกันก็เอาเก็บเข้าแฟ้มเดียวกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับจุดประสงค์ในการกำหนดให้มีส่วน "เรื่อง" เป็นส่วนประกอบหนึ่งในหนังสือราชการภายนอก ตามระเบียบ "แบบหนังสือราชการ" พ.ศ. ๒๔๗๘ ที่ว่า "การที่ให้มีเรื่องโดยย่อของหนังสือไว้เพื่อความสะดวกและรวดเร็วในการที่เจ้าหน้าที่จะปฏิบัติในการลงบัญชีนำเสนอและป้องกันมิให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายรับย่อเรื่องผิด" อย่างไรก็ตามการใช้ "เรื่อง" เดิม ในหนังสือตอบนี้ทำให้ผู้รับหนังสือตอบเข้าใจผิดได้ง่าย ตัวอย่างเช่น

หนังสือเชิญ "เรื่อง ขอเชิญเป็นอาจารย์บรรยายพิเศษ"

(คณบดีคณะเทคโนโลยีการเกษตร ค., หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมปศุสัตว์)

หนังสือตอบ "เรื่อง ขอเชิญเป็นอาจารย์บรรยายพิเศษ"

(อธิบดีกรมปศุสัตว์, หนังสือราชการถึง คณบดีคณะเทคโนโลยีการเกษตร)

ถ้าหน่วยงานรับคู้แต่ชื่อเรื่องอาจจะเข้าใจผิดได้ว่าหนังสือตอบนั้นเป็นหนังสือเชิญ เพราะตามปกติแล้วเรื่องก็คือเนื้อเรื่องโดยย่อ แต่เรื่องในที่นี้ไม่ใช่เนื้อเรื่องย่อ แต่เป็นเรื่องที่เคยกล่าวกันมาก่อน นอกจากนี้หนังสือบางฉบับเท่าที่พบในข้อมูลในปัจจุบัน มีการเปลี่ยนข้อความในเรื่องเดิมแต่ยังคงคำกริยาที่เป็นจุดประสงค์เดิมของเจ้าของเรื่องเดิมไว้ ทำให้ผู้รับหนังสือซึ่งมิได้อ่านข้อความในหนังสืออย่างถี่ถ้วน จะเข้าใจผิดได้ เช่น

หนังสือเชิญ "เรื่อง ขอเชิญเป็นอาจารย์บรรยายพิเศษ"

(คณบดีคณะเทคโนโลยีการเกษตร ก., หนังสือราชการถึง คณบดีคณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

หนังสือตอบ "เรื่อง ขอเชิญทำกาการสอน"

(ฉบับตีคณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หนังสือราชการถึง ฉบับตี คณะเทคโนโลยีการเกษตร)

ประวิณ ๗ นคร ได้กล่าวถึง การเขียนข้อความใน "เรื่อง" ไว้ว่า

...หนังสือฉบับต่อไปที่มีไปอีกในเรื่องนั้น โดยปกติให้ใช้ชื่อเรื่องของ หนังสือฉบับเดิม หรือถ้าอ้างถึงหนังสือฉบับเดิมที่ผู้รับหนังสือมีมาโดย ใช้ชื่อเรื่องอย่างไร หนังสือที่จะมีตอบไปโดยปกติควรใช้ชื่อเดียวกัน ทั้งนี้ เพื่อให้เก็บค้นอ้างอิงได้ง่าย

อย่างไรก็ดี ถ้าหนังสือฉบับเดิมที่มีไปหรือมีมา เขียนชื่อเรื่องไม่ดี หรือเขียนไม่ถูกต้องจะปรับปรุงถ้อยคำให้ดีขึ้น หรือให้ถูกต้องก็ได้ หรือถ้า ไม่เหมาะที่จะใช้ชื่อของหนังสือฉบับเดิม จะใช้ชื่อเรื่องใหม่ให้เหมาะ โดยมีเค้าความใกล้เคียง กับชื่อเรื่องเดิมก็ได้ เช่นหนังสือฉบับเดิม ที่ผู้รับหนังสือมีมาเป็นคำขอ ... หนังสือที่ตอบคำขอเหล่านี้ไปถ้าใช้ชื่อ เรื่องเดิม ความจะกลายเป็นว่า ผู้ตอบกลับเป็นผู้ขอไปยังผู้ขอ ซึ่งไม่ ถูกต้อง จึงควรปรับปรุงชื่อเรื่องที่ตอบไป..." (ประวิณ ๒๕๓๘: ๒๙)

อย่างไรก็ตามแม้ประวิณ ๗ นคร จะกล่าวว่าชื่อเรื่องของหนังสือ ฉบับใหม่ อาจเหมือน หรือใกล้เคียง กับหนังสือฉบับเดิม แต่ก็ได้ย้ำว่า ชื่อเรื่อง ใหม่ก็ควรจะต้องมีความแตกต่างพอที่จะแยกออกจากชื่อเรื่องเดิมได้ เพราะ "...ชื่อเรื่องแต่ละเรื่องควรเป็นชื่อเฉพาะเรื่องนั้นซึ่งไม่ซ้ำกับเรื่องอื่น เพราะถ้า ตั้งชื่อเรื่องซ้ำกับเรื่องอื่นโดยไม่สามารถ แยกความแตกต่างจากเรื่องอื่นได้ จะทำ ให้สับสน ไม่สะดวกแก่การเก็บค้นอ้างอิง" (ประวิณ ๒๕๓๘: ๓๐)

๘.๒ สำนวนภาษาที่ใช้ในส่วน "เนื้อเรื่อง" ของหนังสือราชการภายนอก

"เนื้อเรื่อง" เป็นส่วนที่กล่าวถึงสาเหตุที่เจ้าของหนังสือมีหนังสือไปยังผู้รับและให้รายละเอียดเกี่ยวกับผลต่อเนื่อง ความต้องการ และข้อตกลงต่าง ๆ

ในส่วนเนื้อเรื่องนี้ ถือว่าเป็นความหลักของหนังสือฉบับนั้น ๆ ซึ่งอาจจะเป็นเพียงข้อความตอนเดียว ย่อหน้าเดียวหรือข้อความหลายตอน หลายย่อหน้าก็ได้ แต่มีหลักในการเขียนว่าต้องกะทัดรัด ชัดเจน ทำให้ผู้รับทราบถึงสาเหตุและเนื้อความที่สำคัญนั้นได้ง่าย

การขึ้นต้นหนังสือที่ดีจะทำให้ผู้รับสามารถเข้าใจถึงต้นสายปลายเหตุของหนังสือฉบับนั้น ได้ง่ายขึ้น การขึ้นต้นนี้ มีทั้งการขึ้นต้นในหนังสือที่เป็นเรื่องใหม่ ซึ่งจะบอกถึงสาเหตุที่เจ้าของหนังสือมีหนังสือถึงผู้รับ และการขึ้นต้นในหนังสือต่อเนื่อง ซึ่งจะเป็นการทำความถึงเรื่องเดิม โดยอาจจะทำความถึงเหตุการณ์ หรือทำความถึงหนังสือฉบับเดิมที่มีมาถึงในเรื่องที่เคยติดต่อกันนี้ก็ได้ นอกจากนั้นบางครั้งในส่วนเนื้อเรื่องนี้จะต้องมีรายละเอียดอื่น ๆ เช่น การกล่าวอ้างอิง กฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรี หรือ เรื่องอื่น ๆ ที่ได้ กล่าวถึงกันไปแล้ว แต่ไม่อาจจะกล่าวไว้อย่างละเอียดในตัวเรื่องของหนังสือได้เพราะมีข้อจำกัดด้วยเนื้อที่ และเวลาที่ต้องคำนึงผู้รับให้อ่านได้ง่ายและสะดวกด้วย เนื่องจากเหตุดังกล่าวนี้จึงทำให้มีการใช้ถ้อยคำที่มีลักษณะในการเขียนเนื้อเรื่องที่เป็นเรื่องใหม่ และในการเขียนเรื่องต่อเนื่อง ซึ่งจะประกอบด้วยการใช้ถ้อยคำในการขึ้นต้นเนื้อเรื่องนั้น ๆ และถ้อยคำที่เชื่อมโยงรายละเอียดที่จะกล่าวถึงต่อมา นอกจากนี้ยังมีการใช้สำนวนที่เป็นการกล่าวถึงข้อความที่ทราบแล้ว และสำนวนในการกล่าวอ้างถึงสิ่งที่มีรายละเอียดนอกจากข้อความในหนังสือ

ในการศึกษาสำนวนภาษาที่ใช้ใน "เนื้อเรื่อง" ของหนังสือราชการภายนอก ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ถึง พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้พิจารณาถึงถ้อย คำ สำนวนต่อไปนี้

๑. คำสรรพนาม

๒. สำนวนภาษาที่ใช้ใน "เนื้อเรื่อง" ได้แก่

๒.๑ สำนวนภาษาที่ใช้ใน "เนื้อเรื่อง" ที่เป็นเรื่องใหม่

๒.๒ สำนวนภาษาที่ใช้ใน "เนื้อเรื่อง" ที่เป็นเรื่องต่อเนื่อง

๓. สำนวนภาษาที่ใช้กล่าวถึงเนื้อความที่ทราบกันแล้ว

๔. สำนวนภาษาที่ใช้กล่าวถึงสิ่งที่ส่งมาพร้อมหนังสือ

๔.๒.๑ การใช้คำสรรพนามในส่วน "เนื้อเรื่อง" ของหนังสือราชการภายนอกในระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๗๕ - พ.ศ. ๒๕๓๕

ในการพิจารณาสำนวนภาษาที่ใช้ในงานเขียนประเภทจดหมาย เช่นหนังสือราชการนี้ ถ้อยคำที่สมควรนำมาพิจารณาคือ คำสรรพนาม เพราะงานเขียนประเภทจดหมาย เป็นการสื่อสารระหว่างบุคคล ๒ บุคคล จึงจำเป็นต้องมีคำที่ใช้เรียกแทนตัวผู้เขียน และผู้รับ แม้ว่าปัจจุบันจะถือว่า หนังสือราชการภายนอกเป็นการติดต่อระหว่างหน่วยงานกับหน่วยงาน แต่โดยธรรมชาติของงานเขียนประเภทจดหมายจะต้องมีการกล่าวถึงผู้เขียน และผู้รับ ซึ่งหมายถึงผู้ที่ลงนามในหนังสือ และผู้รับที่ระบุไว้ในคำขึ้นต้นของหนังสือ ตามปกติการใช้คำสรรพนามในหนังสือราชการจะกำหนดให้ใช้ตามระเบียบการใช้หนังสือราชการ ในช่วงระยะเวลานั้น ๆ

๔.๒.๑.๑ การใช้คำสรรพนามในส่วน "เนื้อเรื่อง" ของหนังสือราชการในระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๗๕-พ.ศ. ๒๕๓๕

หนังสือราชการในช่วงระยะเวลาที่ไม่ปรากฏว่ามี
ระเบียบใดกำหนดขึ้นใช้ อย่างไรก็ตามจากการศึกษาข้อมูลพบว่ามีการใช้
สรรพนามดังนี้

๑. สรรพนามบุรุษที่ ๑ ได้แก่ ข้าพเจ้า เกล้าฯ
เกล้ากระผม กระผม ตัวอย่างเช่น

"บัดนี้ ข้าพเจ้าในฐานะที่เป็นประธานกรรมการคณะเก่าได้มอบหมาย
กิจการและหน้าที่ให้แก่ประธานกรรมการคณะใหม่เป็นที่เรียบร้อย"
(ปลัดทูลฉลองกระทรวงเกษตรพาณิชย์การ ข., หนังสือราชการถึง ปลัดทูลฉลอง
กระทรวงธรรมการ)

"เกล้า ฯ และบรรดาข้าราชการในมณฑลพิษณุโลก"
(ธรรมการมณฑลพิษณุโลก, หนังสือราชการถึง เสนาบดีกระทรวงธรรมการ)

"เกล้ากระผมและคณะครูจังหวัดนครปฐม"
(ธรรมการจังหวัดนครปฐม, หนังสือราชการถึง เสนาบดีกระทรวงธรรมการ)

"บัดนี้ กระผมได้ปฏิบัติตามคำสั่งแล้ว ..."
(ธรรมการจังหวัดกาญจนบุรี, หนังสือราชการถึง เจ้ากรมสารบรรณ
กระทรวงธรรมการ)

๒. สรรพนามบุรุษที่ ๒ ได้แก่ ท่าน เจ้าคุณ
ได้เท่า ตัวอย่างเช่น

"มีความยินดีที่ท่านเอาใจใส่ในการนี้ และมีความเห็นพ้องกับความเห็นของท่านที่ว่า..."

(สมุหเทศาภิบาลสำเร็จราชการมณฑลนครศรีธรรมราช, หนังสือราชการถึงอำมาตย์โท พระยาสุราษฎร์ธานี ผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานี)

"ส่วนการที่จะจัดให้ข้าราชการผู้ใดในกระทรวงกรมการไปในงานพิธีนั้น แล้วแต่เจ้าคุณจะดำริเห็นสมควร"

(เสนาบดีกระทรวงการต่างประเทศ, หนังสือราชการถึง เสนาบดีกระทรวงกรมการ)

"...บัดนี้ทราบว่าใต้เกล้ากรุณาได้มาเป็นเสนาบดีกระทรวงกรมการแล้ว"

(กรรมการจังหวัดนครปฐม, หนังสือราชการถึง เสนาบดีกระทรวงกรมการ)

อนึ่งในกรณีที่ข้อความนั้นเป็นที่เข้าใจกัน หนังสือราชการภายนอกนี้ นิยมการละสรรพนาม ตัวอย่างเช่น

"ตามตราเสมาธรรมจักรน้อยฉบับที่...ส่งระเบียบวิธีการประกวดราคาจ้างเหมาะและ... ไปให้ถือปฏิบัติ และว่า...ตามระเบียบนี้ถ้าหากจะมีข้อขัดข้องข้อไหนบ้างก็ขอทราบเหตุผลเพื่อพิจารณาต่อไปนั้น __ ขอเรียนว่า..."

(กรรมการมณฑลราชบุรี เรียน ผู้ช่วยปลัดทูลฉลองกระทรวงกรมการ)

นอกจากนี้ยังพบว่า มีการใช้ชื่อหน่วยงานเป็นเสมือนบุคคลผู้เป็นเจ้าของหนังสือ เหมือนในปัจจุบัน ตัวอย่างเช่น

"มณฑลจึงเห็นควรกรุณาผ่อนผันอนุญาตให้บรรดาครูที่ทำการสอนอยู่ตามโรงเรียนทั่วไปมุ่งกางเกงแบบลูกเสือมาทำงานได้เช่นเคยอีกแบบหนึ่งทั้งนี้จะเป็นการชอบด้วยคำหรือไม่ มณฑลขอทราบ"

(สมุหเทศาภิบาลสำเร็จราชการมณฑลพายัพ ก., หนังสือราชการถึง มหาอำมาตย์เอก เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี)

๔.๒.๑.๒ การใช้คำสรรพนามในส่วน"เนื้อเรื่อง"ของหนังสือราชการภายนอกในช่วงปี พ.ศ.๒๔๗๘-พ.ศ.๒๔๙๖

ในช่วงระยะเวลา นี้ที่มีการใช้ระเบียบ "แบบหนังสือราชการ" พ.ศ. ๒๔๗๘ ซึ่งในระเบียบได้กำหนดให้ใช้สรรพนามดังนี้ คือ สรรพนามบุรุษที่ ๑ ได้แก่ ข้าพเจ้า สำหรับใช้แทนเจ้าของหนังสือ

สรรพนามบุรุษที่ ๒ ได้แก่ ท่าน สำหรับใช้แทนผู้รับหนังสือ

และเมื่อมีการวางระเบียบการเขียนจดหมาย หรือหนังสือราชการ ตามหนังสือสำนักนายกรัฐมนตรีที่ น.ว.๒๑๒/๒๔๘๖ ลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๔๘๖ ซึ่งกำหนดแบบการเขียนขึ้นต้นข้อความในหนังสือราชการ โดยใช้สรรพนามบุรุษที่ ๑ แทนเจ้าของหนังสือ ว่า "ฉัน" และใช้สรรพนามบุรุษที่ ๒ แทนผู้รับหนังสือว่า "ท่าน" หนังสือในช่วงระยะเวลา นี้ มีการใช้คำสรรพนาม "ฉัน" เพิ่มขึ้นอีกคำหนึ่ง นอกเหนือจาก "ข้าพเจ้า" แต่ต่อมาแบบการเขียนจดหมายหรือหนังสือราชการนี้ ได้ยกเลิกไปใช้ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อ วันที่ ๓๐ สิงหาคม พ.ศ.๒๔๘๗ และได้กำหนดให้ใช้ตามระเบียบเดิม แต่เท่าที่ปรากฏในข้อมูลพบว่าในช่วงเวลาดังแต่ พ.ศ. ๒๔๘๗ จนถึง พ.ศ. ๒๔๙๖ มีการละสรรพนามบุรุษที่ ๑ ไว้ในฐานที่เข้าใจกันมากกว่า และเมื่อจะมีการกล่าวถึงเจ้าของหนังสือมักจะใช้ชื่อหน่วยงานที่ออกหนังสือ หรือหน่วยงานเจ้าของเรื่องเป็นเสมือนตัวบุคคลเจ้าของหนังสือ

เป็นเจ้าของหนังสือ และถือว่าเป็นการติดต่อในระหว่างหน่วยงานกับหน่วยงาน ไม่ใช่เรื่องระหว่างบุคคลกับบุคคล ส่วนสรพนามบุรุษที่ ๒ ยังคงมีปรากฏใช้ตามปกติ

ตัวอย่างการใช้คำสรพนาม

"เรื่องนี้ข้าพเจ้าได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ตอบ ข้าพเจ้า เห็นว่าการวินิจฉัยโรคจากชื่อที่ไม่ใช่ศัพท์ทางวิทยาศาสตร์นั้น เป็นเรื่องที่ยากเหลือเกิน หรือเป็นไปได้"

(หัวหน้าแผนกอายุรศาสตร์, หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

"กระทรวงอุตสาหกรรมได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าโรงงานกระดาษไทยสามเสน มีความจำเป็นที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือดังกล่าวข้างต้น _____ จึงเรียนมาเพื่อขอท่านดำโปรดสั่งบรรดาหน่วยราชการในสังกัดให้ความร่วมมือช่วยเหลือแก่โรงงานกระดาษไทยสามเสนต่อไปด้วย จะขอบพระคุณยิ่ง"

(ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ก., หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ)

๔.๒.๑.๔ คำสรพนามที่ใช้ใน "เนื้อเรื่อง" ของหนังสือราชการภายนอก ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๐๖ - พ.ศ. ๒๕๒๖

หนังสือราชการภายนอกช่วงระยะเวลา^{นี้} มีการใช้คำสรพนามตามที่กำหนดไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. ๒๕๐๖ เหมือนกับระเบียบงานสารบรรณ ฉบับเดิม คือให้ใช้ตามฐานะความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของหนังสือกับผู้รับหนังสือ ตามตารางแนบท้ายระเบียบปรากฏว่า คำสรพนามสำหรับบุคคลธรรมดาที่กำหนดให้ใช้คือ ข้าพเจ้า เป็นสรพนามบุรุษที่ ๑ ใช้สำหรับเจ้าของหนังสือ และ ท่าน เป็นสรพนามบุรุษที่ ๒

ใช้สำหรับผู้รับหนังสือ คำว่าข้าพเจ้านั้นพบว่ามีใช้น้อยมาก ส่วนใหญ่เป็นกรณีที่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเจ้าของหนังสือโดยตรง แต่โดยปกติแล้วส่วนใหญ่จะนิยมใช้ชื่อหน่วยงานเป็นเจ้าของหนังสือ และนิยมละสรรพนามสำหรับเจ้าของหนังสือ ส่วนสรรพนามบุรุษที่ ๒ คือ ท่าน พบว่ายังคงปรากฏใช้สำหรับผู้รับตามปกติ นอกจากนี้พบว่ามีการใช้คำสรรพนาม "กระผม" เป็นสรรพนามบุรุษที่ ๑ แทน คำว่า "ข้าพเจ้า" ด้วย เหตุที่มีผู้เลือกใช้คำนี้แทนตัวเจ้าของหนังสือ คงจะเพื่อให้ฟังดูอ่อนน้อมต่อผู้รับมากกว่าจะใช้คำว่า "ข้าพเจ้า"

ตัวอย่างการใช้คำสรรพนาม

"จึงใคร่ขอทูลว่าในกรณีที่ข้าพเจ้าไปตรวจราชการตามจังหวัดต่าง ๆ นั้น ข้าพเจ้าไม่ต้องการให้ครูต้องหยุดทำการสอนเพื่อไปทำงานใด ๆ เกี่ยวกับการรับรองข้าพเจ้า และขอให้ถือว่าหน้าที่สำคัญที่สุดของครู คือ การอบรมสั่งสอนนักเรียนในเวลาเรียนตามปกติ"

(ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ณ. , หนังสือราชการถึง ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด)

"ในการนี้จึงเรียนมาเพื่อขอความร่วมมือจากหน่วยงานของท่าน... สำนักงานเลขาธิการรัฐสภาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านครั้งนี้ด้วยดี..."

(เลขาธิการรัฐสภา, หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

"ด้วย กระผม นายสุวิทย์ ชัยวัฒนศิริ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้ตรวจราชการจากกระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่รับผิดชอบในการควบคุมตรวจตรา ส่งเสริมการปฏิบัติราชการในส่วนภูมิภาค... ฉะนั้นกระผมจึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดจัดให้เจ้าหน้าที่กรรณารวบรวมข้อมูลต่าง ๆ..."

(ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย, หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

๔.๒.๑.๕ คำสรรพนามที่ใช้ใน "เนื้อเรื่อง" ของหนังสือ
ราชการภายนอก ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๒๖ - พ.ศ. ๒๕๓๔

หนังสือราชการในช่วงระยะเวลานี้ มีระเบียบสำนัก
นายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. ๒๕๒๖ กำหนดให้ใช้สรรพนามตาม
ตารางภาคผนวกของระเบียบ ในกรณีของบุคคลธรรมดาได้กำหนด ให้ใช้
สรรพนาม "ข้าพเจ้า" "กระผม" "ผม" "ดิฉัน" เป็นสรรพนามบุรุษที่ ๑ ใช้แทน
เจ้าของหนังสือ และ "ท่าน" เป็นสรรพนามบุรุษที่ ๒ ใช้แทนผู้รับ ในทางปฏิบัติ
นั้น พบว่า จะมีการใช้สรรพนามบุรุษที่ ๑ ตามที่กำหนด ต่อเมื่อเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้อง
ข้องกับตัวเจ้าของหนังสือโดยตรง และ กระผม ผม และดิฉัน จะนิยมใช้
มากกว่า คำว่า ข้าพเจ้า แต่โดยปกติแล้ว สรรพนามบุรุษที่ ๑ นี้ นิยมละไว้ในฐาน
ที่เข้าใจ เนื่องจากหนังสือราชการส่วนใหญ่เป็นการติดต่อระหว่างหน่วยงานกับ
หน่วยงาน ซึ่งจะถือว่าหน่วยงานเป็นเจ้าของหนังสือ ส่วนสรรพนามบุรุษที่ ๒
ยังคงมีปรากฏใช้ตามปกติ

ตัวอย่างการใช้สรรพนาม

"ดิฉันได้รับทราบแล้วด้วยความขอบคุณยิ่ง และมีความยินดีที่จะเข้าร่วม
สัมมนา ตามวัน เวลา และสถานที่ดังกล่าว และได้แนบแบบแจ้งความประสงค์
เข้าร่วมสัมมนามาด้วยแล้ว"

(เลขาธิการสถิติแห่งชาติ ก., หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมบัญชีกลาง)

"ด้วยคณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ประสงค์จะขอ
ความร่วมมือจากหน่วยงานของท่านในการประชาสัมพันธ์..."

(คณบดีคณะสถิติประยุกต์, หนังสือราชการถึง คณบดีคณะเทคโนโลยีการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า)

จะเห็นได้ว่าคำสรรพนามสำหรับบุคคลธรรมดาที่ใช้ในหนังสือราชการ ภายนอกตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ถึง พ.ศ. ๒๕๓๕ มีคำที่ใช้ทั้งหมด ๔ คำ แบ่งเป็น

- ๑) สรรพนามบุรุษที่ ๑ มีจำนวน ๒ คำ ได้แก่ ข้าพเจ้า
เกล้าฯ เกล้ากระผม กระผม ผม และดิฉัน
- ๒) สรรพนามบุรุษที่ ๒ มีจำนวน ๓ คำ ได้แก่ ท่าน เจ้าคุณ
และ ใต้เท้า

มีข้อสังเกตว่า คำสรรพนามทั้ง ๔ คำนี้ มีการใช้ในหนังสือราชการ ก่อนที่จะมีระเบียบกำหนด ๗ คำ โดยยกเว้น คำว่า ผม และ ดิฉัน แต่เมื่อมี ระเบียบกำหนด ระเบียบกำหนดให้ใช้เฉพาะ คำ ข้าพเจ้า และท่าน เท่านั้น ซึ่งจะกำหนดให้ใช้ข้อนี้เรื่อยมา จนถึงระเบียบงานสารบรรณฉบับปัจจุบัน จึงได้ กำหนดให้ใช้คำสรรพนามเพิ่มขึ้นนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในระเบียบฉบับเดิม ได้แก่ คำว่า กระผม ผม และดิฉัน ซึ่งคำว่า กระผม นั้น ได้เคยมีใช้มาก่อนแล้ว ตั้งแต่ ปีพ.ศ. ๒๔๗๕ สำหรับคำว่า ผม และดิฉัน เพิ่งจะกำหนดให้ใช้ข้อนี้เป็น ท่างการ ในระเบียบงานสารบรรณ ฉบับปัจจุบันนี้เท่านั้น ส่วนความนิยมเกี่ยวกับ เรื่องสรรพนามที่มีมากที่สุดหนังสือราชการภายนอก ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕ ถึง พ.ศ. ๒๕๓๕ คือ การละสรรพนาม

ศูนย์วิทยุโทรคมนาคม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๑๓ การเปรียบเทียบการใช้คำสรรพนามสำหรับบุคคลธรรมดาในหนังสือ
ราชการ ตามระเบียบที่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาระหว่างปี พ.ศ.
๒๔๗๕-๒๕๓๕

คำสรรพนามบุรุษที่		๒๔๗๕	๒๔๙๒	๒๔๙๖	๒๕๐๖	๒๕๒๖
๑	๒	๑ -๒๔๗๕	๒	๓	๔	๕
เกล้าฯ เกล้าฯกระผม กระผม	ใต้เท้า เจ้าคุณ	เสนาบดี ผู้บังคับบัญชา	—	—	—	—
ข้าพเจ้า	ท่าน	ผู้ที่อยู่ในตำแหน่ง เสนอ กัน หรือไม่ เสนอกันแต่ ไม่ได้อยู่ใน บังคับบัญชา	รัฐมนตรี ปลัดกระทรวง อธิบดี บุคคลธรรมดา	ประธาน องคมนตรี นายกรัฐมนตรี ประธานสภาผู้แทน ราษฎร รัฐมนตรี ปลัดกระทรวง อธิบดี	ประธาน องคมนตรี นายกรัฐมนตรี ประธานสภาผู้แทน ราษฎร ประธานวุฒิสภา ศาลฎีกา องคมนตรี	ประธาน องคมนตรี นายกรัฐมน ตรี ประธาน รัฐสภา ประธาน วุฒิสภา หรือ ประธาน สภาผู้แทน ราษฎร ประธาน ศาลฎีกา

คำสรรพนามบุรุษที่		๒๘๗๕	๒๘๘๒	๒๘๙๖	๒๙๐๖	๒๙๒๖
๑	๒	-๒๘๗๕ ^๑				
ข้าพเจ้า	ท่าน			หรือเทียบ เท่าอธิบดี บุคคลธรรมดา	รองนายก รัฐมนตรี รัฐมนตรี รองประธาน สภาผู้แทน ราษฎร ข้าราชการ ในตำแหน่ง ระดับ ๗ ขึ้นไป บุคคลธรรมดา	บุคคล ธรรมดา
กระผม, ผม ดิฉัน	ท่าน	—	—	—	—	ประธาน องคมนตรี นายกรัฐมนตรี ประธาน รัฐสภา ประธาน วุฒิสภา หรือ

คำสรรพนามบุรุษที่		๒๔๗๕	๒			
๑	๒	๑	๒๔๗๒	๒๔๗๖	๒๕๐๖	๒๕๒๖
		-๒๔๗๕				
กระผม, ผม ดิฉัน	ท่าน	—	—	—	—	ประธาน สภาผู้แทน ผู้แทน ราษฎร ประธาน ศาลฎีกา บุคคล ธรรมดา

- หมายเหตุ
๑. ระยะเวลาใน ปี พ.ศ.๒๔๗๕-๒๔๗๘ เป็นช่วงก่อนมีระเบียบที่เกี่ยวกับ คำสรรพนาม ฉบับแรก(ปี พ.ศ.๒๔๗๘) (พระราชอินทราธิปไตย ๒๔๗๖: ๕๕-๕๗)
 ๒. ในช่วง พ.ศ.๒๔๗๒ เป็นคำสรรพนามที่กำหนดให้ใช้ในหนังสือราชการ ตาม มติ ค.ร.ม. ๑๑ มิถุนายน พ.ศ.๒๔๗๒

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๔.๒.๒ ส่วนวนภาษาที่ใช้ใน "เนื้อเรื่อง" ในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๗๕-๒๕๓๔

จากการศึกษาข้อมูลของหนังสือราชการในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕ ถึง พ.ศ. ๒๕๓๔ และจากการศึกษาข้อกำหนดของระเบียบ ในระยะแรกเกี่ยวกับการเขียนข้อความในหนังสือราชการภายนอกนั้น พอสรุปได้ว่า

"เนื้อเรื่อง" สามารถแบ่งออกได้เป็น "เรื่องใหม่" ที่ผู้รับไม่เคย ได้รับการติดต่อ หรือไม่เคยรับรู้มาก่อนเลย และ "เรื่องต่อเนื่อง" ที่ผู้รับและผู้เขียน เคยติดต่อหรือรับรู้กันมาก่อน

ในกรณีที่เป็น "เรื่องใหม่" ข้อความใน "เนื้อเรื่อง" จะบอกถึง สาเหตุที่เจ้าของหนังสือมีหนังสือไปถึงผู้รับ

ในกรณีที่เป็น "เรื่องต่อเนื่อง" ข้อความใน "เนื้อเรื่อง" จะ ให้ความหรืออ้างอิงเรื่องเดิมซึ่งอาจจะเป็นการอ้างอิงถึงเหตุการณ์ หรือหนังสือ ฉบับที่เคยติดต่อกันก็ได้

ด้วยเหตุที่ "เนื้อเรื่อง" มีข้อความเป็น ๒ ลักษณะดังนี้ การใช้ ส่วนวนภาษาใน "เนื้อเรื่อง" แต่ละลักษณะจึงแตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นถ้อยคำ ในการเริ่มต้น "เนื้อเรื่อง" หรือ ขึ้นต้นเนื้อความถัดมา ความแตกต่างนี้ถือเป็น ลักษณะเฉพาะของการใช้ถ้อยคำในหนังสือราชการภายนอก ลักษณะเฉพาะของการ ใช้ถ้อยคำนี้จะนิยมใช้กันสืบมา จนมีลักษณะเป็นส่วนวนภาษาในหนังสือราชการที่ใช้ กันอยู่ในปัจจุบันนี้

๔.๒.๒.๑ ส่วนวนภาษาที่ใช้ใน "เนื้อเรื่อง" ที่เป็นเรื่องใหม่

ส่วนวนภาษาที่ใช้ใน "เนื้อเรื่อง" ที่เป็นเรื่องใหม่ นี้ จะแบ่งการศึกษาออกเป็นช่วงระยะเวลาต่าง ๆ โดยถือเอาช่วงที่มีระเบียบ

ฉบับต่าง ๆ เป็นเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

๔.๒.๒.๑.๑ ส่วนวนภาษาที่ใช้ใน "เนื้อเรื่อง" ที่เป็น
เรื่องใหม่ ในช่วงปี พ.ศ.๒๔๗๔-๒๔๗๘

ส่วนวนภาษาที่ใช้ใน "เนื้อเรื่อง" ที่เป็น
เรื่องใหม่ ในหนังสือราชการช่วงปี พ.ศ.๒๔๗๔-๒๔๗๘ ที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้
ยังไม่มีลักษณะเป็นส่วนวนเฉพาะเช่นในปัจจุบัน

จากการสำรวจข้อมูลที่เป็นหนังสือราชการ
ในช่วงระยะเวลานี้ พบว่า มีการเริ่มต้นเนื้อเรื่องในย่อหน้าแรกด้วย คำว่า
ด้วย ด้วยเนื่องใน ด้วยเนื่องจาก ด้วยปรากฏว่า ด้วยบัดนี้ เนื่องด้วย และ
อนสนธิ ซึ่งบอกเหตุของการมีหนังสือมาถึงผู้รับ ตามด้วยข้อความที่เป็นผลของเหตุ
ในข้อความแรก ข้อความที่เป็นผลนี้ มักจะขึ้นต้นด้วยคำว่า ฉะนั้น หรือ จึง หรือมี
คำว่า จึง อยู่ในประโยค แต่ในบางฉบับก็จะมีคำเหล่านี้ ข้อความที่เป็นผลนี้
บางฉบับจะอยู่ในย่อหน้าเดียวกันกับข้อความที่เป็นเหตุ บางฉบับจะอยู่คนละย่อหน้า
ตัวอย่างเช่น

ด้วยกรรมการจัดงานฉลองรัฐธรรมนูญได้ตกลงตั้งอนุกรรมการขึ้นจัด
การเกี่ยวด้วยการ Parade นักเขียนชายหญิง และลูกเสือ ซึ่งจะมิขึ้น
ในวันที่ ๑๒ ธันวาคม พ.ศ.๒๔๗๔ เริ่มแต่เวลา ๑๖.๐๐ น. เป็นต้นไป
และโดยความแนะนำของปลัดทูลฉลองกระทรวงธรรมการซึ่งเป็น
กรรมการผู้แทนกระทรวงนี้ จึงได้ตั้งข้าราชการของกระทรวงธรรมการ
ขึ้นเป็นอนุกรรมการจัดการอันเกี่ยวแก่ Parade ดังสำเนาคำสั่งซึ่งส่งมา
เรียนให้ทราบ

(กรรมการจัดงานฉลองรัฐธรรมนูญ, หนังสือราชการถึง เสนาบดีกระทรวง
ธรรมการ)

ด้วยเนื่องในงานฉลองรัฐธรรมนูญ สถานทูตฝรั่งเศส และคณะสงฆ์โรมันคาทอลิก จะจัดให้มีพิธี Thanksgiving โบสถ์อัสสัมชัญ ในวันที่ ๑๒ เดือนนี้ เริ่มแต่เช้าเวลา ๘.๐๐ นาฬิกา พิธีจะแล้วเสร็จราว ๘.๐๐ นาฬิกาเศษ

ได้นำความเรียนประธานคณะกรรมการราษฎรแล้ว เห็นสมควรที่ฝ่ายข้าราชการไทยจะไปในพิธีนี้ เพื่อเป็นการรื่องดงามในอิทธิพลไมตรีต่อกัน ส่วนการที่จะจัดให้ข้าราชการผู้ใดในกระทรวงกรรมการไปในงานในพิธีนั้น แล้วแต่เจ้าคุณจะดำริเห็นสมควร...

(เสนาบดีกระทรวงการต่างประเทศ, หนังสือราชการถึง เสนาบดีกระทรวงกรรมการ)

ด้วยเนื่องจากประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบราชการบริหารแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๖ กับพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พุทธศักราช ๒๔๗๖ และยังไม่ได้วางระเบียบในเรื่องสิ่งราชการขึ้นไว้ คณะรัฐมนตรีจึงได้ประชุมปรึกษาลงมติให้วางระเบียบสิ่งราชการชั่วคราวดังต่อไปนี้..."

(เลขานุการคณะรัฐมนตรี ๗., หนังสือราชการถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกรรมการ)

ด้วยปรากฏว่า ข้าราชการที่ถูกปลดออกจากราชการไปแล้ว มาขอคัดสำเนาสำนวนเรื่องที่ต้องถูกปลดออกจากราชการ และบางเรื่องมีนโยบายของทางราชการบางอย่างซึ่งไม่สมควรเปิดเผยอยู่ด้วย คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาลงมติว่า...

(เลขานุการคณะรัฐมนตรี ๗., หนังสือราชการถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกรรมการ)

ด้วยบัดนี้ ได้มีผู้แทนประเภทที่ ๑ เข้านั่งในสภาตามรัฐธรรมนูญแล้ว ผู้แทนราษฎรเหล่านั้นนับว่าเป็นหูเป็นตาของราษฎรโดยตรง ย่อมจะต้องทำการติดต่อกับกระทรวงต่าง ๆ เพื่อสอบสวนไต่ถามเรื่องที่เกี่ยวข้องกับราษฎรในฐานะที่เป็นผู้แทนจังหวัดนั้น ๆ อยู่บ้าง ฉะนั้นจึง เรียงมาว่า..

(เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ง., หนังสือราชการถึง เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ)

"เนื่องด้วย ได้มีพระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบราชการแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. ๒๔๗๖ ขึ้นใหม่ ฉะนั้น ให้เป็นอันเข้าใจว่า ปลัดทูลฉลอง หรือผู้ทำการแทนปลัดทูลฉลอง เปลี่ยนเป็นปลัดกระทรวง..."

(นายกรัฐมนตรี ง., หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ)

"อนุสนธิ จากงานฉลองรัฐธรรมนูญ ละเพาะภายในพระราชอุทยานสราญรมย์คราวนี้ เจ้าหน้าที่ผู้อารักขาความเรียบร้อย รายงานว่า..."

(อธิบดีกรมตำรวจ ก., หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวงธรรมการ)

มีข้อสังเกตว่า คำที่ใช้ขึ้นต้นเนื้อความที่เป็นเหตุใน "เนื้อเรื่อง" ที่เป็นเรื่องใหม่นี้ ส่วนใหญ่มักจะเป็นคำว่า "ด้วย" และอาจจะมีคำอื่น มาประกอบ เช่น ด้วยเนื่องใน ด้วยเนื่องจาก ด้วยปรากฏว่า ด้วยบัดนี้ หรือ เนื่องด้วย การใช้คำเหล่านี้ หมายถึงว่า เหตุการณ์ที่จะกล่าวต่อไป เป็นสาเหตุให้เจ้าของหนังสือมีหนังสือถึงผู้รับ ส่วนคำว่า "อนุสนธิ" ซึ่งมีความหมายว่า การต่อเนื่อง หรือการสืบเนื่อง นั้น ใช้ในกรณีที่เหตุการณ์ที่จะกล่าวต่อไป เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว และเป็นเหตุให้เจ้าของหนังสือมีหนังสือมาถึงผู้รับ ทั้งนี้ต่างกับคำว่า "อนุสนธิ" ในปัจจุบันซึ่งไม่ใช้ในกรณีที่ เป็นเรื่องใหม่ แต่จะใช้ในกรณีที่ เป็นเรื่องต่อเนื่องเท่านั้น

๘.๒.๒.๑.๒ จำนวนภาษาที่ใช้ใน"เนื้อเรื่อง"ที่เป็น
เรื่องใหม่ ในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๗๘-๒๔๙๖

จากการศึกษาหนังสือราชการภายนอกในช่วง
ปี พ.ศ. ๒๔๗๘ - พ.ศ. ๒๔๙๖ พบว่ามีการเริ่มต้นเนื้อเรื่องในย่อหน้าแรกด้วย
คำว่า ด้วย ด้วยในขณะนั้น ด้วยปรากฏว่า ด้วยปรากฏว่าในเวลา
ด้วยปรากฏว่าเนื่องจาก เนื่องจาก เนื่องด้วย เนื่องด้วยปรากฏว่า
โดยที่ ซึ่งบอกเหตุของการมีหนังสือมาถึงผู้รับ ตามด้วยข้อความที่เป็นผลซึ่งมักจะ
ขึ้นต้นด้วยคำว่า ฉะนั้น หรือ จึง ข้อความที่เป็นผลนี้ บางฉบับอยู่ในย่อหน้าเดียว
กันกับข้อความที่เป็นเหตุ บางฉบับก็อยู่ในอีกย่อหน้าหนึ่ง ตัวอย่างเช่น

ด้วยกรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้พิจารณาเห็นว่า แบบการลงนาม
แทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงในประกาศ หรือแจ้งความที่กระทรวงทบวง
กรม ต่าง ๆ นำส่งมาลงราชกิจจานุเบกษา ยังแตกต่างกันอยู่ เช่นใช้ว่า...
เป็นต้น ทั้งนี้ว่าถึงผลในทางกฎหมายก็เป็นอันใช้ได้เหมือนกัน แต่เมื่อ
คำนึงถึงระเบียบ และความเหมาะสมเมื่อนำลงราชกิจจานุเบกษารวม ๆ
กันแล้ว ดูเป็นการสับสนกันอยู่

ฉะนั้นจึงใคร่เสนอวางแบบในการลงนามแทนเป็น ๓ ประเภท คือ...

(เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ช., หนังสือราชการถึงปลัดกระทรวงธรรมการ)

ด้วยในขณะนั้นกระทรวงเกษตรราธิการมีนโยบายที่จะส่งเสริมให้ราษฎร
ในภาคอีสานขยายเนื้อที่การปลูกปอแก้วเป็นจำนวนมาก และทางการยินดีรับ
ซื้อปอแก้วที่ฟอกแล้วในราคาอันสูง...

ฉะนั้น ถ้าหากไม่เป็นการขัดข้องแล้ว กระทรวงเกษตรราธิการใคร่ขอ
ความร่วมมือจากกระทรวงศึกษาธิการ...

(รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรราธิการ ก., หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงศึกษาธิการ)

ด้วยปรากฏว่ามีหน่วยงานราชการบางหน่วยประกาศโฆษณาหรือแสดง
ปาฐกถาแทนที่จะอ้างชื่อหน่วยราชการหรือตนเอง กลับไปอ้างรัฐบาล เป็น
การสับสนและหลอมน้ำก้นอยู่เสมอ คณะรัฐมนตรีจึงได้ประชุมปรึกษาลงมติ
วางระเบียบการใช้คำว่ารัฐบาลไว้ ดังต่อไปนี้...

(เลขาธิการคณะรัฐมนตรี น.๑., หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
ศึกษาธิการ)

ด้วยปรากฏว่าในเวลานี้มีผู้พูดกันถึงเรื่องการเขียนเลขที่ จะควนใช้
เลขอะไรจึงจะเหมาะสม...

ฉะนั้นเพื่อแก้ข้อสงสัยจึงขอชี้แจงว่า เวลานี้เราได้ใช้เลขอยู่ ๒ อย่าง
คือ เลขไทย และเลขอาราบิก...

(นายกรัฐมนตรี, หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ)

ด้วยปรากฏว่า เนื่องจากสถานะสงครามในยุโรปในปัจจุบันนี้ มีหลาย
ประเทศทำการตรวจหนังสือที่ส่งเข้าออกหรือผ่านประเทศนั้น ๆ ไป แต่ทั้งนี้
มีข้อยกเว้นสำหรับหนังสือราชการที่สถานทูตต่างประเทศในประเทศนั้น ๆ
ติดต่อกับรัฐบาลของตนหรือกระทรวงทบวงกรมแห่งรัฐบาลของตน...

(ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ก., หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวงธรรมการ)

เนื่องจากได้ประกาศใช้พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติ
ปรับปรุงกระทรวงทบวงกรม พุทธศักราช ๒๔๘๔ พุทธศักราช ๒๔๘๕ และ
ได้มีประกาศปรับปรุงตัวอักษรไทยใหม่แล้ว นายกรัฐมนตรีจึงมีคำสั่งให้
แก้ไขแบบหนังสือราชการว่าด้วยอักษรย่อชื่อกระทรวงเสียใหม่ดังนี้คือ...

(เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ข., หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษา
ธิการ)

เนื่องด้วย คณะรัฐมนตรีได้ลงมติเมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๔๘๖ ว่า ใน การบรรจุข้าราชการพลเรือนที่สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศเพื่อเข้ารับ ราชการก็...ต่อไปให้ ก.พ. กระทรวงการคลัง และเจ้ากระทรวงผู้เป็น เจ้าของเรื่อง เป็นผู้พิจารณาทำความตกลงกันเอง ไม่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี ฉะนั้น เมื่อมีเรื่องทำนองที่กล่าวข้างต้นนั้นตกไปถึงกระทรวงการคลัง... (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง, หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวง ธรรมการ)

เนื่องด้วยปรากฏว่า อักษรย่อชื่อจังหวัดต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในเวลานี้ ใช้ไม่ตรงกันอยู่หลายกระทรวง นอกจากนั้น ทางทหารใช้อีกหนึ่ง ทาง พลเรือนใช้อีกอย่างหนึ่ง คณะรัฐมนตรีจึงลงมติมอบให้คณะกรรมการปฏิบัติ ราชการแผ่นดินตามนโยบายรัฐบาลพิจารณาวางหลักเกณฑ์เสียให้เป็นแบบ เดียวกัน... (เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ผ., หนังสือราชการถึง นายกรัฐมนตรี)

โดยที่ ท่านนายกรัฐมนตรีมีความประสงค์ให้วางระเบียบในการเขียน จดหมายและรายงานต่าง ๆ ให้มีข้อความส่แดงถึงการมีวิชนัมในการใช้ ภาสาไทยอย่างต่างประเทศ จึงได้มีคำสั่งให้กะชวงสีกสาธิการพิจารณาร่าง แบบขึ้น... (เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ฉ., หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสีกสาธิการ)

มีข้อสังเกตว่า ส่วนใหญ่แล้ว คำขึ้นต้น "เนื้อเรื่อง" ที่เป็นเรื่องใหม่มักจะใช้คำว่า "ด้วย" เป็นหลัก และอาจมีคำอื่น ๆ มาประกอบข้างท้าย เช่น ด้วยในขณะนี้ ด้วยปรากฏว่า ด้วยปรากฏว่าในเวลานี้ ด้วยปรากฏว่าเนื่องจาก ด้วยเนื่องจาก นอกจากนั้นก็ยังมีคำว่า เนื่องด้วย และ เนื่องจาก และมีคำที่ใช้เพิ่มขึ้นในระยะเวลาอันนี้คือ คำว่า โดยที่ แต่จะไม่พบว่า มีการใช้คำว่า อนุสนธิ ขึ้นต้น"เนื้อเรื่อง"ในหนังสือราชการที่เป็นเรื่องใหม่ใน

ช่วงระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งในหนังสือราชการในช่วงปีที่แล้วเคยใช้ในการขึ้นต้น
เนื้อความที่เป็นเรื่องใหม่

๔.๒.๒.๑.๓ ส่วนวนภาษาที่ใช้ใน"เนื้อเรื่อง"ที่เป็น
เรื่องใหม่ ในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๙๖-๒๕๐๖ จากการศึกษาหนังสือราชการภายนอก
ในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๙๖ - พ.ศ. ๒๕๐๖ พบว่ามีการเริ่มต้นเนื้อเรื่องในย่อหน้า
แรกด้วยคำว่า ด้วย ด้วยปรากฏว่า ด้วยเนื่องจาก เนื่องด้วย
เนื่องด้วยปรากฏว่า เนื่องจาก โดยที่ และ ในการที่ ซึ่งบอกเหตุของ
การมีหนังสือมาถึงผู้รับ ตามด้วยข้อความที่เป็นผล ซึ่งมักจะขึ้นต้นด้วยคำว่า ฉะนั้น
หรือ จึง ข้อความที่เป็นผลนี้บางฉบับอยู่ในย่อหน้าเดียวกันกับข้อความที่เป็นเหตุ
บางฉบับก็อยู่ในอีกย่อหน้าหนึ่ง ตัวอย่างเช่น

ด้วยกระทรวงมหาดไทยเสนอมาว่า โดยที่ทางราชการมีนโยบาย
ที่จะปรับปรุงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดบางจังหวัดให้เป็นข้าราชการ
พลเรือนชั้นพิเศษทุกจังหวัดและบัดนี้ผู้ว่าราชการจังหวัดบางจังหวัดก็ได้
เป็นข้าราชการพลเรือนชั้นพิเศษบ้างแล้ว จึง สมควรจะให้เกียรติแก่
ผู้ว่าราชการจังหวัดโดยควรแก่ฐานะและตำแหน่ง...

(เลขานุการคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ก., หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงวัฒนธรรม)

ด้วยปรากฏว่าห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลพระประแดงการช่าง ซึ่งมี
ภูมิลำเนาอยู่ในท้องที่จังหวัดนี้ ได้ทำสัญญารับเหมาก่อสร้างสถานที่ทำงาน
และบ้านพักข้าราชการของกรมศิลปากร ที่หมู่ที่ ๖ ตำบลอุ้มทอง อำเภออุ้มทอง
จังหวัดสุพรรณบุรี เมื่อประมาณ ๖ เดือนเศษมาแล้ว บัดนี้การก่อสร้างจน
จะเสร็จสิ้นลงแล้ว

ฉะนั้น จังหวัดจึงใคร่ทราบว่...

(ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ, หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

ด้วย เนื่องจากกรมประมงได้จัดพิมพ์หนังสือพิมพ์วารสารการประมง
อันเป็นนิตยสารทางวิชาการ...

กรมประมงจึง เรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์แจ้งให้ข้าราชการใน
สังกัดของท่านทราบโดยทั่วกัน หากท่านข้าราชการผู้ใดสนใจเกี่ยวกับ
กิจการประมงและประสงค์จะเป็นสมาชิกแล้ว ขอให้โปรดรวบรวมรายชื่อ
พร้อมด้วยเงินค่าบำรุงส่งให้กรมประมงด้วย...

(อธิบดีกรมประมง, หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

เนื่องด้วย โรงเรียนนี้ได้มีตรวจของลูกเสือมานานแล้ว แต่ยังขาด
โน้ตเพลงที่ถูกต้องและจำเป็นบางเพลง ซึ่งต้องนำออกใช้ในวงงานของส่วน
ราชการบ่อย ๆ...ทางโรงเรียนจึง ขอพียงความกรุณาตรงมายังท่าน เพื่อขอ
โน้ตเพลงดังกล่าว...

(ครูใหญ่โรงเรียนท่าสหมเมือง, หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

เนื่องด้วย ปรากฏว่ามีโรงเรียนบางแห่งให้เด็กนักเรียนช่วยทำความสะอาด
สละอาคารหรือปรับปรุงโรงเรียน โดยไม่มีครูคอยควบคุมดูแลโดยใกล้ชิด เป็น
เหตุให้เกิดอันตรายขึ้นแก่เด็ก...จึง ขอให้จังหวัดกำชับโรงเรียนที่ให้
นักเรียนช่วยทำความสะอาด หรือปรับปรุงโรงเรียน...ควรมีครูคอย
ระมัดระวังและควบคุมดูแลโดยใกล้ชิด...

(ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ฉ., หนังสือราชการถึง ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด)

เนื่องจาก ปรากฏว่าได้มีเด็กนักเรียนไปเดินชว่นร่วมกับประชาชน...
...ถ้าขึ้นปล่อยให้เด็กนักเรียนได้กระทำไปในทางที่ผิดดังกล่าวแล้ว ก็จะเป็น
ภัยต่อเด็กนักเรียนในอนาคตมากยิ่งขึ้น

ฉะนั้น เพื่อป้องกันเหตุการณ์ดังกล่าวที่จะเกิดขึ้นในโอกาสต่อไป
กระทรวงมหาดไทยจึงขอความร่วมมือมายังกระทรวงศึกษาธิการ...
(ปลัดกระทรวงมหาดไทย ค., หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ)

โดยที่ได้ทราบว่าทางกระทรวงวัฒนธรรมได้จัดพิมพ์หนังสือ ไบรเวณ
วัตถุประสงค์ที่วราชอาณาจักร และหนังสือบันทึกผลงานของรัฐบาลจอมพล ป.
พิบูลย์สงคราม ระหว่างพ.ศ. ๒๔๙๐ - ๒๔๙๙ ขึ้น ...กระทรวงศึกษาธิการ
จึงใคร่จะขอไปเป็นสมบัติของห้องสมุดบ้างเพื่อประโยชน์ดังกล่าวแล้ว...
(ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ค., หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม)

ในการที่กระทรวงศึกษาธิการได้จัดการสัมมนาว่าด้วยจริยศาสตร์
ในระหว่างวันที่ ๒๐ - ๒๔ กุมภาพันธ์ ศกนี้ ได้มีข้าราชการจากกรมของ
ท่านเข้าเป็นสมาชิกของสัมมนาได้แก่ นางชুমศิริ สิทธิพงศ์ และ นางละม่อม
โธษกะ ได้ให้ความร่วมมือทำให้การสัมมนาบรรลุผลเป็นที่พอใจนับเป็น
ประโยชน์แก่ทางราชการเป็นอันมาก จึงเวียนมาเพื่อขอบคุณท่าน และขอได้
โปรดนำความขอบคุณในนามของกระทรวงศึกษาธิการแจ้งแก่ข้าราชการที่
กล่าวนามมาแล้วด้วย.
(ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ข., หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่แล้วคำขึ้นต้น
"เนื้อเรื่อง"ที่เป็นเรื่องใหม่ในช่วงระยะเวลา นี้ มักจะใช้คำว่า"ด้วย" เป็นหลัก
และอาจมีคำอื่น ๆ มาประกอบด้วยข้างท้าย เช่นเดียวกับในช่วงระยะเวลาที่
ผ่านมา และมีการใช้คำเพิ่มขึ้นในระยะเวลา นี้ คือ คำว่า"ในการที่"

๕.๒.๒.๑.๕ ส่วนวนภาษาที่ใช้ใน"เนื้อเรื่อง" ที่เป็น
เรื่องใหม่ ในช่วงปี พ.ศ.๒๕๐๖ - ๒๕๒๖ จากการศึกษาหนังสือราชการภายนอก
ในช่วง ปี พ.ศ. ๒๕๐๖ - ๒๕๒๖ มีการเริ่มต้นเนื้อเรื่องในย่อหน้าแรกด้วย
คำว่า ด้วย ด้วยปรากฏว่า เนื่องด้วย เนื่องด้วยปรากฏว่า เนื่องจาก ซึ่ง
เป็นการบอกถึงเหตุของการมีหนังสือ มาถึงผู้รับ แล้วตามด้วยข้อความที่เป็นผล
ในข้อความแรกซึ่งมักจะขึ้นต้นด้วยคำว่า ฉะนั้น หรือ จึง หรือ มีคำว่า จึง อยู่ใน
ประโยค ข้อความที่เป็นผลนี้ บางฉบับก็จะอยู่ในย่อหน้าเดียวกันกับข้อความที่เป็น
เหตุ บางฉบับก็จะอยู่ในอีกย่อหน้าหนึ่ง ตัวอย่างเช่น

ด้วยทางคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จะจัดการสัมมนา
ว่าด้วย "ประวัติศาสตร์ และโบราณคดีของลานนาไทย"...

ฉะนั้น คณะมนุษยศาสตร์หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจาก
ท่าน พร้อมนี้ ได้ส่งรายละเอียดของสัมมนาแนบมาด้วยแล้ว
(ฉบับตีพิมพ์มนุษยศาสตร์ , หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

ด้วยปรากฏว่ามีส่วนราชการบางแห่ง เมื่อได้รับงบประมาณเพื่อปลูก
สร้างอาคารสถานที่ราชการหรือบ้านพักข้าราชการชั้นใหม่ได้ยินยอมให้ผู้รับ
เหมาก่อสร้างหรืออาคารหลักเก่าแล้วนำวัสดุต่าง ๆ ไปสมทบใช้ในการปลูก
สร้างอาคารหลังใหม่ซึ่งเป็นการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม...

กระทรวงการคลังจึงขอเรียนข้อความเข้าใจมาว่า..."
(ปลัดกระทรวงการคลัง ค., หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

เนื่องด้วยวันเด็กปีนี้...ย่อมมีเด็กเป็นจำนวนมาก หากกันไปชมสถานที่
ราชการและกิจการต่าง ที่ทางราชการได้เปิดโอกาสให้เด็กเข้าชม...
ด้วยเหตุนี้ กรมตำรวจมีความห่วงใยในสวัสดิภาพและความปลอดภัยของ
เด็ก... จึงได้ประกาศตักเตือนบรรดาผู้ขับขี่ยานพาหนะให้ระมัดระวัง...

(อธิบดีกรมตำรวจ ค., หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ)

เนื่องด้วยปรากฏว่า ในระยะนี้ได้มีหนังสือพิมพ์หลายฉบับเสนอข่าว และบทความวิพากษ์วิจารณ์การปฏิบัติงานของหน่วยราชการทุกแทบทุกระดับ ขึ้น... กรมประชาสัมพันธ์จึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านได้โปรดส่งคำชี้แจง หน่วยราชการที่อยู่ในสังกัด...

(อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์, หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวงเศรษฐกิจ)

เนื่องจากตำแหน่งข้าราชการตุลาการ เป็นตำแหน่งเฉพาะซึ่งมีชื่อแตกต่างไปจากตำแหน่งข้าราชการพลเรือน... เพื่อประโยชน์ในการติดต่อทางราชการ... กระทรวงยุติธรรมจึงขอส่งบัญชีตำแหน่งข้าราชการตุลาการมาเพื่อทราบพร้อมกับหนังสือนี้

(ปลัดกระทรวงยุติธรรม ข., หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ)

นอกจากนี้ยังพบว่าหนังสือราชการภายนอกบางฉบับ ที่ไม่ได้ขึ้นต้นข้อความที่เป็นเหตุและ/หรือข้อความที่เป็นผล ด้วยถ้อยคำดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ตัวอย่างเช่น

โดยเหตุที่การรับสมัครและการสอบคัดเลือกเข้าเป็นนักศึกษาในคณะสาธารณสุขศาสตร์ที่ดำเนินการอยู่เดิมซึ่งเริ่มในเดือนมีนาคมเป็นต้นไปนั้น มีความไม่เหมาะสม...

เนื่องจากเหตุผลดังกล่าวทางคณะสาธารณสุขศาสตร์จึงขอเลื่อนการรับสมัครนักศึกษามาเป็นเดือนสิงหาคม...

(รองคณบดีคณะสาธารณสุขศาสตร์, หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ)

กระทรวงมหาดไทยมีความยินดีที่จะเรียนให้ทราบว่า บัดนี้ กระทรวงได้จัดพิมพ์หนังสือ "พระราชหัตถเลขา รัชกาลที่ ๕ เกี่ยวกับภารกิจของกระทรวงมหาดไทย"...

ฉะนั้น จึงขอส่งหนังสือดังกล่าวมาอภิหนักนาการแก่หอสมุดแห่งชาติ กรม
ศิลปากร จำนวน ๑ ชุด...

(ปลัดกระทรวงมหาดไทย ., หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

เพื่อ เป็นเกียรติแก่วิทยาลัยเอกชนที่ได้รับอนุมัติให้จัดตั้งขึ้นตามพระราช
บัญญัติวิทยาลัยเอกชน พ.ศ. ๒๕๑๒ ฯพณฯ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ
ได้กำหนดให้มีพิธีแจกใบอนุญาติแก่ผู้ยื่นขอจัดตั้ง...

จึง เรียงเชิญมาเพื่อโปรดไปร่วมเป็นเกียรติในพิธีนี้ตามวัน เวลา และ
สถานที่ดังกล่าว จักขอขอบคุณยิ่ง.

(กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการวิทยาลัยเอกชน, หนังสือราชการถึง
อธิบดีกรมศิลปากร)

ศูนย์ชุมนุมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย กระทรวงศึกษาธิการ จะได้จัดงาน
ชุมนุมประจำปีของศูนย์ ฯ ในวันศุกร์ที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๑๑ ณ หอประชุม
คุรุสภา ตามกำหนดการที่ได้ส่งมาพร้อมนี้

ศูนย์ ฯ ใคร่ขอเชิญท่านไปเป็นเกียรติในงานนี้ ...

(ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ., หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

กรมอนามัย ขอส่งบทความเรื่อง "การตรวจร่างกายเพื่อค้นหาโรคมะเร็ง"
จำนวน ๓๐ ชุด มาให้ท่านเพื่อเผยแพร่ เนื่องในวันอนามัยโลกที่จะถึงนี้...

จึง เรียงมาเพื่อทราบ และขอขอบคุณมา ณ ที่นี้ด้วย.

(อธิบดีกรมอนามัย, หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ)

ในโอกาส วันคล้ายวันสถาปนากรมวิชาการครบรอบ ๒๕ ปี ในเดือนมีนาคม
๒๕๓๐ กรมวิชาการจะจัดนิทรรศการแสดงผลงานของกรมและจัดนิทรรศการ
หนังสือแบบเรียน

กรมวิชาการหวังว่า งานนิทรรศการดังกล่าว จะเป็นประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่การศึกษา ครู อาจารย์ และหรือศึกษานิเทศก์ในสังกัดหน่วยงานของท่านเป็นอันมาก จึง เรียงมาเพื่อโปรดกรุณาเผยแพร่ หรือแจ้งให้...
(อธิบดีกรมวิชาการ, หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

จะเห็นว่า ส่วนใหญ่การใช้ถ้อยคำ "เนื้อเรื่อง" ที่เป็นเรื่องใหม่ ในช่วงระยะเวลา นี้ ไม่ต่างกับช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา คือ มีคำที่ใช้ขึ้นต้นข้อความเพื่อให้รู้ว่าข้อความนั้น ๆ เป็นเหตุหรือเป็นผล แต่ก็มีหนังสือราชการภายนอกประมาณ ๓% จากข้อมูลที่เป็นหนังสือราชการภายนอกที่มี "เนื้อเรื่อง" เป็นเรื่องใหม่ทั้งหมดที่ไม่ได้ใช้คำขึ้นต้นข้อความที่เป็นเหตุ และ/หรือเป็นผล

๔.๒.๒.๑.๕ ส่วนวนภาษาที่ใช้ใน "เนื้อเรื่อง" ที่เป็นเรื่องใหม่ ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๒๖-๒๕๓๕ จากการศึกษาหนังสือราชการภายนอกในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๒๖ - พ.ศ. ๒๕๓๕ พบว่ามีการเริ่มต้นเนื้อเรื่องในย่อหน้าแรกด้วยคำว่า ด้วย ด้วยปรากฏว่า เนื่องด้วย เนื่องจาก เนื่องจากปรากฏว่า ซึ่งเป็นการบอกเหตุ ของการมีหนังสือมาถึงผู้รับ แล้วตามด้วยข้อความที่เป็นผลของเหตุในข้อความแรก ซึ่งมักขึ้นต้นด้วยคำว่า ฉะนั้น หรือ จึง หรือ มีคำว่า จึง อยู่ในประโยค ข้อความที่เป็นผลนี้บางฉบับก็จะอยู่ในย่อหน้าเดียวกันกับข้อความที่เป็นเหตุ บางฉบับก็จะอยู่ในอีกย่อหน้าหนึ่ง ตัวอย่างเช่น

ด้วยสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เสนอว่าปัจจุบันบางหน่วยงานมีระเบียบบังคับที่ห้ามสตรีดำรงตำแหน่งบางตำแหน่ง ซึ่งเป็นอุปสรรคที่มีความสำคัญลำดับสูงต่อความก้าวหน้าของสตรีในวงราชการ... จึง เห็นควรเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาสั่งการ...

(เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ส.๑., หนังสือราชการถึงรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย)

ด้วยปรากฏว่า ได้มีข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการต่าง ๆ หรือเกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงาน... โดยมีได้ผ่านส่วนราชการที่ข้าราชการหรือลูกจ้างนั้นสังกัดอยู่...

จึง เรียงมาเพื่อโปรดกำชับให้ข้าราชการและลูกจ้าง..."

(อธิบดีกรมบัญชีกลาง, หนังสือราชการถึง ผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดกระทรวง ทบวง อธิบดี เลขาธิการ)

เนื่องด้วย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา มีความประสงค์จะรับสมัครบุคคลสอบคัดเลือก... จึง ขอความร่วมมือมายังท่านได้โปรดปิดประกาศ...

(หัวหน้ากองธุรการ วิชาเขตสงขลา, หนังสือราชการถึง หัวหน้างานประชาสัมพันธ์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า)

เนื่องจาก ปี พ.ศ. ๒๕๓๓ เป็นวาระที่พระราชบัญญัติสงวน และคุ้มครองสัตว์ป่า จะมีอายุครบ ๓๐ ปี.....

กระทรวงเกษตร และสหกรณ์ จึง ใ้ขอความร่วมมือจากกระทรวงมหาดไทยโปรดแจ้งไปยังจังหวัดต่างๆ...

(ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวงมหาดไทย)

เนื่องจากปรากฏว่า ในปัจจุบันนี้เงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีที่ใช้ในการดำเนินการตามแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมของประเทศได้เพิ่มขึ้นทุกปี... เห็นสมควรให้หัวหน้าส่วนราชการเจ้าของงบประมาณ... พิจารณาอนุญาตการเบิกจ่าย...

จึง เรียงมาเพื่อถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป"

(ปลัดกระทรวงการคลัง จ., หนังสือราชการถึง อธิการบดีสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง)

จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่การใช้ถ้อยคำใน

"เนื้อเรื่อง"ที่เป็นเรื่องใหม่ ในช่วงระยะเวลาที่ไม่ต่างกับช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา คือ มีคำที่ใช้ขึ้นต้นข้อความเพื่อให้รู้ว่าข้อความนั้น ๆ เป็นเหตุหรือเป็นผล แต่ก็พบว่าหนังสือราชการภายนอกประมาณ ๓% จากข้อมูลที่เป็นหนังสือราชการภายนอกที่มี "เนื้อเรื่อง" เป็นเรื่องใหม่ทั้งหมดที่ไม่ได้ใช้คำขึ้นต้นข้อความที่เป็นเหตุและ/หรือเป็นผล

ในระหว่างปิดภาคการศึกษาภาคปลายของทุก ๆ ปี กรมวิเทศสหการ และหน่วยอาสาสมัครได้ร่วมกันพิจารณาจัดส่งอาสาสมัครซึ่งว่างจากการปฏิบัติงานในวิชาการสอน... จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ดังนี้...

(อธิบดีกรมวิเทศสหการ ก., หนังสือราชการถึง อธิการบดีสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า)

เดิมคณะกรรมการกลั่นกรอง ฯ ฝ่ายสังคมและกฎหมาย ได้พิจารณาเรื่อง การแบ่งส่วนราชการในส่วนราชการระดับกรมแล้วมีมติให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาวินิจฉัยว่า...

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้นำเสนอคณะรัฐมนตรีทราบแล้ว เมื่อวันที่

๒๔ ตุลาคม ๒๕๓๘

จึงเรียนขึ้นมายัง

(เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ฮ., หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย)

จะเห็นว่า การใช้ถ้อยคำใน "เนื้อเรื่อง"

ที่เป็นเรื่องใหม่ ในช่วงระยะเวลาที่ไม่แตกต่างกับปี พ.ศ. ๒๕๐๖ - ๒๕๒๖

การศึกษาสำนวนภาษาที่ใช้ใน "เนื้อเรื่อง"
ที่เป็นเรื่องใหม่ ในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ถึง พ.ศ. ๒๔๙๕ พอสรุป ได้ว่า
"เนื้อเรื่อง"ที่เป็นเรื่องใหม่ประกอบด้วยข้อความที่เป็นเหตุของการมีหนังสือไปถึง
ผู้รับตามด้วย ข้อความที่เป็นผลของเหตุนั้น

ข้อความที่เป็นเหตุมักขึ้นต้นด้วยคำว่า ด้วย
เนื่องด้วย เนื่องจาก เป็นต้น ดังได้แสดงไว้ในตารางที่ ต่อไปนี้

อนึ่ง ในหนังสือราชการบางฉบับมีการใช้
ถ้อยคำแตกต่างกันไปบ้าง คือ มิได้เริ่มต้นข้อความที่เป็นเหตุและ/หรือผลด้วยคำใด ๆ
ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น อย่างไรก็ตาม ในระเบียบก็มีได้กำหนดให้ใช้คำใดขึ้น
ต้นข้อความ การใช้คำบางคำขึ้นต้นข้อความที่เป็นเหตุและที่เป็นผลจึงเป็นแต่เพียง
ความนิยม มิใช่ใช้ตามระเบียบที่กำหนดไว้

ศูนย์วิจัยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๑๕ การแสดงข้อความที่เป็นเหตุใน"เนื้อเรื่อง"ที่เป็นเรื่องใหม่ ในหนังสือ
ราชการภายนอก ในช่วงปี พ.ศ.๒๔๗๕ ถึง พ.ศ.๒๔๙๕

คำ และกลุ่มคำ ที่ใช้แสดง ความที่เป็นเหตุ	๒๔๗๕- ๒๔๗๘	๒๔๗๘- ๒๔๘๖	๒๔๘๖- ๒๕๐๖	๒๕๐๖- ๒๕๒๖	๒๕๒๖- ๒๕๓๕
ด้วย	X	X	X	X	X
ด้วยเนื่อง	X	-	-	-	-
ด้วยเนื่องจาก	X	-	X	-	-
ด้วยในขณะ ^{นี้}	-	X	-	-	-
ด้วยบัด ^{นี้}	X	-	-	-	-
ด้วยปรากฏว่า	X	X	X	X	X
ด้วยปรากฏว่าใน ขณะ ^{นี้}	-	X	-	-	-
ด้วยปรากฏว่า เนื่องจาก	-	X	-	-	-
โดยที่	X	X	X	-	-
เนื่องด้วย	X	X	X	X	X
เนื่องด้วยปรากฏ ว่า	-	X	X	X	X
เนื่องจาก	-	X	X	X	X
เนื่องจากปรากฏ ว่า	-	-	-	-	X
ในกรณีที่	-	-	X	-	-
อนุนิ	X	-	-	-	-

ตารางที่ ๑๕ การแสดงข้อความที่เป็นผล ใน"เนื้อเรื่อง"ที่เป็นเรื่องใหม่ ในหนังสือ
ราชการภายนอก ระหว่างปีพ.ศ.๒๔๗๔ ถึง พ.ศ.๒๔๘๔

คำขึ้นต้น ข้อความ	คำในประ โยค	๒๔๗๔- ๒๔๗๘	๒๔๗๘- ๒๔๘๒	๒๔๘๒- ๒๔๘๖	๒๔๘๖- ๒๔๙๐	๒๔๙๐- ๒๔๙๔
ฉะนั้น		X	X	X	X	X
จึง		-	X	X	X	X
ฉะนั้นจึง		-	-	X	X	X
	จึง	X	X	X	X	X

ศูนย์วิทยพัชยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๘.๒.๒.๒ ส่วนวนภาษาที่ใช้ใน"เนื้อเรื่อง"ที่เป็นเรื่องต่อเนื่อง

หนังสือที่เป็นเรื่องต่อเนื่องจะมีข้อความที่เป็นการเท้าความถึงเรื่องเดิมในย่อหน้าแรก แล้วตามด้วย ข้อความที่เป็นเรื่องสืบเนื่องจากเรื่องเดิมนั้น การเท้าความในย่อหน้าแรก มี ๒ ลักษณะ

ก. กล่าวอ้างถึงเรื่อง หรือเหตุการณ์ ที่เป็นเหตุให้มีหนังสือไปถึงผู้รับ เรื่องหรือเหตุการณ์นั้นจะเป็นที่รู้จักกัน ระหว่างผู้รับและเจ้าของหนังสือ

ข. กล่าวอ้างถึงหนังสือฉบับเดิมที่ได้รับโดยกล่าวอ้างถึงเลขที่ และวันที่ของหนังสือ แล้วตามด้วยข้อความโดยย่อของหนังสือนั้น

ท้ายข้อความที่เป็นการเท้าความเรื่องเดิมนั้น จะจบลงด้วยคำว่า นั้น ต่อจากนั้นจะเป็นข้อความที่เป็นเรื่องใหม่แต่สืบเนื่องจากเรื่องเดิม ข้อความใหม่นี้อาจจะอยู่ต่อจากข้อความเท้าความ หรือ ขึ้นย่อหน้าใหม่ก็ได้

๘.๒.๒.๒.๑ ส่วนวนภาษาที่ใช้"เนื้อเรื่อง" ที่เป็นเรื่องต่อเนื่อง ช่วงปี พ.ศ. ๒๔๗๕-๒๔๗๘

ในหนังสือราชการภายนอก ระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๗๕ - พ.ศ.๒๔๗๘ ปรากฏส่วนวนภาษาที่ใช้ใน"เนื้อเรื่อง"ที่เป็นเรื่องต่อเนื่อง ดังนี้

ก. การเท้าความถึงเรื่องหรือเหตุการณ์

พบว่ามีขึ้นต้นข้อความที่เท้าความถึงด้วยคำว่า ด้วย เนื่องด้วย เนื่องจาก ตามที่ คำใดคำหนึ่งมักลงท้ายด้วยคำว่า นั้น

แล้วตามด้วยข้อความที่เป็นเรื่องใหม่ซึ่งสืบเนื่องมาจากเรื่องเดิมที่ทำความถึง
ข้อความที่เป็นเรื่องสืบเนื่อง อาจมีคำว่า บัดนี้ ขึ้นต้นข้อความ ตัวอย่างเช่น

ด้วยสมาคมสหราชอาณาจักรขอให้กระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ รับ
บรรจุกหารอาสาซึ่งไม่มีการยิงชีพอย่างใด แต่มีวิชาและกำลังพอจะทำงาน
ได้ เข้าทำงานตามวุฒิความสามารถนั้น คณะรัฐมนตรีได้ประชุมลงมติให้
กระทรวงทบวงการต่าง ๆ ช่วยเหลือทหารอาสาเท่าที่สามารถจะช่วยเหลือ
ได้

(เลขานุการคณะรัฐมนตรี ณ., หนังสือราชการถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
ธรรมการ)

ด้วยเดิมหลายกระทรวงได้แต่งตั้งข้าราชการในกระทรวงนั้น ๆ
มาเป็นกรรมการโปรแกรมวิทยุกระจายเสียง การติดต่อสัมพันธ์ใน
กิจการอันพึงเกิดขึ้นระหว่างกระทรวงต่าง ๆ นั้น กับแผนกวิทยุกระจาย
เสียงจึงดำเนินไปโดยสะดวก บัดนี้ กรรมการชุดใหม่ได้ตั้งขึ้นแล้ว

(ประธานกรรมการควบคุมการวิทยุกระจายเสียง, หนังสือราชการถึง รัฐมนตรี
ว่าการกระทรวงธรรมการ)

เนื่องด้วยคณะรัฐมนตรีได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นชุดหนึ่งรวม ๗ นาย
มีหน้าที่ช่วยเหลือกรมกรไทยนั้น บัดนี้ ประธานคณะกรรมการช่วย
เหลือกรมกรไทยได้แจ้งมาว่า...

(เลขานุการคณะรัฐมนตรี ., หนังสือราชการถึงกรรมการช่วยเหลือกรมกร
ไทย)

เนื่องจากตรามณฑลนำส่งระเบียบการโรงเรียนศีลธรรมไปแจก
และขอให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมืองและฝ่ายคณะสงฆ์ช่วยกันอุปการะจัดขึ้น
หลายอำเภอได้จัดตั้งขึ้นมาก..."

(ผู้ว่าราชการจังหวัดสุราษฎร์ธานี, หนังสือราชการถึง มหาอำมาตย์ตรี
พระยาศรีธรรมราช สมุหเทศาภิบาลสำเร็จราชการมณฑลนครศรีธรรมราช)

ตามที่ได้มีหนังสือมาเรื่องให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไปดูงานตาม
กระทรวงทบวงการ ต่าง กับเรื่องขอให้อำนวยความสะดวกแก่ผู้แทน
ราษฎรสอบสวนได้ตามเรื่องที่เกี่ยวข้องกับราษฎรนั้น ขอเรียนข้อความ
เข้าใจดังต่อไปนี้..."

(เลขาธิการคณะรัฐมนตรี จ., หนังสือราชการถึง เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงธรรมการ)

ข. การแก้ความถึงหนังสือฉบับเดิม

พบว่าขึ้นต้นข้อความที่บอกถึงหนังสือ เลขที่
และวันที่ออกของหนังสือฉบับที่อ้างถึงด้วยคำว่า ด้วย ตาม เนื่องจาก อนุมัติ
มักลงท้ายด้วยคำว่า นั้น แล้วตามด้วยข้อความที่เป็นเรื่องใหม่ซึ่งสืบเนื่องมาจาก
เรื่องที่แก้ความถึงนั้น ตัวอย่างเช่น

ด้วยได้รับหนังสือผู้บัญชาการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ ๔๔๘/๑๒๖๓
ลงวันที่ ๑๓ มกราคม พ.ศ.นี้ ตอบไปว่า ได้รับใบสมัครสอบวิชาครูมัธยม
ของจังหวัดนี้แล้ว...

เพราะฉะนั้นจึงกราบเรียนมา เพื่อขอความคำริว่าจะควรประการใด
(ธรรมการจังหวัดแพร่, หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศึกษาธิการ กระทรวง
ธรรมการ)

ตามหนังสือกระทรวงธรรมการที่ ๖๒/๑๓๓๖๘ ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม
พ.ศ.๒๔๗๖ ว่า เนื่องด้วยมีพระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบราชการบริหาร
แห่งราชอาณาจักรสยาม พระพุทธศักราช ๒๔๗๖ ขอทราบฯ กระทรวง

มหาดไทยได้แบ่งแยกเขตต์การบริหารประการใดนั้น

ในเวลานี้อยู่ในระหว่างที่กระทรวงมหาดไทยกำลังพิจารณาวางระเบียบ...

(ปลัดกระทรวงมหาดไทย ก., หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวงธรรมการ)

เนื่องจากคำสั่งกระทรวงธรรมการที่ ๑๑๐/๑๓๖๑๕ ลงวันที่ ๒๒ ธันวาคม ศกนี้ เรื่องการยุบกองธรรมการมณฑล ข้อที่เกี่ยวกับการเงิน ในหน้าที่ธรรมการมณฑลเดิมให้มอบแก่จังหวัดนั้น สำหรับข้อ ๗ และข้อ ๑๐ ของคำสั่ง ข้าพเจ้าได้จัดการเสร็จแล้ว...

(ข้าหลวงตรวจการแผนกธรรมการอุดร, หนังสือราชการถึง หัวหน้ากองคลัง สำนักงานปลัดกระทรวงธรรมการ)

อนุสนธิจากหนังสือเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ ค.๒๐๒๑/๒๔๗๖ ลงวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ศกนี้ว่า คณะรัฐมนตรีประสงค์จะให้มิตำแหน่ง ผู้บัญชาการฉะเพาะราชการฝ่ายทหารเท่านั้น...ความแจ้งแล้วนั้น ตำแหน่งผู้บัญชาการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนี้...

(รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ ง., หนังสือราชการถึง นายกรัฐมนตรี)

นอกจากนี้ยังพบว่า มีหนังสือราชการหลายฉบับที่เป็นหนังสือต่อเนื่อง หรือหนังสือตอบ ไม่มีการใช้คำขึ้นต้นใด ๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว หากแต่จะ เริ่มต้นด้วยเนื้อความของหนังสือ ตัวอย่างเช่น

มีบัญชาในผู้สำเร็จราชการพระราชวัง ให้เรียนว่า หมายรับสั่ง เรื่องโปรดเกล้าฯ ให้เจ้ากระทรวงนำข้าราชการผู้มีราชการเฝ้า ฯ ได้ทุก วันพฤหัสบดีนั้น ความที่ถูกต้องสมบูรณ์มีว่า..."

(สมุหพระราชพิธี, หนังสือราชการถึง ปลัดทูลฉลองกระทรวงธรรมการ)

ในงานฉลองรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยามครั้งนี้ ทางกรม ได้สั่งปิดโรงเรียนทั่วไป ๓ วัน คือวันที่ ๑๐-๑๑-๑๒ ศกนี้ และในวันที่ ๑๐

ชั้นวาคม เวลาระหว่างฤกษ์ ลูกเสือและนักเรียนสามัญชาย หญิง ได้ไป
 ร่วมทำพิธีที่ศาลารัฐบาลมณฑล...มีรายละเอียดแจ้งตามบัญชีที่ได้ส่งมา
 พร้อมกับใบบอกฉบับนี้...กิจการได้เป็นไปโดยเรียบร้อยทุกประการ
 (สมุหเทศาภิบาลสำเร็จราชการมณฑลพายัพ ข., หนังสือราชการถึงมหาอำมาตย์
 เอก เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี เสนาบดีกระทรวงธรรมการ)

หนังสือที่ ๑๖๖/๑๗๓๓๕ ลงวันที่ ๓๑ มกราคม ศกนี้ว่า รัฐมนตรีว่า
 การกระทรวงธรรมการ ให้เขียนโครงการเกี่ยวกับงานข้าหลวงตรวจการ
 เสนอโดยค่านั้น ทราบแล้ว
 (ข้าหลวงตรวจการแผนกธรรมการปราจีน, หนังสือราชการถึง หัวหน้ากองสารบรรณ
 กระทรวงธรรมการ)

จะเห็นได้ว่าในช่วงปีพ.ศ. ๒๔๕๕-๒๔๗๕ คำว่า "ด้วย" เนื่องจาก
 เนื่องจากด้วย สามารถใช้ขึ้นต้นเนื้อความในหนังสือราชการได้ทุกลักษณะ แสดง
 ให้เห็นว่า ในสมัยนั้นไม่ได้ยึดถือเป็นความนิยมว่า คำว่า "ด้วย" จะต้องใช้
 ขึ้นต้นเรื่องใหม่ เหมือนในปัจจุบัน อีกประการหนึ่งการที่หนังสือราชการจำนวนหนึ่ง
 ไม่ได้ใช้คำใด ๆ ขึ้นต้นเนื้อความอาจแสดงว่า การใช้คำขึ้นต้นเนื้อความนั้นยัง
 ไม่ถือว่าสำคัญนัก สำหรับข้อความที่เป็นเรื่องใหม่นั้น ในเนื้อเรื่องที่เป็นเรื่อง
 สืบเนื่องได้ มีการใช้คำว่า "บัดนี้" ขึ้นต้นมาตั้งแต่ช่วงเวลานี้แล้ว

๕.๒.๒.๒ ส่วนวนภาษาที่ใช้ใน "เนื้อเรื่อง" ที่เป็น
 เรื่องต่อเนื่อง ในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๗๕-๒๔๙๖

ในหนังสือราชการภายนอกระหว่าง
 ปี พ.ศ. ๒๔๗๕ - พ.ศ. ๒๔๙๖ ปรากฏส่วนวนภาษาที่ใช้ใน "เนื้อเรื่อง" ที่
 เป็นเรื่องต่อเนื่อง ดังนี้

ก. การทำความเข้าใจเรื่องหรือเหตุการณ์

พบว่าขั้นตอนข้อความที่ทำความเข้าใจด้วยคำว่า
ตามที่ เนื่องจาก ด้วยปรากฏว่า ด้วยเนื่องจาก คำใดคำหนึ่ง มักลงท้าย
ด้วยคำว่า นั้น แล้วตามด้วยข้อความที่เป็นเรื่องใหม่ซึ่งสืบเนื่องมาจากเรื่องเดิม
ที่ทำความเข้าใจ ในข้อความที่เป็นเรื่องสืบเนื่องอาจมีคำว่า บัดนี้ ขั้นตอนข้อความ

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างเช่น

ตามที่ รัฐบาลของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทำความตกลงทางวัฒนธรรมกับ ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งได้ลงชื่อกัน นะ กรุงโตเกียว เมื่อวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๑๕ ได้แลกเปลี่ยนสัตยาบันกัน นะ กรุงทเพท ฯ เมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๑๕ และได้มี การประกาศพระบรมราชโองการให้ใช้ความตกลงฉบับนี้ ตั้งแต่ วันแลกเปลี่ยนสัตยาบันแล้วนั้น บัดนี้ กะชวงการต่างประเทศได้จัดพิมพ์...

(ปลัดกะชวงการต่างประเทศ ก., หนังสือราชการถึง ปลัดกะชวงลิกสภาธิการ)

เนื่องจาก ประกาศสำนักนายกรัถมนตรี ลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๑๕ เรื่องการปรับปรุงตัวอักษรไทย โดยดใช้ ตัวสระ และพยัญชนะภาษาไทย ที่มีเสียงซ้ำกันและได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขใหม่ให้เป็นการถูกต้องและ เหมาะสมกันต่อ ๆ มา นั้น

ปรากฏว่าแบบพิมพ์ต่าง ๆ ของเก่าที่ได้เบิกมา...

(คณะกรรมการจังหวัดพระนครและธนบุรี, หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมมหาดไทย)

ด้วย ปรากฏว่างานวัฒนธรรมของกะชวงต่าง ๆ ที่ได้จัดทำไปแล้ว โดย เฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเผยแพร่ วัฒนธรรมซึ่งเป็นภาพโคสนา(โปสเตอร์) นั้น บางกะชวงได้ทำภาพที่โคสนาสแดงให้เห็นลักษณะทั้งทางที่ถูกและที่ผิด...

(เลขาธิการสภาวัฒนธรรมแห่งชาติ ข., หนังสือราชการถึง ปลัดกะชวงมหาดไทย)

"ด้วย เนื่องจากประกาศพระบรมราชโองการให้ยกเลิกฉบับดาคักดิ์ ข้าราชการเสียนั้น ได้เกิดมีปัญหานั้นว่า"

(เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ข., หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการกะชวงลิกสภาธิการ)

ข. การทำความเข้าใจหนังสือฉบับเดิม

พบว่ามีการขึ้นต้นข้อความที่บอกถึงหนังสือ
หน่วยงานเจ้าของหนังสือ เลขที่ และวันที่ออกของหนังสือที่อ้างถึงด้วยคำว่า
เนื่องจาก อนุสนธิ มักลงท้ายด้วยคำว่า นั้น แล้วตามด้วยข้อความที่เป็นเรื่องใหม่
ซึ่งสืบเนื่องมาจากเรื่องที่ทำความเข้าใจนั้น ข้อความที่เป็นเรื่องสืบเนื่องอาจมีคำว่า
บัดนี้ ขึ้นต้นข้อความ ตัวอย่างเช่น

เนื่องจากหนังสือที่ น.ว.๑๘๒/๒๔๘๗ ลงวันที่ ๑ กันยายน ๒๔๘๗
แจ้งมติคณะรัฐมนตรี ให้เลิกใช้ระเบียบการเขียนจดหมาย หรือหนังสือ
ราชการ ตามหนังสือที่ น.ว.๒๐๒/๒๔๘๖ ลงวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๔๘๖
และให้คงใช้ ตามระเบียบที่ปฏิบัติกันมาแต่เดิมอยู่แล้วนั้น

บัดนี้ยังปรากฏว่า..."

(เลขาธิการคณะรัฐมนตรี บ., หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษา
ธิการ)

อนุสนธิหนังสือกระทรวงการต่างประเทศที่ ข.๕๑๖๓/๒๔๘๘ ลงวันที่
๑๒ เดือนนี้ แจ้งเรื่องรัฐบาลของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบอกลูกเลิกกติกาสัญญา
สนธิสัญญา และความตกลงอื่น ๆ ระหว่างประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่นไป
เพื่อทราบนั้น

บัดนี้กระทรวงการต่างประเทศได้แจ้งเพิ่มเติมไปยัง..."

(รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ก., หนังสือราชการถึงรัฐมนตรีว่า
การกระทรวงศึกษาธิการ)

อนุสนธิหนังสือกระทรวงการคลังที่ ๔๔๓๙๗/๒๔๔๐ ลงวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๔๔๐ ขอให้ถือปฏิบัติในเรื่องการปิดบัญชีบุคคลและขอให้ส่งร่างงบดุลย์ให้กระทรวงการคลังภายในกำหนดเวลา ๓ เดือน นับแต่วันสิ้นงวดทุกครั้ง และเมื่อคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินได้ตรวจสอบและรับรองแล้ว ให้จัดส่งไปให้อีกด้วย นั้น

บัดนี้ กำหนดเวลาให้ส่งร่างงบดุลย์ภายใน ๓ เดือน นับแต่วันสิ้นงวด นั้น ได้ล่วงเลยมาแล้ว..."

(ปลัดกระทรวงการคลัง ก., หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ)

นอกจากนี้ยังพบว่าหนังสือราชการหลายฉบับที่เป็นหนังสือต่อเนื่อง หรือหนังสือตอบที่มีการทำความถึงหนังสือฉบับเดิม โดยไม่ได้ใช้คำขึ้นต้นใด ๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว หากแต่จะเริ่มต้นด้วยคำว่า "หนังสือที่" ตัวอย่างเช่น

หนังสือที่ ข.๖๕๖๑/๒๔๔๕ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๔๔๕ ขอให้โรงเรียนต่าง ๆ ในภาคอีสานร่วมมือในการปลูกปอแก้ว ความแจ้งแล้วนั้น ขอเรียนว่ากระทรวงศึกษาธิการไม่ขัดข้องในอันที่จะร่วมมือตามที่แจ้งไป"

(รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ก., หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรราชการ)

หนังสือที่ ข.๓๗๕๕/๒๔๔๕ ลงวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๔๔๕ เดือนขอให้จ่ายเงินค่าซ่อมรถยนต์ เป็นเงิน ๕๐๐ บาท ความแจ้งอยู่แล้วนั้น กระทรวงศึกษาธิการใคร่จะเรียนขอความอนุเคราะห์ ดังนี้..."

(ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ข., หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวงเกษตรราชการ)

ตัวอย่างที่ยกมานี้เป็นการใช้สำนวนภาษาในการขึ้นต้นเนื้อความตามที่นิยมใช้กันในสมัยนั้น แต่ปรากฏว่า ในช่วงระยะเวลา ระหว่าง วันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๔๔๖ ถึง วันที่ ๑ กันยายน ๒๔๔๗ ทางกรมได้ออกระเบียบกำหนด

ด้วยเหตุที่ทางการได้กำหนดไว้เช่นนี้หนังสือราชการในช่วงระยะเวลา
ระหว่าง วันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๔๘๖ ถึง วันที่ ๑ กันยายน ๒๔๘๗ จึงมีการใช้
สำนวนภาษาในการขึ้นต้นเนื้อความของหนังสือดังกล่าวนี้ แตกต่างกับที่ปรากฏใน
ช่วงระยะเวลาอื่น ๆ

๔.๒.๒.๒.๓ สำนวนภาษาที่ใช้ใน"เนื้อเรื่อง"ที่เป็น
เรื่องต่อเนื่อง ในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๙๖-๒๕๐๖

ในหนังสือราชการภายนอก ระหว่างปี
พ.ศ.๒๔๙๖ - พ.ศ. ๒๕๐๖ ปรากฏสำนวนภาษาที่ใช้ใน"เนื้อเรื่อง" ที่เป็น
เรื่องต่อเนื่อง ดังนี้

ก. การทำความถึงเรื่องหรือเหตุการณ์

พบว่าขึ้นต้นข้อความที่ทำความถึงด้วยคำว่า
ตามที่ แล้วจบข้อความว่า นั้น ตัวอย่างเช่น

"ตามที่กรมศิลปากรได้เชิญเจ้าหน้าที่แผนกภาพยนตร์ไปตรวจพิจารณา
ภาพยนตร์ของกรมศิลปากรเรื่อง The Diamond Finger ณ โรงภาพยนตร์
กรุงเกษม เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๐๑ เวลา ๑๐.๐๐ น. นั้น

โดยที่ภาพยนตร์เรื่องนี้กรมศิลปากรได้จัดสร้างขึ้นเพื่อ...."

(อธิบดีกรมศิลปากร ง., หนังสือราชการทูล หัวหน้าแผนกภาพยนตร์)

"ตามที่ได้ส่งหนังสือค่านานพระพุทธรูปในประเทศไทย พระพุทธรูปและ
พระพิมพ์ในกรุพระปรางค์วัดราชบูรณะ..... เพื่อเป็นอภินิทนาการแก่ท่าน
นายกรัฐมนตรีนั้น

ท่านนายกรัฐมนตรีได้รับไว้แล้วด้วยความขอบคุณ"

(เลขาธิการทำเนียบนายกรัฐมนตรี, หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

"ตามที่กรมศิลปากรได้ส่งหนังสือคุณค่าจิตรกรรมฝาผนัง และ Appreciation of Our Murals.....เพื่อขอนำทูลเกล้าถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯพระบรมราชินี นั้น
ได้นำหนังสือดังกล่าวทูลเกล้าถวายแล้ว ทรงขอบใจ"
(ราชเลขาธิการ, หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

"ตามที่ได้แจ้งเรื่องพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีพระราชโองรณเลขอ่านถวายไปยังท่านประมุขแห่งประเทศเสปญ เนื่องในโอกาสวันชาติ เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ศกนี้ และท่านประมุขแห่งประเทศเสปญ ได้มีโองรณเลขตอบขอบพระราชหฤทัยและสนองพระพรมา ความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท แล้วนั้น

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้นำเสนอท่านรองนายกรัฐมนตรี.."
(เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ก., หนังสือราชการทูล ราชเลขาธิการ)

ข. การทำความถึงหนังสือฉบับเดิม

พบว่าขึ้นต้นข้อความด้วยคำว่า ตาม หรือ อนุสนธิ แล้วมักตามด้วย หนังสือที่อ้างถึง ด้วยเหตุนี้ จึงเกิดสำนวนในการอ้างถึงหนังสือฉบับเดิมว่า ตามหนังสือที่อ้างถึง อนุสนธิหนังสือที่อ้างถึง สำนวนนี้มาจากการที่ในระเบียบงานสารบรรณ พ.ศ. ๒๔๙๖ ได้กำหนด ส่วน "อ้างถึง" เป็นส่วนประกอบหนึ่งในส่วนหัวเรื่อง ของหนังสือราชการภายนอก และกำหนดให้ลงเลขหนังสือ และวันที่ออกหนังสือ ของหนังสือที่อ้างถึงในหนังสือราชการฉบับนั้น ด้วยเหตุนี้ สำนวนในการอ้างถึงหนังสือเรื่องเดิม ในหนังสือราชการที่เป็นหนังสือตอบ หรือหนังสือต่อเนื่องจึงเปลี่ยนรูปแบบไป แต่เดิมเคยใส่เลขที่ และวันที่ของหนังสือไว้ในข้อความส่วนนี้ แต่เมื่อมีส่วน "อ้างถึง" ในหนังสือแล้วก็ไม่จำเป็นต้องใส่ไว้อีก อย่างไรก็ตาม พบว่า มีการ อ้างถึงเลขที่ของหนังสือไว้ ในส่วนขึ้นต้นของหนังสือบางฉบับ ตัวอย่างเช่น

"ตามหนังสือที่อ้างถึง ส่งหนังสือวิวัฒนาการแห่งจิตรกรรมฝาผนังของไทย และ The Origin and Evolution of Thai Murals ไปเพื่อขอให้
นำเสนอท่านนายกรัฐมนตรี นั้น

สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรีได้นำเสนอท่านนายกรัฐมนตรี...."
(เลขาธิการทำเนียบนายกรัฐมนตรี, หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

"ตามหนังสือที่อ้างถึงข้างต้นว่า ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคลพระประแดง
การช่าง ได้ทำสัญญาก่อสร้างอาคารพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ประจำจังหวัดสุพรรณ
บุรี และบ้านพักเจ้าหน้าที่ ที่อำเภอ... เป็นเงินค่าก่อสร้างทั้งสิ้น...กรมศิลปากร
จะจ่ายให้เมื่อการก่อสร้างได้เสร็จเรียบร้อยตามสัญญา นั้น

จังหวัดได้รับทราบยอดเงินค่าจ้างเหมาก่อสร้าง...."
(ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

"ตามหนังสือกระทรวงศึกษาธิการที่อ้างถึง ซึ่งแจ้งกรณีที่ทางวัดหรือ
พระภิกษุสงฆ์มีส่วนร่วมในการก่อสร้างโรงเรียนว่า ในทางปฏิบัติมิได้ให้พระภิกษุ
สงฆ์เข้าเป็นคู่สัญญา เพียงแต่ให้ช่วยเป็นกรรมการควบคุมการก่อสร้าง...
ดังความละเอียดแจ้งอยู่แล้ว นั้น

สำนักบริหารของนายกรัฐมนตรีได้นำเสนอ ฯพณฯนายกรัฐมนตรี..."
(เลขาธิการบริหารของนายกรัฐมนตรี, หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงศึกษาธิการ)

"อนุสนธิหนังสือที่อ้างถึงข้างต้น ยิมฟิล์มภาพยนตร์เรื่อง "นิ้วเพชร" ให้
แก่สถานเอกอัครราชทูต ณ เวียงจันทน์ และกรมศิลปากรก็ได้กรุณาให้ยิมฟิล์ม
ดังกล่าว นั้น

บัดนี้สถานเอกอัครราชทูต ณ เวียงจันทน์ ได้ส่งฟิล์มภาพยนตร์เรื่องนี้
กลับมาแล้ว....."

(อธิบดีกรมสารนิเทศ, หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

"อนุสนธิหนังสือที่อ้างถึง กระทรวงศึกษาธิการไม่อนุญาตให้ครูสตรี
โรงเรียนรัฐบาลเข้าประกวดนางงาม โดยมีเหตุผลว่า อาจทำให้การสั่งสอน
บกพร่องไม่เต็มตามที่ทางราชการต้องการได้ เพราะอาจจะหมกมุ่นกับการบำรุง
ความสวยงามเสียนั้น ขณะนี้ปรากฏว่าได้มีผู้จัดให้มีการประกวดขึ้น...."
(รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ง.๑., หนังสือราชการถึง ผู้ว่าราชการ
จังหวัดทุกจังหวัด)

"หนังสือของท่านเลขที่ ๕๐๘/๒๕๐๒ ลงวันที่ ๔ มีนาคม พ.ศ.๒๕๐๒
พร้อมด้วยบันทึกผลของการสืบค้นของเจ้าหน้าที่กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์
ได้รับและพิจารณาแล้ว มั่นว่าจะไม่ได้ตำบลและชื่อเมืองก็ตาม แต่กลับได้
ชื่อโรคหนึ่งอย่าง..."
(หัวหน้าแผนกอายุรศาสตร์, หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

จะเห็นได้ว่าแม้มีการใช้สำนวนในการเริ่มต้นเนื้อเรื่องว่า ตามหนังสือ
ที่อ้างถึง" เป็นส่วนมากแล้ว แต่ก็ปรากฏว่ายังมีการเริ่มต้นเนื้อเรื่องที่เป็นการ
เท้าความถึงหนังสือฉบับเดิม แบบที่ไม่มีคำขึ้นต้น และมีการกล่าวอ้างถึงเลขที่
และวันที่ออกของหนังสือที่เท้าความถึงนั้นไว้ในเนื้อเรื่องด้วย ทั้งที่สมควรจะใส่ไว้
ในส่วน"อ้างถึง"ในหัวเรื่องของหนังสือราชการ ส่วนข้อความที่เป็นเรื่องสืบเนื่อง
นั้น อาจจะขึ้นต้นด้วยคำว่า บัดนี้ หรือไม่กี่ได้

๔.๒.๒.๒.๔ ส่วนวนภาษาที่ใช้ใน"เนื้อเรื่อง"ที่เป็น
เรื่องต่อเนื่อง ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๐๖-๒๕๒๖

ในการศึกษาหนังสือราชการภายนอก
ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๐๖ - พ.ศ. ๒๕๒๖ ปรากฏส่วนวนภาษาที่ใช้ใน"เนื้อเรื่อง"
ที่เป็นเรื่องต่อเนื่อง ดังนี้

ก. การทำความถึงเรื่องหรือเหตุการณ์

พบว่าขั้นต้นข้อความที่ทำความถึงด้วยคำว่า
ตามที่ แล้วจบข้อความด้วยคำว่า นั้น ตามด้วยข้อความที่เป็นเรื่องสืบเนื่องซึ่ง
สืบเนื่องมาจากเรื่องหรือเหตุการณ์ที่ทำความถึงนั้น ข้อความที่เป็นเรื่องสืบเนื่อง
นี้มักจะขั้นต้นด้วยคำว่า บัดนี้ ตัวอย่างเช่น

ตามที่คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติให้กระทรวงศึกษาธิการแต่งตั้งคณะ
กรรมการจัดงานวันเด็ก และเยาวชนแห่งชาติปี ๒๕๒๐ เพื่อจัดเตรียม
งานวันเด็ก และเยาวชนแห่งชาติ ในวันที่ ๘ มกราคม ๒๕๓๐ และได้
แต่งตั้งท่านเป็นคณะอนุกรรมการสร้างถาวรวัตถุนั้น

บัดนี้คณะกรรมการจัดงานวันเด็ก และเยาวชนแห่งชาติได้อนุมัติให้เงิน
๕๐,๐๐๐ บาท ซึ่ง....."

(ประธานอนุกรรมการสร้างถาวรวัตถุ, หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

ตามที่สำนักงานสถิติแห่งชาติได้ขอความร่วมมือในการตอบคำถาม เรื่อง บรรณานุกรมสถิติ ปี ๒๕๐๙ และได้รับความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดีดังนี้.....

บัดนี้ สำนักงานสถิติแห่งชาติคำรวิที่จะจัดทำบรรณานุกรมสถิติ พ.ศ. ๒๕๑๒.....

(เลขานุการสถิติแห่งชาติ, หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

ตามที่ได้ยื่นยันทมติคณะรัฐมนตรีให้ใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการลงชื่อในหนังสือราชการ พ.ศ. ๒๕๐๗ เพื่อให้กระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ ถือบปฏิบัติต่อนั้น

บัดนี้ ได้มีประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๑๖ ยกเลิกพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๔๙๕.....

(เลขานุการคณะรัฐมนตรี ย., หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ)

ข. การทำความถึงหนังสือฉบับเดิม

พบว่าขึ้นต้นข้อความด้วยกลุ่มคำ

ตามหนังสือที่อ้างถึง ตาม...ที่อ้างถึง อนุสนธิ...ที่อ้างถึง
ตามหนังสือ...ที่อ้างถึง แล้วจบข้อความที่ทำความด้วยคำว่า นั้น แล้วตามด้วยข้อความที่เป็นเรื่องสืบเนื่อง ซึ่งในบางกรณีจะขึ้นต้นด้วยคำว่า บัดนี้ ตัวอย่างเช่น

ตามหนังสือที่อ้างถึง ได้ขอความร่วมมือจากท่านเพื่อปฏิบัติตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ ๒๔๑ และท่านให้ความร่วมมือด้วยดีตลอดมา

บัดนี้ กรมทะเบียนการค้าได้จัดทำคำชี้แจงลงวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๑๒...

(อธิบดีกรมทะเบียนการค้า, หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

ตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่อ้างถึง ได้กำหนดอำนาจหน้าที่และ
การปฏิบัติราชการของสำนักงาน ก.ต.ป. โดยให้คณะกรรมการ ก.ต.ป.
มีอำนาจหน้าที่ตรวจและติดตามผลการปฏิบัติราชการ รวม ๖ ข้อ ความ
ละเอียดแจ้งอยู่แล้วนั้น

โดยที่อำนาจหน้าที่ของสำนักงาน ก.ต.ป. เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ
กิจการอื่นเป็นหน้าที่ของส่วนราชการต่าง ๆ..."

(เลขานุการคณะกรรมการตรวจและติดตามผลการปฏิบัติราชการ ก., หนังสือ
ราชการถึงอธิบดีกรมศิลปากร)

ตามหนังสือสำนักนายกรัฐมนตรีที่อ้างถึง ได้แจ้งให้ทราบว่า สำนัก
งานคณะกรรมการตรวจและติดตามผลการปฏิบัติราชการ มีสำนักงานชั่วคราว
อยู่ที่สำนักงาน ก.ต.ภ. เดิม ถนนราชดำเนินกลาง สีแยกคอกวัว กรุงเทพ
มหานคร ความแจ้งอยู่แล้วนั้น

บัดนี้ สำนักคณะกรรมการตรวจ และติดตามผลการปฏิบัติราชการได้จัด
สถานที่ทำงานของส่วนราชการในสังกัดเสียใหม่เพื่อความเหมาะสม...

(เลขานุการคณะกรรมการตรวจและติดตามผลการปฏิบัติราชการ ข., หนังสือ
ราชการถึงอธิบดีกรมศิลปากร)

อนุสนธิประกาศของกรมเจ้าท่าที่อ้างถึงข้างต้น ๗๗๗ ท่านรัฐมนตรี
ว่าการกระทรวงคมนาคม ได้มอบหมายให้ ร.ส.พ เป็นผู้ดำเนินการเดิน
เรือเลียบฝั่งเจ้าพระยา... เพื่อแก้ไขปัญหาการจราจรทางบก และปัญหา
รถประจำทางนั้น"

ขณะนี้ ร.ส.พ. มีความประสงค์จะปรับปรุงกิจการด้านนี้ให้เหมาะสม...

(หัวหน้าฝ่ายการขนส่ง ร.ส.พ., หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

จะเห็นว่าการใช้ถ้อยคำ"เนื้อความ"
ที่เป็นเรื่องต่อเนื่องในหนังสือราชการภายนอกในช่วงระยะเวลานี้ ไม่แตกต่าง
กับระยะเวลาก่อน ๆ

๔.๒.๒.๒.๕ ส่วนวนภาษาที่ใช้ใน"เนื้อเรื่อง"ที่เป็น
เรื่องต่อเนื่อง ในช่วง ปี พ.ศ. ๒๔๖๖-๒๔๗๔

ในหนังสือราชการภายนอก ระหว่าง
ปี พ.ศ. ๒๔๖๖ - พ.ศ. ๒๔๗๔ ปรากฏส่วนวนภาษาที่ใช้ใน"เนื้อเรื่อง"ที่
เป็นเรื่องต่อเนื่อง ดังนี้

ก. การทำความเรื่องหรือเหตุการณ์

พบว่าขึ้นต้นข้อความด้วยคำว่า
ตาม แล้วจบข้อความด้วยคำว่า นั้น เช่นเดียวกับที่พบในช่วงเวลาที่แล้ว
ตัวอย่างเช่น

ตามที่สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ได้อนุมัติทุนอุดหนุนวิจัย
ประเภทอาจารย์และศาสตราจารย์ และประเภทผู้สอนในสถาบันระดับ
อุดมศึกษา...ระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๖๐-๒๔๖๔

บัดนี้ ระยะเวลาในการดำเนินงานตามโครงการวิจัยตามบัญชีรายชื่อ
ที่แนบ ได้สิ้นสุดลงแล้ว...

(เลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, หนังสือราชการถึง อธิการบดีสถาบัน
เทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง)

ตามที่ได้แจ้งให้ทราบ ว่า สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ตรวจ
พิจารณาแล้ว...เสร็จแล้ว ...นั้น"

บัดนี้ กระทรวงยุติธรรมแจ้งว่า....

(ปลัดกระทรวงมหาดไทย จ., หนังสือราชการถึง ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด)

ตามที่ได้ยื่นขออนุมัติคณะรัฐมนตรี เกี่ยวกับเรื่องขออนุมัติในหลักการ...
เป็นกรณีพิเศษมาเพื่อทราบ นั้น"

โดยที่มติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวยังคงคลาดเคลื่อนอยู่...

(เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ผ., หนังสือราชการถึงรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย)

ข. การทำความเข้าใจหนังสือฉบับเดิม

พบว่าขั้นตอนข้อความด้วยกลุ่มคำว่า ดังนี้
ตามหนังสือที่อ้างถึง ตามอ้างถึง ตาม...ที่อ้างถึง แล้วจบข้อความที่
ทำความเข้าใจด้วยคำว่า นั้น แล้วตามด้วยข้อความที่เป็นเรื่องสืบเนื่อง ซึ่งในบาง
กรณีจะขึ้นต้นด้วยคำว่า บัดนี้ ตัวอย่างเช่น

ตามหนังสือที่อ้างถึง ได้เชิญหัวหน้าส่วนราชการเข้าร่วมการสัมมนา
เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันสถาปนากรมบัญชีกลางครบรอบ ๑๐๐ ปี...นั้น"
ดิฉันได้รับทราบแล้วด้วยความขอบคุณยิ่ง...

(เลขาธิการสถิติแห่งชาติ ก., หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมบัญชีกลาง)

ตามระเบียบที่อ้างถึง ข้อ ๑๕ กำหนดการแต่งตั้งลูกจ้างประจำดำรง
ตำแหน่งใดไปดำรงตำแหน่งใหม่ ผู้นั้นจะต้องมีคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่ง
ใหม่ที่กระทรวงการคลังกำหนด ตามนัยข้อ ๗ นั้น
(ปลัดกระทรวงการคลัง ง ข., หนังสือราชการถึง อธิการบดีสถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง)

คามอ้างถึง ให้จังหวัดทำการสำรวจตรวจสอบสภาพเครื่องรับ-ส่ง
วิทยุอุปกรณ์ระบบเสาและสายอากาศวิทยุ เพื่อเตรียมการเลือกตั้งสมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎร ปี ๒๕๓๕ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น"

จังหวัดแม่ฮ่องสอนได้ทำการตรวจสอบสภาพ เครื่องรับ-ส่งวิทยุ...

เรียบร้อยแล้ว

(ผู้ว่าราชการจังหวัดแม่ฮ่องสอน, หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมการปกครอง)

ตามหนังสือที่อ้างถึง องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้แจ้งว่า ผู้ประมุขของกลาง
ไม้พุงตากกลม กองที่ ศก ๑๑/๓๓ ได้ มิได้นำเงินมาชำระให้องค์การ
อุตสาหกรรมป่าไม้ตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในประกาศการประมุข ฯ จึงรีบเงิน
มัดจำของ โดยจะนำไม้กองนี้ออกประมุขขายอีกครั้งหนึ่ง ความละเอียดแจ้ง
แล้วนั้น

บัดนี้ เวลาได้ล่วงเลยมานานแล้ว องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ยังมิได้แจ้ง
ผลคืบหน้าของการขายทอดตลาดไม้....

(อธิบดีกรมศุลกากร, หนังสือราชการถึง ผู้อำนวยการองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้)

คามหนังสือที่อ้างถึง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตภาคพายัพ
ขอรับบริจาคเครื่องพิมพ์ออฟเซต ยี่ห้อเควิตสัน...ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น"

สำนักงาน ก.พ. ได้พิจารณาแล้ว...

(เลขาธิการ ก.พ. ง., หนังสือราชการถึง อธิการบดีสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล)

ตัวอย่างทั้งหมดที่ยกมานี้ทำให้เห็นได้ว่า
ลักษณะการใช้ถ้อยคำใน"เนื้อเรื่อง" ที่เป็นเรื่องต่อเนื่องได้เปลี่ยนแปลงมาโดยลำดับ
ปัจจุบันนี้การใช้ถ้อยคำค่อนข้างจะลงตัวเป็นระเบียบเดียวกันทั้งด้านรูปแบบของสำนวน
และการใช้เมื่อเทียบกับช่วงเวลาระยะอื่น ดังได้แสดงไว้ในตารางเปรียบเทียบ
ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๑๖ การใช้ถ้อยคำในการแก้ความใน"เนื้อเรื่อง"ที่เป็นเรื่องต่อเนื่อง
ในหนังสือราชการภายนอก ในช่วงปี พ.ศ.๒๔๗๔ ถึง พ.ศ.๒๔๘๔

ถ้อยคำขั้นต้น การแก้ความถึง เหตุการณ์	๒๔๗๔- ๒๔๗๘	๒๔๗๘- ๒๔๘๒	๒๔๘๒- ๒๔๘๖	๒๔๘๖- ๒๔๙๐	๒๔๙๐- ๒๔๙๔
ด้วย.....นั้น	X	-	-	-	-
ตามที่.....นั้น	X	X	X	X	X
เนื่องด้วย..นั้น	X	-	-	-	-
เนื่องจาก..นั้น	x	X	-	-	-
ด้วยปรากฏว่า..นั้น	-	x	-	-	-
ด้วยเนื่องจาก..นั้น	-	X	-	-	-

ถ้อยคำขั้นต้น การให้ความถึง หนังสือ	๒๔๗๕- ๒๔๗๘	๒๔๗๘- ๒๔๘๖	๒๔๘๖- ๒๕๐๖	๒๕๐๖- ๒๕๒๖	๒๕๒๖- ๒๕๓๘
ด้วย(หนังสือที่)	X	-	-	-	-
ตาม(หนังสือที่)	X	-	-	-	-
เนื่องจาก(หนังสือที่)	X	X	-	-	-
อนุสนธิ(หนังสือที่)	X	X	-	-	-
ตามหนังสือที่อ้างถึง	-	-	X	X	X
ตามหนังสือที่อ้างถึง ข้างต้น	-	-	X	-	-
อนุสนธิหนังสือที่อ้างถึง	-	-	X	-	-
อนุสนธิหนังสือที่อ้างถึง ข้างต้น	-	-	X	X	-
ตาม.... ที่อ้างถึง	-	-	-	X	X
ตามหนังสือ(หน่วยงาน) ที่อ้างถึง	-	-	X	X	X
ตามอ้างถึง	-	-	-	-	X
ไม่ใช่คำขั้นต้น	X	X	X	X	X

๔.๒.๓ ส่วนวนภาษาที่ใช้กล่าวถึงเนื้อเรื่อง
ที่ทราบกันแล้ว

ส่วนวนภาษาที่ใช้กล่าวถึงเนื้อความที่ทราบแล้ว
จะเป็นส่วนวนภาษาที่พบเสมอในเนื้อความที่เป็นการทำความถึงหนังสือฉบับเดิม
หรือ เรื่องเดิม ในหนังสือราชการภายนอกที่เป็นเรื่องต่อเนื่อง หรือเรื่องตอบ
ผู้เขียนจะเขียนเนื้อความที่สำคัญของเรื่องที่ย่างถึง แล้วเติมส่วนวนว่า "ความแจ้ง
อยู่แล้วนั้น" หรือ "ความแจ้งแล้วนั้น" หรือเนื้อความอื่น ๆ ที่ใกล้เคียงไม่กล่าวถึง
เรื่องที่ทำความโดยละเอียด ทำให้เนื้อความในหนังสือกะทัดรัดขึ้น การใช้ส่วนวน
ภาษาที่กล่าวอ้างถึงเนื้อความที่ทราบกันแล้วนี้ เท่าที่ศึกษาจากหนังสือราชการภายนอก
ระยะเวลาระหว่าง พ.ศ.๒๔๗๕-พ.ศ.๒๕๓๕ พบว่ามีการใช้กันมาอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

๔.๒.๓.๑ ส่วนวนภาษาที่ใช้กล่าวถึงเนื้อความที่
ทราบกันแล้ว

จากการศึกษาหนังสือ
ราชการภายนอก ระหว่างปีพ.ศ.๒๔๗๕ - พ.ศ. ๒๕๓๕ พบว่ามีการใช้ส่วนวนในการ
กล่าวถึงเนื้อความที่ทราบแล้วเช่นเดียวกับที่ใช้ในปัจจุบัน ได้แก่ "ความแจ้งอยู่แล้ว"
"ตั้งความพิศดารแจ้งอยู่แล้วนั้น" "ความละเอียดแจ้ง....แล้ว" ตัวอย่างเช่น

" ด้วยได้รับคำสั่งที่ ๒๕๕/๑๐๒๓๐ ลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ศกนี้ ว่าทาง
ราชการจะมีงานฉลองรัฐธรรมนูญ ในวันที่ ๑๐-๑๑-๑๒ ธันวาคม พ.ศ.๒๔๗๕
... ความแจ้งอยู่แล้วนั้น"

(กรรมการจังหวัดกาญจนบุรี, หนังสือราชการถึง อำนวยการโท พระนิพนธ์วรรณการ
เจ้ากรมสารบรรณ กระทรวงธรรมการ)

"เนื่องด้วยประกาศกระทรวงธรรมฉบับลงวันที่ ๑๘ เมษายน ศกนี้
ให้ลดค่าธรรมเนียมการสอบไล่และการเทียบความรู้ต่อไปอีก ความแจ้ง
อยู่แล้วนั้น"

(อธิบดีกรมศึกษาธิการ ก., หนังสือราชการถึง กรรมการมณฑลนครศรีธรรมราช)

"ด้วยหนังสือที่ ๙๓๑ ลงวันที่ ๒๐ เดือนนี้ ซึ่งแจ้งเรื่องเจ้าหน้าที่ผู้
อารักขาความเรียบร้อยในงานฉลองรัฐธรรมนูญคราวนี้ ได้สังเกตพบเหล่า
นักเรียนชายตามโรงเรียนต่าง ๆ ประพฤติสิ่งไม่สมควร ถึงความนิศดารแจ้ง
อยู่แล้วนั้น ทราบแล้ว"

(ปลัดกระทรวงธรรมการ, หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมตำรวจ)

"หนังสือฉบับที่ ๗๖๘/๒๔๗๖ ที่ ๗ เดือนนี้ว่า เพื่อดำเนินการ
ช่วยเหลือ กรรมการไทยให้ได้ผล เมื่อกระทรวงทบวงการต่าง ๆ ต้องการใช้แรง
กรรมกร ควรแจ้งความประสงค์ไปยังกองกรรมกร กระทรวงเศรษฐกิจ ความ
ละเอียดแจ้งในสำเนาหนังสือกระทรวงเศรษฐกิจแล้วนั้น"

(เลขานุการนายกรัฐมนตรี, หนังสือราชการถึง เลขานุการรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงธรรมการ)

การใช้สำนวนในการ
กล่าวถึงเนื้อความที่ทราบแล้วนี้ มีในหนังสือเพียงบางฉบับเท่านั้น ส่วนใหญ่แล้ว
หนังสือที่เป็นหนังสือต่อเนื่อง มักจะกล่าวถึงรายละเอียดของเรื่องเดิมไว้ในเนื้อ
เรื่องด้วย

๔.๒.๓.๒ ส่วนวนภาษาที่ใช้กล่าวถึงเนื้อความ
ที่ทราบแล้ว ในช่วงปี พ.ศ.๒๔๗๔-๒๔๗๖

จากการศึกษาหนังสือราชการภายนอก
ช่วงระยะ พ.ศ. ๒๔๗๔ - ๒๔๗๖ พบว่ามีการใช้ส่วนวนเฉพาะในการอ้างถึง
เนื้อความที่ทราบแล้ว ๔ ส่วนวน คือ ความแจ้งแล้ว ความแจ้งอยู่แล้ว
ความพิสดารแจ้งอยู่แล้ว ความช่าบแล้ว โดยจะปรากฏในส่วนท้ายของ
"เนื้อเรื่อง"ที่เป็นเรื่องต่อเนื่องที่ทำความถึงหนังสือฉบับก่อน ตัวอย่างเช่น

"หนังสือที่ ข.๖๕๖๑/๒๔๘๔ ลงวันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๔๘๔ ขอให้
โรงเรียนต่าง ๆ ในภาคอีสานร่วมมือในการปลูกปอแก้ว ความแจ้งแล้วนั้น
ขอเรียนว่ากระทรวงศึกษาธิการไม่ขัดข้องในอันที่จะร่วมมือตามที่แจ้งไป"
(รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ก., หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงเกษตรราธิการ)

"อนุสนธิหนังสือที่ น.ว.๔๘/๒๔๘๒ ลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๔๘๒
แจ้งมติคณะรัฐมนตรี เรื่องแก้ไขค่าขึ้นต้น และค่าลงท้ายในหนังสือราชการให้
เป็นไปในทางคารวะ ความแจ้งอยู่แล้ว นั้น
(เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ฟ., หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงศึกษาธิการ)

"อนุสนธิหนังสือของฉันทน์ที่ น.ว.๕๑/๒๔๘๗ ลงวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ สกนี้
แจ้งมติ ครม. เรื่องให้ใช้ประมวณอักษรย่อชื่อหน่วยและตำแหน่งราชการ มาเพื่อ
เป็นระเบียบปฏิบัติเฉพาะในวงราชการทั่วไป ความแจ้งอยู่แล้ว นั้น
(เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ณ., หนังสือราชการถึง นายกรัฐมนตรี)

"อนุสนธิหนังสือคำนวณกรมปลัสัตวและสัตวพาหนะที่ ๑๑๒/๒๔๘๕ ลงวันที่ ๒๐ กรกฎาคม สกนี้ ขอหนังสือของท่านรับรองในความประพฤิตและหน้าที่การงานของนักเรียนอบรมปลัสัตวแพทย์รวม ๖ คน ผู้ซึ่งเคยรับราชการอยู่ในสำนักงานปลัสัตวเพื่อประกอบการพิจารณาขออนุมัติในตัวบุคคล ดังความพิสดารแจ้งอยู่แล้ว นั้น" (อธิบดีกรมปลัสัตวและสัตวพาหนะ, หนังสือราชการถึง ปลัสัตวกระทรวงศึกษาธิการ)

"อนุสนธิหนังสือของฉันทที่ น.ว.๒๓๗/๒๔๘๖ ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๔๘๖ แจ้งคำสั่งพนะท่านผู้บัญชาการทหารสูงสุด ห้ามมิให้บอกตำแหน่งอันเป็นที่ตั้งของหน่วยราชการไม่ว่าในทางหนังสือ โทรเลข หรือโทรศัพท์ ดังความซ้ำแล้วนั้น" (เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ช., หนังสือราชการถึง นายกรัฐมนตรี)

จากการศึกษาข้อมูลพบว่าสำนวนภาษาที่ใช้ในการแก้ความถึงเนื้อความที่ทราบแล้ว มิใช่มากนัก เนื่องจากว่าหนังสือราชการในช่วงระยะเวลานี้นิยมเขียนรายละเอียดของเนื้อความในหนังสือฉบับเดิมไว้ในข้อความตอนที่เป็นการแก้ความถึงเรื่องเดิมในหนังสือต่อเนื่องหรือหนังสือตอบรับ

๔.๒.๓.๓ สำนวนภาษาที่ใช้ในการกล่าวถึงเนื้อความที่ทราบแล้ว ในช่วงปีพ.ศ.๒๔๙๖-๒๕๐๖

จากการศึกษาหนังสือราชการภายนอกในช่วงระยะ พ.ศ. ๒๔๙๖ - พ.ศ.๒๕๐๖ พบว่ามีการใช้สำนวนในการกล่าวถึงเนื้อความที่ทราบกันแล้ว ๕ สำนวน คือ ความแจ้งอยู่แล้ว ดังความละเอียดแจ้งอยู่แล้ว ความพิสดารแจ้งอยู่แล้ว ดังเป็นที่ทราบอยู่แล้ว โดยจะปรากฏในส่วนท้ายของ "เนื้อเรื่อง"ที่เป็นเรื่องต่อเนื่อง ที่มีข้อความแก้ความถึงหนังสือฉบับเดิม ตัวอย่างเช่น

"อนสนธิหนังสือกระทรวงการต่างประเทศที่อ้างถึง เรียนมาเพื่อพิจารณาในเรื่องสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงโรมรายงานว่าศาสตราจารย์คุชชีได้ปรารภกับเอกอัครราชทูต ณ กรุงโรมว่า เพื่อเป็นการช่วยเหลือประเทศไทย ใครงจะได้ฟิล์มภาพยนตร์ขนาด ๑๖ มม. เกี่ยวกับชีวิต และขนบธรรมเนียมของไทยไปแสดง...ความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

(ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ช., หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ)

"ตามที่แจ้งไปว่าศาสตราจารย์คุชชี ประธานสภาวัฒนธรรมสำหรับภาคตะวันออกเฉียงและภาคตะวันออกไกลของอิตาลีได้ติดต่อผ่านสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงโรม แจ้งว่า ประสงค์จะได้ฟิล์มภาพยนตร์ขนาด ๑๖ มม...ไปแสดงที่... จึงขอให้กระทรวงศึกษาธิการพิจารณา ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น"

(ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ณ., หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ)

"ตามที่แจ้งว่า องค์การค้าของคุรุสภาได้รับมอบหมายให้เป็นผู้จัดพิมพ์หนังสือภาษาไทยที่เกี่ยวกับความรู้ด้านวรรณคดี โบราณคดี วัตถุโบราณ...ออกจำหน่าย แต่ต้นฉบับของหนังสือบางเล่มหายาก จึงใครงขอพิมพ์ต้นฉบับบางเรื่องจากหอสมุดแห่งชาติ ตั้งความละเอียดแจ้งอยู่แล้ว นั้น"

(อธิบดีกรมศิลปากร ณ., หนังสือราชการถึง ผู้จัดการองค์การค้าของคุรุสภา)

"ตามที่แจ้งไปว่า กรมโยธาเทศบาลประสงค์จะปรับปรุงการประปาในด้านใช้บ่อบาดาลขึ้นอีกด้านหนึ่ง จึงขออนุญาตใช้สถานที่ในบริเวณโรงเรียนนาฏศิลป์เป็นที่ดำเนินการก่อสร้างหน่วยการประปาบ่อบาดาลขึ้นอีกหน่วยหนึ่ง ความพิสดารแจ้งอยู่แล้ว นั้น"

(อธิบดีกรมศิลปากร ค., หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมโยธาเทศบาล)

"ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศตั้งโรงเรียนส่งเสริมอาชีพขึ้น
เป็นสถานศึกษาวิชาอาชีพประเภทหลักสูตรระยะสั้น สังกัดกองส่งเสริมอาชีพ
กรมอาชีวศึกษา ... ตั้งเป็นที่ทราบอยู่แล้ว นั้น"

(ผู้จัดการโรงเรียนส่งเสริมอาชีพ กรมอาชีวศึกษา, หนังสือราชการถึง อธิบดี
กรมศิลปากร)

จากการศึกษาข้อมูลในส่วนนี้พบว่า
การใช้ส่วนวนชนิดนี้ยังมีไม่มากนักเนื่องจากส่วนใหญ่มักนิยมใส่เนื้อความของ
หนังสือลงไปเกือบทั้งหมด ในข้อความ ส่วนที่กล่าวถึงเรื่องในหนังสือเรื่องเดิม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๔.๒.๓.๔. ส่วนวนภาษาที่ใช้กล่าวถึงเนื้อความ
ที่ทราบกันแล้ว ในช่วงปีพ.ศ. ๒๕๐๖-
๒๕๒๖

จากการศึกษาหนังสือราชการภายนอก
ในช่วงระยะ พ.ศ. ๒๕๐๖ - พ.ศ. ๒๕๒๖ พบว่ามีการใช้ส่วนวนในการกล่าวถึง
เนื้อความที่ทราบแล้ว ว่า ความแจ้งอยู่แล้ว ความละเอียดแจ้งอยู่แล้ว
ความละเอียดแจ้งแล้ว ความละเอียดแจ้งอยู่ตามหนังสือที่อ้างถึงข้างต้นแล้ว
ตั้งรายละเอียดแจ้งแล้ว ตั้งความละเอียดแจ้งแล้วนั้น โดยจะปรากฏในส่วนท้าย
ของ"เนื้อเรื่อง"ที่เป็นเรื่องต่อเนื่องที่มีข้อความถึงหนังสือฉบับเดิม ตัวอย่างเช่น

"ตามหนังสือสำนักนายกรัฐมนตรีที่อ้างถึง ได้แจ้งให้ทราบว่า สำนัก
งานคณะกรรมการตรวจและติดตามผลการปฏิบัติราชการ มีสำนักงานชั่วคราวอยู่ที่
สำนักงาน ก.ต.ภ. เดิม ถนนราชดำเนินกลาง สีแยกคอกวัว กรุงเทพมหานคร
ความแจ้งอยู่แล้วนั้น

(เลขานุการคณะกรรมการตรวจและติดตามผลการปฏิบัติราชการ ข., หนังสือ
ราชการถึงอธิบดีกรมศิลปากร)

"ตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่อ้างถึง ได้กำหนดอำนาจหน้าที่และ
การปฏิบัติราชการของสำนักงาน ก.ต.ป. โดยให้คณะกรรมการ ก.ต.ป. มี
อำนาจหน้าที่ตรวจและติดตามผลการปฏิบัติราชการ รวม ๒ ข้อ ความละเอียดแจ้ง
อยู่แล้วนั้น"

(เลขานุการคณะกรรมการตรวจและติดตามผลการปฏิบัติราชการ ก., หนังสือ
ราชการถึงอธิบดีกรมศิลปากร)

"ตามหนังสือที่อ้างถึง คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ข้าราชการซึ่งไปศึกษา
 ดูงาน ฝึกอบรม ประชุมแลสัมมนา ณ ต่างประเทศ ส่งรายงานการไปราชการ
 ดังกล่าวให้สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ เพื่อใช้ประกอบการพิจารณา
 ดำเนินการหรือการวิจัยแล้วแต่กรณี ตั้งรายละเอียดแจ้งแล้ว นั้น"

(เลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ก., หนังสือราชการถึง คณะบดีคณะเทคโนโลยี
 การเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ลาดกระบัง)

"ตามหนังสือที่อ้างถึง กรมศิลปากร ได้ส่งม้วนเทปบันทึกเสียงเพลงชาติ
 และเพลงสรรเสริญพระบารมีไปให้จังหวัดเพื่อให้โรงเรียนต่าง ๆ ถ่ายเป็นสำเนา
 นำไปฝึกหัดนักเรียนให้ขับร้องได้ถูกต้อง ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

(ศึกษาธิการจังหวัดสุพรรณบุรี, หนังสือราชการถึง เลขาธิการกรมศิลปากร)

"ตามหนังสือที่อ้างถึงแจ้งว่า ที่ประชุมคณะกรรมการแพทย์ของ ก.พ.
 เมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๒๘ มีมติให้เสนอสำนักงาน ก.พ. พิจารณาปรับอัตรา
 บริการตรวจสุขภาพและอนามัยของข้าราชการและนักเรียนที่จะไปดูงาน ณ ต่าง
 ประเทศ...ตั้งความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น"

(เลขานุการ ก.พ. ค., หนังสือราชการถึง ประธานคณะกรรมการแพทย์ ก.พ.)

"ตามหนังสือที่อ้างถึงข้างต้น ความว่า ทศวัตชนธรรมโชเวียดได้แสดง
 ความจำนงด้วยวาจา อนุญาตให้กรมศิลปากรนำภาพยนตร์วีซีดี...กรมศิลปากร
 จึงขออนุญาตฉาย...ความละเอียดแจ้งอยู่ตามหนังสือที่อ้างถึงข้างต้นแล้ว นั้น"

(อธิบดีกรมตำรวจ ง., หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

จากการศึกษาข้อมูลในส่วนนี้พบว่า
 หนังสือราชการในช่วงระยะเวลาที่มีการใช้สำนวนชนิดนี้เพิ่มมากขึ้น คือใช้ประ
 มาณ ๗๐% ของหนังสือต่อเนื่องทั้งหมด

๔.๒.๓.๕ ส่วนวนภาษาที่ใช้กล่าวถึงเนื้อความที่
ทราบกันแล้ว ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๒๖ -
๒๕๓๘

จากการศึกษาหนังสือราชการภายนอก
ในช่วงระยะเวลา พ.ศ. ๒๕๒๖ - พ.ศ. ๒๕๓๘ พบว่ามีการใช้สำนวนในการ
กล่าวถึงเนื้อความที่ทราบแล้ว ว่า ความแจ้งแล้ว ความละเอียดแจ้งแล้ว
ตั้งความแจ้งแล้ว ตั้งความละเอียดแจ้งแล้ว ความละเอียดแจ้งอยู่แล้ว
ตั้งความละเอียดทราบแล้ว ตัวอย่างเช่น

"ตามหนังสือที่อ้างถึง แจ้งเสนอชื่อ ...สมัครรับทุนรัฐบาลสิงคโปร์
ภายใต้แผนโคลัมโบ เพื่อไปฝึกอบรมหลักสูตร ...ความแจ้งแล้ว นั้น"
(อธิบดีกรมวิเทศสหการ ค., หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ)

"ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘ อนุมัติหลักเกณฑ์
ช่วยเหลือราษฎร ตามโครงการเบิกถอนสภาพป่าที่เป็นที่ตั้งชุมชนเฉพาะในเขต
ป่าสงวนแห่งชาติ...ตั้งความแจ้งแล้ว นั้น"
(รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, หนังสือราชการถึง เลขาธิการ
คณะรัฐมนตรี)

"ตามที่ให้จังหวัดรายงานผลการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมให้
กรมการปกครองทราบเป็นประจำทุกเดือน ความละเอียดแจ้งแล้วนั้น"
(ผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมการ
ปกครอง)

"ตามหนังสือที่ ทม ๐๘๐๐/๕๔๑๕ ลงวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๓๓ เรื่อง
ขอความอนุเคราะห์ช่วยประชาสัมพันธ์ ซึ่งมหาวิทยาลัยมหิดลจัดให้มีการประกวด
แบบตราสัญลักษณ์การแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทยครั้งที่ ๑๔
ตั้งความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

(อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล, หนังสือราชการถึง อธิการบดีสถาบันเทคโนโลยี
เจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง)

จากการศึกษาหนังสือราชการ

ภายนอกในช่วงระยะเวลา พ.ศ. ๒๕๒๖ - พ.ศ. ๒๕๓๕ พบว่ามีการใช้จำนวนใน
การกล่าวถึงเนื้อความที่ทราบแล้วเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิมมาก โดยเฉพาะหนังสือ
ต่อเนื่อง ที่มีข้อความเท่าความถึงหนังสือฉบับเดิมประมาณ ๕๐% จะใช้จำนวน
เช่นนี้ จึงสรุปได้ว่าการใช้จำนวนกล่าวถึงเนื้อความที่ทราบกันแล้วนี้ มีใช้กันมาตั้ง
แต่พ.ศ. ๒๕๓๕ แต่ยังไม่นิยมใช้มากนัก และใช้เรื่อยมาโดยนิยมใช้มากขึ้นเป็นลำดับ
จนถึงปัจจุบัน

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๘.๒.๘ ส่วนวนภาษาที่ใช้กล่าวถึงสิ่งที่ส่งมาพร้อมหนังสือ

ส่วนวนภาษาที่ใช้กล่าวถึงสิ่งที่ส่งมา
หนังสือ เป็นส่วนวนภาษาที่พบได้ทุกย่อหน้าของ "เนื้อเรื่อง" และทั้งในหนังสือต้นเรื่อง
และหนังสือต่อเนื่อง

ถ้อยคำที่ใช้ประกอบส่วนวนสิ่งที่ส่ง
มาด้วยพร้อมหนังสือ อาจแบ่งได้เป็น ๓ กลุ่ม

๑. ถ้อยคำที่ระบุสิ่งที่ส่งมาด้วย เช่น สำเนารายงาน บัญชี บันทึก
๒. ถ้อยคำที่หมายถึง ส่งมาพร้อมกับหนังสือราชการ เช่น ได้
แนบมาด้วย แนบมาพร้อมนี้ ส่งมาพร้อมกับใบบอกฉบับนี้ ถวายมา
พร้อมกับหนังสือนี้ แนบมานี้ แนบมากับหนังสือนี้
๓. ถ้อยคำที่หมายถึง มีรายละเอียดในสิ่งที่ส่งมาด้วย เช่น มี
รายละเอียดแจ้งตามบัญชี ความพิสดารปรากฏตามสำเนาหนังสือ
ปรากฏตามรายละเอียดใน

หนังสือราชการภายนอกบางฉบับมี
ถ้อยคำทั้ง ๓ กลุ่ม แต่บางฉบับก็มีไม่ครบ โดยทั่วไปถ้อยคำที่กล่าวถึงสิ่งที่ส่งมา
พร้อมหนังสือมักขึ้นต้นด้วยคำวิเศษณ์ ตั้ง หรือ ตั้ง และคำกริยาที่หมายถึง
ส่ง นั้น มักใช้คำว่า แนบ

๕.๒.๕.๑ ส่วนวนภาษาที่ใช้กล่าวถึงสิ่งที่ส่งมาพร้อมหนังสือ
ช่วงปีพ.ศ. ๒๔๗๕-๒๔๗๘

จากการศึกษาหนังสือราชการ
ภายนอกในช่วงระยะเวลานี้ พบว่าการใช้ส่วนวนภาษาที่กล่าวถึงสิ่งที่ส่งมาพร้อม
หนังสือ มีตัวอย่าง เช่น

"... ตั้งสำเนารายงานเรียนสภามณฑลที่ ๕๔๕ /๒๕๐๕ ลงวันที่
๑๗ ธันวาคม ศกนี้ ซึ่งได้แนบเสนอมาด้วยแล้ว
(กรรมการจังหวัดกาญจนบุรี, หนังสือราชการถึง อำมาตย์โท พระนิพิชวรรมการ
เจ้ากรมสารบรรณ กระทรวงธรรมการ)

"ด้วยคณะรัฐมนตรีได้ประชุมลงมติรับนโยบายทั่วไป สำหรับหนังสือพิมพ์
ตั้งบันทึกที่แนบมาพร้อมกับหนังสือนี้"
(เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ฎ., หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
ธรรมการ)

"... ครูและนักเรียนสามัญไปประชุมในพิธีและเค็รณถวสนสนาม
รวม ๑๕๖๘ คน มีรายละเอียดแจ้งตามบัญชีที่ได้ส่งมาพร้อมกับใบบอกฉบับนี้"
(สมุหเทศาภิบาลสำเร็จราชการมณฑลพายัพ ข., หนังสือราชการถึง มหาอำมาตย์
เอก เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี เสนาบดีกระทรวงธรรมการ)

"...ความพิสดารปรากฏตามสำเนาหนังสือที่ได้แนบมาพร้อมกับหนังสือนี้ด้วยแล้ว"

(เลขานุการนายกรัฐมนตรี้, หนังสือราชการถึง เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ)

"...ตั้งแจ้งในบันทึกที่โปรดเกล้า ฯ ให้ถวายมาพร้อมกับหนังสือนี้"
(เจ้าพระยามหิธร, หนังสือราชการทูล พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าธานีวัติน)

๔.๒.๔.๒.๒. ส่วนวนภาษาที่ใช้กล่าวถึงสิ่งที่ส่งมาพร้อมกับหนังสือ ช่วงปี พ.ศ. ๒๔๗๘-๒๔๙๖

ในหนังสือราชการภายนอก ช่วงระยะ พ.ศ. ๒๔๗๘ - พ.ศ. ๒๔๙๖ พบว่ามีการใช้ส่วนวนภาษาที่กล่าวถึงสิ่งที่ส่งมาด้วย ดังนี้

"กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเห็นควรจะได้ขอความเห็นจากกระทรวงคมนาคม กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงศึกษาธิการมาเพื่อประกอบการพิจารณาด้วย จึงได้สอบถามกระทรวงดังกล่าวไป และกระทรวงดังกล่าวได้เสนอความเห็นมา ตั้งแจ้งในสำเนาที่แนบมาพร้อมนี้แล้ว"

(เลขาธิการคณะรัฐมนตรี พ., หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ)

"...กระทรวงการคลังได้พิจารณาแล้ว เห็นสมควรให้ใช้ที่ดินราชพัสดุเพื่อประโยชน์ดังกล่าวได้ จึงได้มีหนังสือตอบไม่ขัดข้องไปยังจังหวัดอุดรธานีแล้ว ตั้งสำเนาหนังสือที่แนบมานี้"

(ปลัดกระทรวงการคลัง ก., หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ)

"ด้วยอธิบดีกรมศิลปากรได้เสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่อง การเปลี่ยนแปลงชื่อของสถานที่ต่าง ๆ เช่น วัดวาอาราม อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน ฯลฯ ไปเพื่อพิจารณาตั้งสำเนาในบันทึกที่แนบมาพร้อมนี้"

(เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ฝ., หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ)

"ด้วยกระทรวงการต่างประเทศได้รับหนังสือจากสถานทูตฝรั่งเศสแจ้งว่าจะมีการประชุม International des Linguistes ครั้งที่ ๖ ชั้น ๗ กรุงปารีส เริ่มแต่วันที่ ๑๔ ถึงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ศกนี้ และว่า รัฐบาลฝรั่งเศสจะรู้สำมีความยินดีมากหากรัฐบาลไทยจะส่งผู้แทนไปร่วมในการประชุมครั้งนี้ ความละเอียดปรากฏในสำเนาหนังสือสถานทูตฝรั่งเศสที่ได้แนบมาพร้อมกัน ๗ ที่นี้ด้วยแล้ว"

(รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ข., หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ)

"ฉะนั้นนายกรัถมนตรี จึงมีคำสั่งให้วางระเบียบในการเก็บและรักษาหนังสือไว้เป็นแนวทางปฏิบัติ ตั้งได้แนบมาพร้อมกับหนังสือนี้ เพื่อกระชวงทะบวงกรมต่าง ๆ จะได้อนุโลมปฏิบัติตามระเบียบนี้ต่อไป"

(เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ค., หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ)

"คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาลงมติเห็นชอบด้วย และให้ใช้สระและพยัญชนะในภาษาไทย ดังปรากฏตามสำเนาประกาศที่แนบมาพร้อมกับหนังสือนี้"

(เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ก., หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ)

"คณะกรรมการปฏิบัติราชการแผ่นดินตามนโยบายรัฐบาล ได้พิจารณาแล้ว เสนอบัญชีอักษรย่อชื่อจังหวัดต่าง ๆ ที่ปรับปรุงใหม่เพื่อคณะกรรมการพิจารณาตั้งบัญชีที่ได้แนบมากับหนังสือนี้"

(เลขานุการคณะกรรมการ ค. , หนังสือราชการถึง นายกรัฐมนตรี)

"บัดนี้ ได้รับหนังสือคณะกรรมการอำเภอปะนาเระ และคณะกรรมการอำเภอมาขอ แจ้งผลการปฏิบัติเพิ่มเติมมาอีกว่า ได้ทำประกาศและแนะนำชี้แจงในเรื่อง การทำ การทอ และใช้เครื่องแต่งกายให้ถูกต้องตามวินัยม จะบับที่ ๑๐ เพื่อให้บุรุษ และสตรี ได้ปฏิบัติตามคำวิงวอนของท่านนายกรัฐมนตรี ตั้งแจ้งตามบันทึกซึ่งได้แนบเสนอมาเพื่อทราบพร้อมด้วยหนังสือนี้แล้ว"

(คณะกรรมการจังหวัดปัตตานี, หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวงมหาดไทย)

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๔.๒.๔.๓ ส่วนวนภาษาที่ใช้กล่าวถึงสิ่งที่ส่งมา
พร้อมหนังสือ ช่วงปี พ.ศ. ๒๔๙๖-๒๕๐๖

จากการศึกษาหนังสือราชการภายนอก
ช่วงระยะ พ.ศ. ๒๔๙๖ - พ.ศ. ๒๕๐๖ พบว่าการใช้ส่วนวนภาษาที่กล่าวถึงสิ่งที่
ส่งมาพร้อมหนังสือ มีตัวอย่าง เช่น

"ด้วยหนังสือพิมพ์สยามนิกร ฉบับวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๔ เสนอข่าวว่า
ครูใหญ่โรงเรียนสตรีที่ชัยนาทได้ประชุมนักเรียนตักเตือนว่า เวลานั้นนักเรียนชอบแต่ง
กายผาดโผนสุดตาขึ้นทุกวัน ไม่เหมาะกับวัยนักเรียน...ตั้งรายละเอียดที่แนบมา
พร้อมนี้"

(เลขาธิการบริหารของนายกรัฐมนตรี ช., หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวง
ศึกษาธิการ)

"...กระทรวงการต่างประเทศจึงขอส่งสัญญาบัตรตราตั้ง ร่างอนุมัติ
บัตร และคำแปลภาษาอังกฤษ มาเพื่อจักได้ดำเนินการต่อไป ตั้งได้แนบมา
พร้อมหนังสือนี้"

(เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ก., หนังสือราชการทูล ราชเลขาธิการ)

"ด้วยคณะกรรมการโครงการเชิดชูและบำรุงพระพุทธศาสนาในด้าน
พัฒนาการบำรุงรักษาวัด กรมการศาสนา ประสงค์จะประกวดการออกแบบรูป
อาคารต่าง ๆ ของวัด เพื่อใช้เป็นแบบมาตรฐานดังปรากฏตามรายละเอียดใน
ใบแจ้งความซึ่งส่งมาพร้อมหนังสือนี้แล้ว

(เลขานุการคณะกรรมการโครงการเชิดชูและบำรุงพระพุทธศาสนา กรมการ
ศาสนา, หนังสือราชการถึง เลขานุการกรมศิลปากร)

"เนื่องจากตราที่ส่งไปให้พิจารณานั้น เป็นตราประจำโรงเรียน ไม่ใช่ตราประจำตำแหน่ง ส่วนระเบียบการสร้างตราที่วางขึ้นตามมติคณะรัฐมนตรี ว่าด้วยเรื่องตราประจำตำแหน่ง ฉะนั้น กรมศิลปากรจึงเห็นว่าไม่ขัดกับมติคณะรัฐมนตรี ได้แนบสำเนาระเบียบการสร้างตราประจำตำแหน่งราชการมาพร้อมนี้ด้วยแล้ว"

(อธิบดีกรมศิลปากร ข., หนังสือราชการถึง ผู้กำกับการโรงเรียนนายร้อยตำรวจ)

๔.๒.๕.๕

สำนวนภาษาที่ใช้กล่าวถึงสิ่งที่ส่งมา
พร้อมหนังสือ ในช่วงปีพ.ศ. ๒๕๐๖-๒๕๒๖

จากการศึกษาหนังสือราชการภายนอก ช่วงระยะ พ.ศ. ๒๕๐๖ - พ.ศ. ๒๕๒๖ พบว่าการใช้สำนวนภาษาในการกล่าวถึงสิ่งที่ส่งมาพร้อมหนังสือ มีตัวอย่างเช่น

"ด้วยวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ได้แจ้งความให้ทุนการศึกษา ระดับปริญญาโท สาขาวิชาต่าง ๆ ดังมีรายละเอียดในสำเนาแจ้งความที่แนบมาพร้อมหนังสือนี้"

(อธิการบดีวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ข., หนังสือราชการถึง อธิการบดีสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าวิทยาเขตเจ้าคุณทหาร)

"ด้วยกระทรวงกลาโหมได้เสนอขอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาอนุมัติเกี่ยวกับเรื่อง อัตราค่าจ้างพยาบาลพิเศษแก่ข้าราชการที่ป่วยเจ็บเพราะเหตุปฏิบัติราชการ ความละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือที่ส่งมาพร้อมนี้"

(เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ล., หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย)

"กระทรวงการคลังจึงเห็นสมควรให้ยกเลิกประเภทและอัตราค่าอวัยวะเทียมและอุปกรณ์ในการบำบัดรักษาโรคตามหนังสือกระทรวงการคลังที่อ้างถึงข้าง

ต้น และได้กำหนดประเภทและอัตราค่าอวัยวะเทียมและอุปกรณ์ในการบำบัดรักษา
โรคชั้นใหม่ ตามที่ได้แนบมาพร้อมนี้
(ปลัดกระทรวงการคลัง ง., หนังสือราชการถึง อธิการบดีสถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้า)

๔.๒.๔.๕ ส่วนวาทะที่ใช้กล่าวถึงสิ่งที่ส่งมาพร้อม
หนังสือ ในช่วงพ.ศ. ๒๕๒๖-๒๕๓๔

จากการศึกษาหนังสือราชการ
ภายนอกในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๒๖-๒๕๓๔ พบว่าการใช้ส่วนวาทะที่กล่าวถึงสิ่งที่ส่งมา
พร้อมหนังสือ มีตัวอย่างเช่น

"ด้วยวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาได้ประกาศให้ทุนการศึกษา
แก่นักศึกษาที่กำลังศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาต่าง ๆ ดังมีรายละเอียดใน
สำเนาประกาศที่แนบมาพร้อมนี้"

(อธิการบดีวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ข., หนังสือราชการถึง อธิการบดี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า)

"เกี่ยวกับเรื่องนี้สำนักงานประมาทได้พิจารณาเสนอความเห็นมาเพื่อ
ประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีด้วย ความละเอียดปรากฏตามสำเนาหนังสือ
ที่ได้ส่งมาพร้อมนี้"

(เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ข., หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการทบวงมหา
วิทยาลัย)

"ด้วย คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจเตรียมการและจัดการประชุมนิเทศข้าราชการที่จะเดินทางไปต่างประเทศ...กำหนดให้มีการประชุมนิเทศ ... รุ่นที่ ๓ ขึ้น... รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วยที่แนบ"

(ประธานคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจเตรียมการและจัดการประชุมนิเทศฯ , หนังสือราชการถึง อธิการบดีสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า)

จากการศึกษาหนังสือราชการ ภายนอก ในช่วงระยะเวลาต่าง ๆ ไม่พบว่ามี ความแตกต่างในการใช้ถ้อยคำที่ กล่าวถึงสิ่งที่ส่ง มาพร้อมหนังสือ ประกอบเนื้อเรื่องทั้งหมดที่ขกมานี้จะทำให้เห็น ได้ว่าลักษณะการใช้ ส่วนวนประกอบเนื้อเรื่อง ในหนังสือราชการภายนอกช่วงระยะเวลาปัจจุบันนี้ มีการใช้ ส่วนวนภาษาที่ไม่แตกต่างกับในช่วงระยะเวลา ก่อน ๆ นี้ โดยเฉพาะส่วนวนที่เป็นหลัก เช่น ในส่วนวนที่ใช้ในการอ้างถึง ก็จะมี ส่วนวนหลักที่ใช้กันมาโดยตลอด คือ "ความแจ้งแล้ว" และ ในส่วนวนที่ใช้ในการอ้างถึงเนื้อความอื่นตามสิ่งที่ส่งมาพร้อม หนังสือ ก็จะมีส่วนวนที่ยืนเป็นหลักมาโดยตลอด คือ "ดัง...ที่แนบมานี้" เหล่านี้ อาจ แสดงให้เห็นได้ว่า ส่วนวนภาษาที่ใช้ในหนังสือราชการภายนอกมีการใช้ที่มีลักษณะ สืบทอด เป็นความนิยมกันมาโดยตลอดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๔.๓ ส่วนวนภาษาที่ใช้ในส่วน "จุดประสงค์ของเรื่อง" ของหนังสือราชการภายนอก

ในหนังสือราชการภายนอก มีส่วนสำคัญที่เรียกว่า ส่วน "ข้อความ" และในส่วน "ข้อความ" ของหนังสือราชการภายนอกนี้ สามารถแบ่งออกเป็นส่วนย่อยได้ ๒ ส่วน คือ ส่วนที่เป็น "เนื้อเรื่อง" และส่วนที่เป็น "จุดประสงค์ของเรื่อง"

"เนื้อเรื่อง" เป็นส่วนที่บอกถึงสาเหตุที่เจ้าของหนังสือมีหนังสือไปถึงผู้รับ

"จุดประสงค์ของเรื่อง" เป็นส่วนที่บอกความมุ่งหมายของเจ้าของหนังสือว่า สาเหตุในเนื้อเรื่องนั้น ทำให้เจ้าของหนังสือมีความประสงค์จะให้ผู้รับหนังสือทำอะไร หรือทำอย่างไร

ดังนั้น "จุดประสงค์ของเรื่อง" จึงถือได้ว่าเป็น ผล จาก "เนื้อเรื่อง" และจากการที่ "จุดประสงค์ของเรื่อง" เป็นข้อความที่เป็นผลจาก "เนื้อเรื่อง" ทำให้ "จุดประสงค์ของเรื่อง" มักขึ้นต้นด้วยคำว่า "จึง" ซึ่งอาจจะเป็น "จึงแจ้งมา" "จึงเรียนมา" "จึงยืนยันมา" "จึงเตือนมา" ฯลฯ แล้วต่อด้วยความประสงค์ของเจ้าของหนังสือที่จะให้ผู้รับหนังสือปฏิบัติ โดยส่วนนี้จะขึ้นต้นด้วยคำว่า "เพื่อ" เช่น "เพื่อทราบ" "เพื่อพิจารณา" "เพื่อดำเนินการ" "เพื่อขอความอนุเคราะห์" "เพื่อขอความเข้าใจ" "เพื่อให้ถือปฏิบัติ" ฯลฯ

"จุดประสงค์ของเรื่อง" นั้น อาจจะเป็นได้ทั้ง คำแจ้ง คำสั่ง คำขอ คำยืนยัน คำถาม คำชี้แจงขอความเข้าใจ คำหารือ ฯลฯ

นอกจากนี้ ในกรณีการบอก "จุดประสงค์ของเรื่อง" ไปยังผู้รับ จะต้องมีการใช้ส่วนวนประกอบบางอย่าง อาจจะเพื่อความสุภาพ หรือเพื่อโน้มน้าวใจให้ผู้รับหนังสือปฏิบัติให้บรรลุถึงจุดประสงค์ดังกล่าวด้วยความเต็มใจ เช่น ในการบอกจุดประสงค์ขอความช่วยเหลือ มักจะต้องมีส่วนวนที่เป็นคำขอขอบคุณ หรือส่วนวนแสดงความหวังในการให้ความช่วยเหลือของผู้รับ ทั้งนี้เพื่อเป็นการแสดงความสุภาพอ่อนน้อม และจูงใจให้ผู้รับยินดีที่จะให้ความช่วยเหลือตามที่เจ้าของหนังสือขอไปด้วยความเต็มใจ

๕.๓.๑ สำนวนภาษาที่ใช้ในส่วน"จุดประสงค์ของเรื่อง"ที่เป็น "คำแจ้ง"
ของหนังสือราชการภายนอก ระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๗๕ - ๒๕๓๕

"คำแจ้ง" หมายถึง จุดประสงค์ของเรื่องที่เป็นการบอกให้ทราบ
ในแต่ละช่วงปีมีลักษณะแตกต่างกันดังต่อไปนี้

๕.๓.๑.๑ "คำแจ้ง" ที่มีปรากฏใช้ในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๗๕ - ๒๔๗๘

"คำแจ้ง" ในช่วงระยะเวลาี้ มีการเขียนเป็น ๒
ลักษณะ คือ

ก. เขียนไว้ในส่วนของเนื้อเรื่องไม่ได้แยกออกมา
ให้เห็นชัดและไม่มีคำเชื่อม"จึง"ขึ้นต้นข้อความ ตัวอย่างเช่น

"เรื่องนี้กระทรวงธรรมการได้อนุมัติให้เป็นไปตามรูปการตั้งว่ามานั้น
ฉะนั้นต่อไปเมื่อขาดหลวง ก. ปาชอตตี รับรองความรู้ของขาดหลวงเกษงาจารย์
และนางชีมาแล้ว ให้เป็นอันฟังได้อย่างเดียวกับใบรับรองของสังฆราชเรอเนแปรโรศ."
(รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ ฉ., สมุหเทศาภิบาลสำเร็จราชการมณฑล
นครศรีธรรมราช)

"ด้วยคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเห็นชอบว่า...และเห็นสมควร
ให้ตั้งผู้มีนามดังต่อไปนี้คือ...

ส่วนการประชุมจะมีเมื่อใดนั้น จะกำหนดให้ทราบต่อไป อนึ่งใน
การประชุมทุกครั้ง เห็นสมควรให้มีเจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคนิคของกระทรวงต่าง ๆ ซึ่ง
สุดแต่จะคำวินิจฉัยมาประชุมกระทรวงละหนึ่งหรือสองนาย."

(เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ก., หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
ธรรมการ)

ข. ใช้คำว่า "จึง" นำหน้าข้อความที่แสดงจุดประสงค์ และย่อหน้าใหม่ให้เห็นอย่างชัดเจน ตัวอย่างเช่น

"...คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาลงมติว่า การขอตัดสำเนา หนังสือราชการนั้น ตามหลักการไม่ควรยอมให้ตัด แต่เจ้ากระทรวงอาจผ่อนผันได้ ตามที่เห็นสมควร ในเรื่องที่ไม่ยอมให้ตัดนั้น เจ้ากระทรวงควรชี้แจงเหตุผลให้ผู้ขอ ตัดทราบด้วย

จึงเรียนมาเพื่อทราบ"

(เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ช., หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
ธรรมการ)

การเขียนจุดประสงค์ของเรื่องอย่างชัดเจน มี
ลักษณะเหมือนในปัจจุบัน ตัวอย่างจุดประสงค์ของเรื่องที่เป็น คำแจ้ง ในช่วง
ปี พ.ศ. ๒๔๗๕ - ๒๔๗๘ มีดังนี้

"จึงเรียนมาเพื่อทราบ"

(เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ช., หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
ธรรมการ)

"จึงเรียนมาให้ทราบ"

(นายกรัฐมนตรี ค., หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ)

"จึงแจ้งมาเพื่อทราบ"

(รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ จ., สมุหเทศาภิบาลสำเร็จราชการมณฑล
ทุกมณฑล)

"จึงขอเรียนให้ทราบ"

(เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ช., หนังสือราชการถึง กรมวิชาการช่วยเหลือกรรมกร
ไทย)

"จึงขอประทานกราบเรียนมาเพื่อทราบ"

(สมุหเทศาภิบาลสำเร็จราชการมณฑลราชบุรี, หนังสือราชการถึงรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงธรรมการ)

๕.๓.๑.๒ คำแจ้ง ที่มีปรากฏใช้ในวงปี พ.ศ. ๒๔๗๘ - ๒๔๘๖

ในช่วงระยะเวลาที่มีระเบียบกำหนดเกี่ยวกับ

"จุดประสงค์ของเรื่อง" ดังนี้

"การดำเนินข้อความ ควรวางรูปเป็น ๒ วรรค (แต่ถ้าไม่จำเป็น
จะมีเพียงวรรคเดียวก็ได้) วรรค ๑ กล่าวด้วยเหตุ วรรค ๒ กล่าวถึงผล"

"วรรค ๑ กล่าวด้วยเหตุ" เทียบได้กับ "เนื้อเรื่อง"
ส่วน "วรรค ๒ กล่าวถึงผล" เทียบได้กับ "จุดประสงค์ของเรื่อง"

ด้วยเหตุนี้ "จุดประสงค์ของเรื่อง" ในหนังสือราชการ
ภายนอกในช่วงระยะเวลาที่ ส่วนใหญ่จะอยู่ต่างหน้ากับเนื้อเรื่อง โดยเฉพาะ
"จุดประสงค์ของเรื่อง" ที่เป็น การแจ้งให้ทราบ การยืนยันมติคณะรัฐมนตรี หรือ
การสั่งให้ปฏิบัติ ตัวอย่างเช่น

"สังเกตเห็นราษฎรส่วนมากมีความสนใจและรับรองจะปฏิบัติตาม
คำแนะนำสั่งสอนของข้าหลวงประจำจังหวัดทุกประการ..."

จึงกราบเรียนมาเพื่อทราบ."

(คณะกรรมการจังหวัดตาก, หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวงมหาดไทย)

แต่ก็มีหนังสือราชการภายนอกบางฉบับที่ "จุดประสงค์ของเรื่อง" อยู่ในย่อหน้าเดียวกันกับเนื้อเรื่อง โดยอยู่ต่อท้ายเนื้อเรื่อง ตัวอย่างเช่น

"ในการประชุมพิจารณา ให้กรรมการคณะนี้เชิญผู้แทนกระทรวงเจ้าของเรื่อง หรือผู้ร้องทุกข์ หรือผู้แทน ไปชี้แจงด้วย จึงขอเรียนมาเพื่อทราบ." (รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง, หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ)

ตัวอย่าง จุดประสงค์ของเรื่องที่เป็น "คำแจ้ง" ในช่วง ปี พ.ศ. ๒๔๗๘-๒๔๙๖ มีดังนี้

"จึงแจ้งมาเพื่อทราบ"

(เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ถ.๑, หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ)

"จึงเรียนมาเพื่อทราบ"

(หัวหน้ากองกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงธรรมการ ข., หนังสือราชการถึง เลขาธิการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

"จึงขอเรียนมาเพื่อทราบ"

(รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง, หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ)

"จึงกราบเรียนมาเพื่อทราบ"

(คณะกรรมการจังหวัดตาก, หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวงมหาดไทย)

"เหตุนี้จึงเรียนมาเพื่อทราบ"

(คณะกรรมการจังหวัดปัตตานี, หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวงมหาดไทย)

"...จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบด้วย"

(ปลัดกระทรวงการคลัง ข., หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ)

๔.๓.๑.๓ คำแจ้ง ที่มีปรากฏใช้ในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๙๖-๒๕๐๖

ในช่วงระยะเวลา^{นี้} มีระเบียบกำหนดเกี่ยวกับ

"จุดประสงค์ของเรื่อง" ดังนี้

"ความประสงค์ เมื่อมีความประสงค์ให้ทำอะไรก็ให้เขียนไว้เป็นตอนที่ ๒ และให้ระบุให้ชัดเจน เพื่อสะดวกแก่ผู้รับหนังสือจะพิจารณาและปฏิบัติได้ถูกต้อง ถ้ามีความประสงค์หลายข้อให้แยกเป็นข้อ ๆ โดยชัดเจน"

ด้วยเหตุนี้ จุดประสงค์ของเรื่อง^{ที่}ปรากฏในช่วงระยะเวลา^{นี้} จึงแสดงไว้อย่างชัดเจน ในตอนท้ายของหนังสือ ซึ่งอาจจะอยู่ในย่อหน้าเดียวกับเนื้อเรื่อง หรือย่อหน้าใหม่และมีการใช้คำว่า "จึง" วลีที่เป็น "จุดประสงค์ของเรื่อง" ตัวอย่างเช่น

"กรมศิลปากรได้จ่ายเงินค่าก่อสร้างอาคาร...ให้แก่ห้างหุ้นส่วน
สามัคคีนิคมคณพระประแดงการช่าง ไปแล้วเมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๐๒
จึงเรียนมาเพื่อทราบ."

(อธิบดีกรมศิลปากร ข., หนังสือราชการถึง ผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ)

"แต่อย่างไรก็ดีเมื่อองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย มีความประสงค์จะซื้ออีก กรมศิลปากรก็ยินดีให้ความร่วมมือโดยขอคิดราคาฟิล์ม ละ ๕,๐๐๐ บาท หรือชุดละ ๑๐,๐๐๐ บาท เท่าราคาเดิม

จึงเรียนมาเพื่อทราบ"

(อธิบดีกรมศิลปากร ณ., หนังสือราชการถึง ผู้อำนวยการองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย)

ตัวอย่าง จุดประสงค์ของเรื่องที่เป็น "ค่าจ้าง" ในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๙๖-๒๕๐๖ มีดังนี้

"จึงเรียนมาเพื่อทราบ"

(ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ณ., หนังสือราชการถึง ผู้ว่าราชการทุกจังหวัด)

"จึงขอเรียนมาเพื่อทราบ"

(ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ณ., หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ)

"จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ"

(เลขาธิการบริหารของนายกรัฐมนตรี ก., หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ)

นอกจากนี้ยังพบว่า มีการใช้จุดประสงค์ ที่เป็นค่าจ้าง นี้ร่วมกับจุดประสงค์อื่น ๆ เช่น

"จึงเรียนมาเพื่อทราบ และถือปฏิบัติ"

(รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ, หนังสือราชการถึง ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด)

"ฉะนั้น จึงเวียนมาเพื่อทราบและขอได้โปรดแจ้งให้ข้าราชการในสังกัด
ทราบทั่วกัน"

(อธิบดีกรมกลีกรรม, หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

๕.๓.๑.๕ คำแจ้ง ที่มีปรากฏใช้ในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๐๖-๒๕๒๖

ในช่วงระยะเวลา^{นี้} มีระเบียบกำหนดเกี่ยวกับ
"จุดประสงค์ของเรื่อง" ว่า "หากมีความประสงค์หลายประการให้แยกเป็นข้อ ๆ "

การวาง"จุดประสงค์ของเรื่อง" ที่ปรากฏใน
หนังสือราชการช่วงระยะเวลา^{นี้} ยังคงมี ๒ ลักษณะเหมือนในช่วงระยะเวลาก่อน
คือ วางไว้ในย่อหน้าเดียวกับเนื้อเรื่อง หรืออยู่ในย่อหน้าใหม่ ตัวอย่างเช่น

"กระทรวงศึกษาธิการพิจารณาแล้วเห็นว่า กรม^{นี้}ได้จัดให้มีการอบรม
อยู่เสมอ ๆ หากจะติดต่อขอความร่วมมือขอวิทยากรจากกองอำนาจการรักษาความ
มั่นคงภายใน มาให้คำบรรยายเกี่ยวกับสภาพการภาคใต้ด้วย เมื่อมีการจัดอบรม
ก็จะเป็นประโยชน์แก่ทางราชการเป็นส่วนรวม จึงเวียนมาเพื่อโปรดทราบ."
(ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

"...จัดทำโครงการตามแบบฟอร์มของสำนักงานคณะกรรมการวิจัย
แห่งชาติที่กำหนดไว้ โครงการละ ๓๐ ชุด ส่งไปยังสำนักงานคณะกรรมการ
วิจัยแห่งชาติภายในวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๑๘

จึงเวียนมาเพื่อโปรดทราบ.

(เลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

ตัวอย่าง จุดประสงค์ของเรื่องที่เป็น "คำแจ้ง" ในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๐๖-๒๕๒๖
มีดังนี้

"จึงเรียนมาเพื่อทราบ"

(ศึกษาธิการจังหวัดสุพรรณบุรี, หนังสือราชการถึง เลขาธิการกรมศิลปากร)

"จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ"

(อธิบดีกรมตำรวจ ง., หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

นอกจากนี้ยังพบว่า มีการใช้จุดประสงค์ ที่เป็นคำแจ้ง
นี้ร่วมกับจุดประสงค์อื่น ๆ เช่น

"จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและใคร่ขอเรียนเชิญท่านไปร่วมเป็นเกียรติ
ในพิธีตาม วัน และเวลาดังกล่าวด้วย จักขอบพระคุณยิ่ง."

(เลขาธิการสภาวิจัยแห่งชาติ, หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

"จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ ทั้งนี้ กรุณาแจ้งให้ส่วนราชการ องค์การ
และรัฐวิสาหกิจในสังกัด ได้ทราบโดยทั่วกันด้วย จะขอบคุณมาก."

(เลขาธิการคณะกรรมการตรวจและติดตามผลการปฏิบัติราชการ ข., หนังสือ
ราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

"จึงเรียนมาเพื่อโปรดกรุณาทราบ และโปรดพิจารณาให้ความ
อนุเคราะห์ประกาศให้ทราบทั่วกันต่อไปด้วยจักเป็นพระคุณอย่างยิ่ง."

(คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, หนังสือราชการถึง
อธิบดีกรมศิลปากร)

๕.๓.๑.๕ คำแจ้ง ที่มีปรากฏใช้ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๐๖-๒๕๒๖

ในช่วงระยะเวลาี้ มีระเบียบกำหนดเกี่ยวกับ

"จุดประสงค์ของเรื่อง" เช่นเดียวกับในช่วงเวลาระยะที่แล้ว คือกำหนดว่า

"หากมีความประสงค์หลายประการให้แยกเป็นข้อ ๆ"

วางจุดประสงค์ของเรื่อง ส่วนใหญ่อยู่ในย่อหน้าใหม่
ต่างหากจากเนื้อเรื่อง แต่ก็ยังมีบางย่อหน้าที่ยังอยู่ในย่อหน้าเดียวกับ"เนื้อเรื่อง"
ตัวอย่างเช่น

"กรมปลัดผู้ไม่ขัดข้องยินยอมอนุญาตให้มาเป็นอาจารย์พิเศษในวันเวลา
ดังกล่าว จึงเรียนมาเพื่อทราบ

(อธิบดีกรมปลัดผู้, หนังสือราชการถึง คณบดีคณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบัน
เทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง)

"มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้พิจารณาแล้ว อนุญาตให้ข้าราชการทั้ง
๒ รายดังกล่าวเป็นอาจารย์พิเศษตามที่ขอมาได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

(อธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, หนังสือราชการถึง อธิการบดีสถาบัน
เทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง)

ตัวอย่าง จุดประสงค์ของเรื่องที่เป็น "คำสั่ง" ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๒๖-๒๕๓๘
มีดังนี้

"จึงเรียนมาเพื่อทราบ"

(ปลัดกระทรวงมหาดไทย ช., หนังสือราชการถึง ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด)

"จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ"

(เลขาธิการสถิติแห่งชาติ ก., หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมบัญชีกลาง)

นอกจากนี้ยังพบว่า มีการใช้จุดประสงค์ ที่เป็นคำสั่ง
นี้ร่วมกับจุดประสงค์อื่น ๆ เช่น

"จึงเรียนมาเพื่อทราบและขอความอนุเคราะห์ประกาศให้ผู้สนใจทราบ
โดยทั่วกันด้วย จะขอบคุณมาก"

(อธิการบดีสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ข., หนังสือราชการถึง อธิการบดีสถาบัน
เทคโนโลยีพระจอมเกล้า)

"จึงเรียนมาเพื่อทราบและพิจารณา"

(ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวงมหาดไทย)

"จึงเรียนยืนยันมาเพื่อโปรดทราบและถือปฏิบัติต่อไป"

(เลขาธิการคณะรัฐมนตรี สช., หนังสือราชการถึง ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย)

"จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้ผู้สนใจทราบด้วย จะเป็น
พระคุณยิ่ง"

(เลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, หนังสือราชการถึง อธิการบดี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า)

จะเห็นได้ว่า "จุดประสงค์ของเรื่อง" ที่ขึ้นคำแจ้ง
ที่ใช้ในหนังสือราชการ ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ถึง พ.ศ. ๒๕๓๕ นี้ โดยทั่วไปใช้
ถ้อยคำคล้ายคลึงกัน โดยเฉพาะสำนวน "จึงเรียนมาเพื่อทราบ" มีปรากฏใช้
เหมือนกันในทุก ๆ ช่วงเวลา ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน (๒๔๗๕-๒๕๓๕)

เมื่อพิจารณาส່วนประกอบหลักของสำนวนนี้ จะพบว่า
ประกอบด้วย คำเชื่อม "จึง" ซึ่งเป็นคำเชื่อมสำหรับประโยคที่เป็นผล มีคำกริยา
หลัก คือ คำว่า เรียน หรือ กราบเรียน ในช่วงเวลาแรก ๆ มี คำว่า แจ้ง
อีกคำหนึ่ง ใช้เป็นกริยาหลังคำว่า "จึง" แต่หลัง พ.ศ. ๒๔๙๖ ไม่ปรากฏใช้เป็น
คำกริยาหลังคำว่า "จึง" อีก (แต่จะปรากฏใช้เป็นคำกริยาหลังคำว่า "เพื่อ"
แสดงจุดประสงค์ใน "คำขอ") หลังคำกริยา "เรียน" คำกริยาแสดงทิศทาง
"มา" ตามด้วยคำเชื่อมบอกจุดประสงค์ "เพื่อ" และคำกริยาแสดงจุดประสงค์

"ทราบ" ตามลำดับ ในบางสำนวน อาจเติมคำว่า "ขอ" และ/หรือ "โปรด" เพื่อแสดงความสุภาพ

๔.๓.๒ สำนวนภาษาที่ใช้ในส่วน"จุดประสงค์ของเรื่อง"ที่เป็น "คำยืนยัน"
ในหนังสือราชการภายนอก ระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๗๕ - ๒๕๓๕

"คำยืนยัน" หมายถึง จุดประสงค์ของเรื่องที่เป็นการยืนยัน เนื้อความที่แจ้งมาในหนังสือราชการภายนอก โดยทั่วไปคำยืนยันจะใช้สำหรับ มติคณะรัฐมนตรี หรือระเบียบที่ให้อำนาจ

จากการศึกษาหนังสือราชการภายนอกเวลาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕ ถึง พ.ศ. ๒๕๓๕ พบว่า คำยืนยัน จะอยู่ต่างย่อหน้ากับเนื้อเรื่อง มาโดยตลอด

๔.๓.๒.๑ คำยืนยัน ที่มีปรากฏใช้ในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๗๕-๒๔๗๘

คำยืนยันที่ปรากฏใช้ในช่วงระยะเวลานี้ มีเพียงสำนวน เดียว ในสำนวนนี้ไม่มีคำเชื่อมบอกจุดประสงค์ "เพื่อ" ดังนี้

"จึงเรียนยืนยันมา"

(เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ฉ., หนังสือราชการถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวง
ธรรมการ)

๔.๓.๒.๒ คำยืนยัน ที่มีปรากฏใช้ในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๗๘-๒๕๓๖

คำยืนยันที่ ปรากฏใช้ในช่วงระยะเวลานี้ บางสำนวน มีคำเชื่อมบอกจุดประสงค์ "เพื่อ" บางสำนวนก็ไม่มี คำกริยาที่อยู่หลังคำ "เพื่อ"

มี ๒ คำคือ "คำเนนการ" หรือ "ปฏิบัติ" อย่างใดอย่างหนึ่ง นี้แสดงให้เห็นว่า คำยืนยันอาจปรากฏร่วมกับจุดประสงค์อื่น คือ "คำสั่ง" และหนังสือราชการที่ใช้ "คำยืนยัน" นี้ จะต้องเป็น คำสั่ง หรือระเบียบ ซึ่งต้องการให้ผู้รับปฏิบัติตามต่อไป

ตัวอย่าง จุดประสงค์ของเรื่องที่เป็น "คำยืนยัน" ในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๗๘-๒๔๙๖ มีดังนี้

"จึงขอยืนยันมา"

(เลขานุการคณะปลัดกระทรวง, หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ)

"จึงขอเรียนยืนยันมาเพื่อคำเนนการในเรื่องนี้ต่อไป"

(เลขานุการที่ประชุมปลัดกระทรวง, หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวงมหาดไทย)

"จึงขอยืนยันมา เพื่อถือปฏิบัติต่อไป"

(เลขาธิการคณะรัฐมนตรี พ., หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ)

มีข้อสังเกตว่า ใน "คำยืนยัน" ที่ใช้ในระยะเวลาที่มีการเติมคำว่า "ขอ" เป็น "ขอยืนยัน" เพื่อแสดงความสุภาพ

๔.๓.๒.๓ "คำยืนยัน" ที่มีปรากฏใช้ในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๙๖-๒๕๐๖

คำยืนยันที่ปรากฏในช่วงระยะเวลานี้มี ๒ ส่วน ส่วนหนึ่ง ไม่แสดงจุดประสงค์ว่ายืนยันเพื่ออะไร อีกส่วนหนึ่งแสดงจุดประสงค์ของการยืนยันด้วย

ตัวอย่าง จุดประสงค์ของเรื่อง ที่เป็น "คำยืนยัน" ในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๙๖-๒๕๐๖
มีดังนี้

"จึงขอเรียนยืนยันมาเพื่อสั่งการต่อไป"

(เลขาธิการคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ก., หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงศึกษาธิการ)

"จึงขอเรียนยืนยันมา"

(เลขาธิการคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ข., หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงศึกษาธิการ)

มีข้อสังเกตว่า "คำยืนยัน" ที่ใช้ในระยะเวลานี้
ปรากฏร่วมกับ คำกริยา เรียน และมีการเติมคำว่า ขอ หน้าคำกริยา เรียน เป็น
"ขอเรียนยืนยัน" เพื่อให้เกิดความสุภาพต่อผู้รับ

๔.๓.๒.๔ คำยืนยัน ที่มีปรากฏใช้ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๐๖-๒๕๒๖

คำยืนยันที่ปรากฏใช้ในช่วงระยะเวลานี้ ปรากฏร่วมกับ
จุดประสงค์อื่นหรือมีการบอกรายละเอียดอื่นตามมา

ตัวอย่าง จุดประสงค์ของเรื่อง ที่เป็น "คำยืนยัน" ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๐๖-๒๕๒๖
มีดังนี้

"จึงเรียนยืนยันมา"

(เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ว., หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการทบวงมหา
วิทยาลัย)

"จึงขอยื่นยันมา หากมีรัฐวิสาหกิจในสังกัดก็ขอได้โปรดแจ้งให้ทราบด้วย"
(เลขานุการคณะรัฐมนตรี ม., หนังสือราชการถึง กระทรวง ทบวง กรม)

"จึงขอยื่นยันมา เพื่อถือปฏิบัติต่อไป"
(เลขานุการคณะรัฐมนตรี ย., หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ)

"จึงเรียนยื่นยันมา ได้แจ้งให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทราบด้วยแล้ว."
(เลขานุการคณะรัฐมนตรี ศ., หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย)

มีข้อสังเกตว่า "คำยื่นยัน" ที่ใช้ในช่วงระยะเวลานี้ คำกริยา "ขอ" และ "เรียน" จะไม่ปรากฏร่วมกัน และ ในกรณีที่มีการปรากฏร่วมกับจุดประสงค์อื่น "คำยื่นยัน" จะปรากฏร่วมกับ "คำขอ" (ขอให้บอก) และ "คำสั่ง" (ให้ปฏิบัติ) อย่างใดอย่างหนึ่ง

๔.๓.๒.๕ คำยื่นยัน ที่มีปรากฏใช้ในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๒๖-๒๔๓๔

คำยื่นยัน ที่มีปรากฏใช้ในช่วงระยะเวลานี้ มักปรากฏ
ร่วมกันกับจุดประสงค์อื่น

ตัวอย่าง จุดประสงค์ของเรื่อง ที่เป็น "คำยื่นยัน" ในช่วงปี พ.ศ. ๒๔๒๖-๒๔๓๔
มีดังนี้

"จึงเรียนยื่นยันมา"

(เลขานุการคณะรัฐมนตรี อ., หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย)

"จึงเรียนยืนยันมา เพื่อถือปฏิบัติต่อไป"

(เลขานุการคณะรัฐมนตรี ช.๑, หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย)

"จึงเรียนยืนยันมา เพื่อถือปฏิบัติและขอได้โปรดแจ้งให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจในสังกัดถือปฏิบัติต่อไปด้วย"

(เลขานุการคณะรัฐมนตรี ช.๒, หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย)

"จึงเรียนยืนยันมา เพื่อถือปฏิบัติต่อไป และขอได้โปรดแจ้งให้ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจในสังกัดทราบและถือปฏิบัติต่อไป กับได้ประกาศระเบียบดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษาฉบับพิเศษ เล่ม ๑๐๓ ตอนที่ ๕๓ ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๒๔ ด้วยแล้ว"

(เลขานุการคณะรัฐมนตรี ศ.๒, หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย)

มีข้อสังเกตว่า "คำยืนยัน" ในช่วงระยะเวลาี้ จะปรากฏร่วมกับ จุดประสงค์อื่นได้ พร้อมกันทีเดียว ๒ จุดประสงค์ คือ ปรากฏร่วมกับ "คำขอ" และ "คำสั่ง" ในเวลาเดียวกัน ซึ่งต่างจาก "คำยืนยัน" ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา อีกทั้ง "คำยืนยัน" ในช่วงระยะเวลาปัจจุบันนี้ เท่าที่พบในข้อมูลจะปรากฏร่วมกับคำกริยา "เรียน" ไม่ปรากฏร่วมกับคำกริยา "ขอ" แสดงให้เห็นว่าในปัจจุบันนี้ มีความนิยมใช้ว่า "เรียนยืนยัน" ไม่นิยมใช้ว่า "ขอยืนยัน"

จากข้อมูลที่กล่าวถึง ส่วนวนคำยืนยัน ที่ใช้ใน "จุดประสงค์ของเรื่อง" ในหนังสือราชการภายนอก ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๕ ถึง พ.ศ. ๒๕๓๔ นี้ แสดงให้เห็นว่า ในส่วนวนคำยืนยัน นี้ มีคำหลัก สำคัญ คือ คำว่า "จึง" ซึ่งเป็นคำเชื่อมบอกผล คำว่า "เรียน" ซึ่งเป็น คำกริยาหลักที่แสดงความสุภาพ และ คำว่า "ยืนยัน" ซึ่งแสดงลักษณะของการกระทำของเจ้าของหนังสืออันเป็นผลมาจากเหตุในเนื้อเรื่องของหนังสือนั้น

๔.๓.๓ สำนวนภาษาที่ใช้ในส่วน"จุดประสงค์ของเรื่อง"ที่
เป็น"คำสั่ง"ในหนังสือราชการภายนอก ระหว่างปี พ.ศ.๒๔๗๕-๒๔๗๘

"คำสั่ง" หมายถึง จุดประสงค์ของเรื่อง ที่เป็นการ
 สั่งให้ทำ หรือ ปฏิบัติตาม โดยทั่วไป "คำสั่ง" จะปรากฏร่วมกับ "คำแจ้ง" แต่ละ
 ช่วงปีมีลักษณะที่แตกต่างกัน ดังต่อไปนี้

๔.๓.๓.๑ "คำสั่ง" ที่ปรากฏใช้ในช่วงปี พ.ศ.๒๔๗๕-
 ๒๔๗๘

จุดประสงค์ของเรื่อง ที่เป็น คำสั่งในช่วง
 ระยะเวลา นี้ มีการเขียน เป็น ๒ ลักษณะ คือ

ก) เขียนไว้ในส่วนของเนื้อเรื่อง ไม่ได้
 แยกออกมาให้เห็น และไม่มีคำเชื่อม"จึง" ขึ้นต้นข้อความ
 ตัวอย่างเช่น

"...ได้มีพระราชดำริให้แต่งตั้งสจล.ใหม่... คณะรัฐมนตรีเห็น
 ชอบด้วยพระราชดำริ และเห็นควรส่งให้กระทรวงธรรมการจัดการประพันธ์ขึ้นใหม่
 ต่าง ๆ กันเพื่อจะได้ถูกลเกล้า ฯ ถวายทรงเลือก และขอได้โปรดให้แล้วเสร็จพอมิ
 เวลาฝึก นราหมณอ่านให้ทันงานพระราชพิธีจักรมงคลปีนี้."

(นายกรัฐมนตรี ก., หนังสือราชการถึงรัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ)

"รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการมีบัญชา ให้กำชับเป็นการให้ปฏิบัติตามมติ
 นั้น เท่าที่จะทำได้จกทั่วกัน"

(อธิบดีกรมศึกษาธิการ ข., หนังสือราชการถึง กรรมการมณฑลนครศรีธรรมราช)

ข) ใช้คำว่า"จึง"นำหน้าข้อความที่แสดง
 จุดประสงค์ และย่อหน้าใหม่ให้เห็นอย่างเด่นชัด
 ตัวอย่างเช่น

"จึงขอแจ้งมาให้ทราบ เพื่อเป็นหลักปฏิบัติต่อไป"

(อธิบดีกรมศึกษาธิการ ก., หนังสือราชการถึง กรรมการมณฑลนครศรีธรรมราช)

"จึงเรียนมาเพื่อกระทรวงทบวงการต่าง ๆ จะได้ถือปฏิบัติให้ถูกต้องตาม
นโยบายนี้"

(เลขานุการคณะรัฐมนตรี ถ., หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
ธรรมการ)

"จึงแจ้งมาเพื่อจักได้ถือปฏิบัติต่อไป"

(เลขานุการคณะรัฐมนตรี ค., หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
ธรรมการ)

จะเห็นได้ว่า ส่วนต้นของข้อความ
ที่เป็น "คำสั่ง" เหมือนกับ ข้อความที่เป็น "คำแจ้ง" ต่างกันแต่ส่วนท้าย

๔.๓.๓.๒ "คำสั่ง" ที่ปรากฏใช้ในวงปี พ.ศ.๒๔๗๘-

๒๔๙๖

"คำสั่ง" ที่ใช้ในวงระยะเวลานี้มีรูปแบบ

ต่าง ๆ กันดังนี้

ตัวอย่าง จุดประสงค์ของเรื่องที่เป็น "คำสั่ง" ในช่วงปี พ.ศ.๒๔๗๘ - ๒๔๙๖

"จึงแจ้งมาเพื่อจักได้ถือปฏิบัติต่อไป"

(เลขานุการคณะรัฐมนตรี ถ., หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
ธรรมการ)

"จึงแจ้งมาเพื่อจักได้ถือปฏิบัติต่อไป"

(เลขานุการคณะรัฐมนตรี ค.๑, หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
ธรรมการ)

"จึงแจ้งมาเพื่อจักได้ถือเป็นระเบียบปฏิบัติต่อไป และได้แจ้งให้คณะกรรมการจังหวัดทราบแล้ว"

(เลขานุการคณะรัฐมนตรี น., หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ)

"จึงเรียนมาเพื่อจักได้ถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป"

(เลขานุการคณะรัฐมนตรี ง., หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ)

"จึงเรียนมาเพื่อถือเป็นระเบียบปฏิบัติต่อไป"

(เลขานุการคณะรัฐมนตรี ฉ., หนังสือราชการถึง นายกรัฐมนตรี)

"จึงขอเรียนมาเพื่อถือปฏิบัติ"

(ลธร.น[เลขานุการคณะรัฐมนตรี] ก.๑, หนังสือราชถึง นรม.
[นายกรัฐมนตรี])

"จึงเรียนมาเพื่อได้สั่งให้ถือปฏิบัติโดยทั่วกัน และได้แจ้งให้คณะกรรมการจังหวัดทราบด้วยแล้ว"

(เลขานุการคณะรัฐมนตรี ป., หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ)

มีข้อสังเกตว่า "คำสั่ง" ในช่วงระยะเวลา
เวลานี้ นิยมใช้คำว่า จัก แทนคำว่า จะ

๕.๓.๓.๓ "คำสั่ง" ที่ปรากฏในช่วงปี พ.ศ.๒๔๙๖-

๒๕๐๖

"คำสั่ง" ที่ใช้ในช่วงเวลานี้มีรูปแบบต่างๆ

กันดังต่อไปนี้

ตัวอย่าง "จุดประสงค์ของเรื่อง" ที่เป็น "คำสั่ง" ในช่วงปี พ.ศ.

๒๔๙๖ - ๒๕๐๖

"จึงเรียนมาเพื่อจัดได้ถือเป็นทางปฏิบัติต่อไป"

(เลขาธิการคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ค., หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
วัฒนธรรม)

"จึงเรียนมา เพื่อจักได้ถือเป็นระเบียบปฏิบัติต่อไป"

(เลขาธิการคณะรัฐมนตรีฝ่ายบริหาร ง., หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวงมหาดไทย)

"จึงเรียนมาเพื่อทราบและถือปฏิบัติ"

(รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ง., หนังสือราชการถึง ผู้ว่าราชการจังหวัด
ทุกจังหวัด)

"จึงเรียนมาเพื่อทราบและถือปฏิบัติต่อไป"

(ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ฉ., หนังสือราชการถึง ผู้ว่าราชการจังหวัด)

"จึงเรียนมาเพื่อโปรดแจ้งให้ครูในสังกัดและในความควบคุมของกระทรวง
ศึกษาธิการทราบและถือปฏิบัติต่อไปด้วย"

(รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ง.๑, หนังสือราชการถึง ผู้ว่าราชการจังหวัด
ทุกจังหวัด)

๔.๓.๓.๔ "คำสั่ง" ที่ปรากฏใช้ในช่วงปี พ.ศ.

๒๕๐๖ - ๒๕๒๖

"คำสั่ง" ที่ใช้ในช้วงเวลานี้ มีรูปแบบ

ต่าง ๆ กันดังนี้

ตัวอย่าง "จุดประสงค์ของเรื่อง" ที่เป็น "คำสั่ง" ในช่วงปี พ.ศ.

๒๕๐๖ - ๒๕๒๖

"จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และโปรดแจ้งให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทราบ และถือปฏิบัติต่อไป."

(ปลัดกระทรวงการคลัง ง., หนังสือราชการถึง อธิการบดีสถาบันเทคโนโลยี พระจอมเกล้า)

"จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและโปรดแจ้งให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทราบ และถือปฏิบัติตั้งแต่นั้นเป็นต้นไป."

(ปลัดกระทรวงการคลัง ง.๑, หนังสือราชการถึง อธิการบดีสถาบันเทคโนโลยี พระจอมเกล้า)

"จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการต่อไป."

(อธิบดีกรมศาสนา ข.๑, หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

"จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและถือปฏิบัติต่อไป สำหรับมาตรการที่ เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้จะได้แจ้งมาให้ทราบภายหลัง."

(ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี, หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ)

จะสังเกตได้ว่าในช่วงระยะเวลาี้ มีการใช้จุดประสงค์ที่เป็นคำสั่งในลักษณะที่เป็นทางอ้อมคือใช้คำขอร้องแทนคำสั่งโดยตรง คือไม่ได้สั่งให้ผู้รับปฏิบัติ คือมีจุดประสงค์ไปว่าบอกให้ทราบ แต่ให้ผู้รับสั่งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ และถือเป็นทางปฏิบัติอีกทางหนึ่ง ลักษณะนี้เป็นการใช้ "คำสั่ง" โดยสุภาพ คือไม่ให้ผู้รับรู้สึกว่าเป็นคำสั่งโดยตรง นอกจากนี้ยังพบส่วนวนในการสั่งการโดยตรง คือ ให้ดำเนินการ แต่ใช้ส่วนวนด้วยความสุภาพโดยการเติมคำว่าโปรด เพื่อให้มีลักษณะขอร้อง

๕.๓.๓.๕ "คำสั่ง" ที่ปรากฏใช้ในช่วงปี พ.ศ.

๒๕๒๖ - ๒๕๓๕

"คำสั่ง" ที่ใช้ในช่วงเวลานี้ มีรูปแบบ

ต่าง ๆ กันดังนี้

ตัวอย่าง "จุดประสงค์ของเรื่อง" ที่เป็น "คำสั่ง" ในช่วงปี พ.ศ.

๒๕๒๖ - ๒๕๓๕

"จึงเรียนมาเพื่อถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป."

(ปลัดกระทรวงการคลัง จ., หนังสือราชการถึง อธิการบดีสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง)

"จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้อำเภอ กิ่งอำเภอ ถือปฏิบัติต่อไป"

(อธิบดีกรมการปกครอง ก., หนังสือราชการถึง ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด)

"จึงเรียนมาเพื่อทราบและถือปฏิบัติต่อไป"

(ปลัดกระทรวงมหาดไทย ช., หนังสือราชการถึง ปลัดกรุงเทพมหานคร หัวหน้าส่วนราชการระดับกรม หัวหน้าหน่วยงานรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทย และผู้อำนวยการกองในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย)

"จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไปด้วย
จัดขอบคุณยิ่ง"

(เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ห., หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการทบวงมหา
วิทยาลัย)

"จึงเรียนมาเพื่อทราบ และถือปฏิบัติ ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป"

(ปลัดกระทรวงการคลัง ง.๒, หนังสือราชการถึง อธิการบดีสถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง)

"จึงเรียนมาเพื่อทราบและสั่งให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องถือปฏิบัติต่อไป"

(ปลัดกระทรวงมหาดไทย จ., หนังสือราชการถึง ผู้ว่าราชการจังหวัดที่มีพื้นที่ป่าไม้
๒๓ จังหวัด)

"จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป"

(ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย , หนังสือราชการถึง อธิการบดีสถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง)

"จึงเรียนมาเพื่อทราบ และพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป"

(ปลัดกระทรวงมหาดไทย ฉ., หนังสือราชการถึง ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด)

"จึงเรียนมาเพื่อดำเนินการ"

(อธิบดีกรมชนารักษ์ ข., หนังสือราชการถึง อธิการบดีสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล)

"จึงเรียนมาเพื่อดำเนินการต่อไป"

(ปลัดกระทรวงมหาดไทย ณ., หนังสือราชการถึง ปลัดกรุงเทพมหานคร หัวหน้าส่วนราชการระดับกรม หัวหน้าหน่วยงานรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทย และผู้อำนวยการกองในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย)

มีข้อสังเกตว่า ในช่วงระยะเวลาที่ นอกจากจะมีคำสั่ง เพื่อถือปฏิบัติแล้ว ยังมีคำสั่งเพื่อดำเนินการอีกด้วย

๔.๓.๔ ส่วนวนภาษาที่ใช้ในส่วน"จุดประสงค์ของเรื่อง" ที่เป็น "คำขอ" ในหนังสือราชการภายนอก ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๓๕ - ๒๕๓๕

"คำขอ" หมายถึง จุดประสงค์ของเรื่องที่เป็นการขอร้องให้ทำ

โดยทั่วไป "คำขอ" มีถ้อยคำที่ใช้แบ่งได้เป็น ๓ กลุ่ม คือ

ก) ถ้อยคำที่แสดงความประสงค์ เช่น ขอความอนุเคราะห์ ขอความร่วมมือ ขอได้โปรดบริจาคหนังสือ

ข) ถ้อยคำที่เป็นการขอบุญ เช่น จะเป็นพระคุณยิ่ง ขอขอบพระคุณอย่างมากมาย ณ โอกาสนี้ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ค) ถ้อยคำที่แสดงความหวัง เช่น หวังว่าจะได้รับความร่วมมือ หวังว่าคงจะได้รับความเอื้อเฟื้อร่วมมือเป็นอย่างดี

หนังสือราชการภายนอกบางฉบับมีการใช้ถ้อยคำทั้ง ๓ กลุ่ม แต่บางฉบับก็มีใช้เพียงบางกลุ่ม การใช้ "คำขอ" ในแต่ละช่วงระยะเวลา มีดังนี้

๔.๓.๔.๑ "คำขอ" ที่มีปรากฏในช่วงปี พ.ศ.

๒๔๗๕ - ๒๔๗๘

"คำขอในช่วงระยะเวลา^{นี้} ยังไม่มี
ถ้อยคำที่แสดงความหวัง มีแต่ถ้อยคำที่แสดงความประสงค์ และแสดงความขอบคุณ
การเขียนถ้อยคำ ๒ กลุ่ม^{นี้} มี ๒ ลักษณะคือ

ก) เขียน คำกริยา ขอ หน้า คำกริยาที่แสดง
ความประสงค์แล้วต่อท้ายด้วยคำขอบคุณ ตัวอย่างเช่น

"ขอได้กรุณาโปรดตั้งผู้แทนในกระทรวงของท่านผู้หนึ่ง...ด้วย จะเป็น
พระคุณอย่างยิ่ง"

(ประธานกรรมการควบคุมการวิทยุกระจายเสียง, หนังสือราชการถึง รัฐมนตรี
ว่าการกระทรวงธรรมการ)

ข) เขียนเป็นประโยคเงื่อนไข ซึ่งมีความหมายว่า
จะได้รับคำขอบคุณ ถ้าทำตามประสงค์ ตัวอย่างเช่น

"และจะเป็นที่ขอบคุณยิ่ง ถ้าท่านจะโปรดส่งให้เจ้าหน้าที่รวบรวมระเบียบ
การประมูลนั้น ๆ ส่งมาให้กรมพิธีสดุทราบในโอกาสอันควร"

(เลขานุการกรรมการอำนวยการกรมพิธีสดุแห่งชาติ, หนังสือราชการถึง ปลัดทูล
ฉลองกระทรวงธรรมการ)

ตัวอย่าง "จุดประสงค์ของเรื่อง" ที่เป็น "คำขอ" ในช่วงปี พ.ศ.

๒๔๗๕ - ๒๔๗๘

"โดยเหตุนี้จึงมีความประสงค์จะขอความอนุเคราะห์ของกระทรวง
ธรรมการได้โปรดอนุญาตให้หม่อมเจ้ารัชฎาภิเศก โสณกุล ไปเป็นกรรมการที่
ปรึกษา"

(รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรพาณิชย์การ, หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่า
การกระทรวงธรรมการ)

"ฉะนั้นถ้าไม่ขัดข้องต่อทางราชการแล้ว ขอได้โปรดกรุณานับว่าเป็นไป
ช่วยเหลือ ปลงศพทหารที่จังหวัดนครราชสีมาของข้าราชการทั้ง ๓ ที่กล่าวแล้วเป็น
การไปราชการด้วย จะขอบพระคุณมาก"

(เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ท., หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวงธรรมการ)

"ฉะนั้นจึงขอเรียนมาว่า หากผู้แทนราษฎรประสงค์จะทราบข้อความ
ประการใดเกี่ยวกับกระทรวงนี้ ก็ขอได้โปรด อำนวยความสะดวกให้ตามสมควร..
หรือหากถ้ามีเรื่องอยู่กองใดแผนกใดก็ช่วยแนะนำหาไปยังกองหรือแผนกนั้น นอก
จากนี้เห็นควรแจ้งให้กองและแผนกต่าง ๆ ทราบไว้เพื่อให้ความสะดวกแก่ผู้แทน
ราษฎรด้วย."

(เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ง., หนังสือราชการถึง เลขานุการรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงธรรมการ)

"จึงขอเสนอมาเพื่อพิจารณาประกอบความดำริว่า ในการได้ส่วน
เรื่องราวต่าง ๆ ควรให้ดำเนินการได้ส่วนเปลี่ยนการได้ส่วนโดยวิธีอื่นเสีย
บ้างบางที่จะได้ผล"

(เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ค., หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวงธรรมการ)

มีข้อสังเกตว่า "คำขอ" มักจะมีคำว่า โปรดและ
กรุณา และคำขอบคุณปรากฏอยู่ด้วย แต่ถ้า"คำขอ"นั้น เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงาน
หน้าที่มักจะไม่ใช่คำขอบคุณ

๕.๓.๕.๒ "คำขอ ที่มีปรากฏในปี พ.ศ.๒๔๗๘-

๒๔๙๖

"คำขอ"ในช่วงระยะเวลา^{นี้} บาง
ตัวอย่างมีถ้อยคำแสดงความหวังปรากฏอยู่ด้วย ดังนี้

ตัวอย่าง "จุดประสงค์ของเรื่อง" ที่เป็น "คำขอ"ในช่วงปี พ.ศ.
๒๔๗๘ - ๒๔๙๖

"จึงขอเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไปด้วย"
(รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ข., หนังสือราชการถึงเลขาธิการ
คณะรัฐมนตรี

"โดยเหตุ^{นี้} กระทรวงการต่างประเทศจึงขอเรียนมา เพื่อ กระทรวง
ศึกษาธิการได้โปรดส่งเอกสารดังกล่าวมายังกระทรวงการต่างประเทศสัก ๑๕ ชุด
ด้วย จะขอบคุณมาก"
(ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ข.๒ , หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวงศึกษา
ธิการ)

"ฉะนั้น กระทรวงการต่างประเทศจึงขอส่งหนังสือกฎหมายข้างต้นนั้นมา
เพื่อขอให้ดำเนินการจัดส่งให้แก่มหาวิทยาลัยที่สำคัญพร้อมกับหนังสือ^{นี้}รวม ๒ เล่ม
และหากกระทรวงศึกษาธิการ เห็นสมควรที่จะส่งเอกสารทำนองเดียวกันนี้ให้แก่
รัฐบาลญี่ปุ่นได้บ้างหรือไม่แล้ว ก็ขอได้กรุณาแจ้งไปให้ทราบด้วย จะขอบคุณเป็นอัน
มาก"

(ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ค., หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ)

"ฉะนั้น เพื่อความสะดวกในการติดต่อราชการ จึงขอแจ้งหมายเลข โทรศัพท์ดังกล่าวข้างต้นมาเพื่อทราบ และขอได้โปรดแจ้งให้หน่วยราชการต่าง ๆ ในสังกัดทราบทั่วกันด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง."

(ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ง., หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ)

"จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุมัติสำหรับการแต่งตั้งอธิบดีกรมในสังกัด กระทรวงศึกษาธิการ เป็นอนุกรรมการร่วมในคณะอนุกรรมการนี้ และขอได้โปรดแจ้งให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งทั้งสามทราบด้วย ส่วนกำหนดประชุมนี้ อธิบดีกรมไปไม้จะได้นัดหมายมายังอนุกรรมการนั้น ๆ โดยตรง ทั้งนี้ หวังในความร่วมมือและขอขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้ด้วย"

(รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรราธิการ ข., หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ)

"ฉะนั้น ถ้าหากไม่เป็นการขัดข้องแล้ว กระทรวงเกษตรราธิการใคร่ขอความร่วมมือจากกระทรวงศึกษาธิการช่วยอนุเคราะห์สั่งการให้โรงเรียนเกษตร และโรงเรียนประจำบาลต่าง ๆ ในภาคอีสานทำการปลูกและฟอกปอแก้วเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ราษฎร... ทั้งนี้หวังว่าคงได้รับความร่วมมือจากกระทรวงศึกษาธิการในการส่งเสริมการปลูกและฟอกปอแก้วเป็นอย่างดี และขอขอบคุณมาในนี้ด้วย."

(รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรราธิการ ก., หนังสือราชการถึง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ)

๕.๓.๕.๓ "คำขอ" ที่มีปรากฏใช้ในช่วงปี พ.ศ.

๒๔๙๖ - ๒๕๐๖

"คำขอ" ในช่วงระยะเวลานี้ โดยทั่วไปยังคงเหมือนกับ "คำขอ" ในช่วงระยะเวลาที่แล้ว ดังนี้

ตัวอย่าง "จุดประสงค์ของเรื่อง" ที่เป็น คำขอ ในช่วงปี พ.ศ.
๒๔๙๖ - ๒๕๐๖

"...ฉะนั้น จึงใคร่ขอความกรุณาจากกรมศิลปากรว่า ถ้าหากมีภาพยนตร์เรื่อง "นิ้วเพชร" หรือภาพยนตร์อื่นใดที่จะนำออกฉายเป็นการเผยแพร่ประเทศไทย และวัฒนธรรมของไทยแล้วก็ใคร่ขอขี้นไปเพื่อการดังกล่าวด้วย"

"จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาแจ้งให้กระทรวงการต่างประเทศทราบโดยด่วนด้วย จะขอบพระคุณมาก และได้ขอให้ทางกรมประชาสัมพันธ์พิจารณาด้วยแล้ว"
(ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ จ.๑, หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

"จึงเรียนมาเพื่อขอท่านได้โปรดสั่งบรรดาหน่วยราชการในสังกัดให้ความร่วมมือช่วยเหลือแก่โรงงานกระดาษไทยสามเส้นต่อไปด้วย จะขอบพระคุณยิ่ง"
(ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ก., หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ)

"ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดอนุญาตให้ชานาดังกล่าวได้เข้าชมการแสดงละครของกรมศิลปากร ...กรมการข้าวหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความร่วมมือจากกรมศิลปากรเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย"
(อธิบดีกรมการข้าว, หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

"จึงเรียนมาเพื่อขอความร่วมมือ ขอได้โปรดอนุเคราะห์ให้ด้วย... คณะรัฐประศาสนศาสตร์ หวังในความร่วมมือเป็นอย่างยิ่ง และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้ด้วย."
(คณบดีคณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

"กรมสรรพสามิตจึงเรียนมา ขอได้โปรดอนุญาตให้กรมสรรพสามิตจัดพิมพ์
ความความประสงค์ดังกล่าว...กรมสรรพสามิตหวังว่า คงได้รับความอนุเคราะห์ใน
การนี้ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย."

(อธิบดีกรมสรรพสามิต, หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

"กระทรวงมหาดไทยจึงเรียนขอความร่วมมือมายังกระทรวงศึกษาธิการ
เพื่อได้นิจารณาส่งไปยังโรงเรียนต่าง ๆ ได้อบรมเด็กนักเรียนอย่าให้ประพฤติก
กระทำดังกล่าวตามที่ผู้ชักชวนเป็นอันขาด ทั้งนี้กระทรวงมหาดไทยหวังอย่างมากว่า
คงจะได้รับความร่วมมือจากกระทรวงศึกษาธิการด้วยดี และขอขอบคุณล่วงหน้ามา ณ
ที่นี้ด้วย"

(ปลัดกระทรวงมหาดไทย ค., หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ)

"กรมประมงจึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์แจ้งให้ข้าราชการในสังกัด
ของท่านทราบโดยทั่วกัน...กรมประมงหวังว่าคงจะได้รับความเอื้อเฟื้อเพื่อร่วมมือเป็น
อย่างดี และขอขอบคุณล่วงหน้ามาในโอกาสนี้ด้วย"

(อธิบดีกรมประมง, หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

"จึงเรียนมาเพื่อขอความร่วมมือให้เจ้าหน้าที่ปิดประกาศไว้ ณ ส่วนราชการ
นี้ด้วย ขอขอบคุณ

(ปลัดกระทรวงยุติธรรม ก., หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

๕.๓.๕.๕ "คำขอ" ที่มีปรากฏใช้ในปี พ.ศ.

๒๕๐๖ - ๒๕๒๖

"คำขอ" ในช่วงระยะเวลานี้โดยทั่วไป
 ยังคงเหมือนกับคำขอ ในช่วงระยะเวลาที่แล้ว

ตัวอย่าง "จุดประสงค์ของเรื่อง" ที่เป็น "คำขอ" ในช่วงปี พ.ศ.
๒๕๐๖ - ๒๕๒๖

"จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ ทั้งนี้กรุณาแจ้งให้ส่วนราชการ องค์การ
และรัฐวิสาหกิจในสังกัดได้ทราบโดยทั่วกันด้วย จะขอบคุณมาก."

(เลขาธิการคณะกรรมการตรวจและติดตามผลการปฏิบัติราชการ ข., หนังสือ
ราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

"จึงเรียนมาเพื่อโปรดกรุณาทราบ และโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์
ประกาศให้ทราบทั่วกันต่อไปด้วยจักเป็นพระคุณอย่างยิ่ง."

(คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, หนังสือราชการถึง
อธิบดีกรมศิลปากร)

"จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านให้ช่วยให้ข้าราชการใน
ระดับดังกล่าวกรอกแบบสอบถาม และขอให้ข้าราชการที่กรอกส่งแบบสอบถาม
คืนให้แก่สำนักงาน ก.พ. โดยเร็วด้วยจักขอบคุณยิ่ง."

(หัวหน้ากองวิชาการ สำนักงาน ก.พ., หนังสือราชการถึง เลขาธิการกรมศิลปากร)

"จึงเรียนขอความอนุเคราะห์มาเพื่อโปรดจัดปิดโปสเตอร์โฆษณา
ซึ่งได้ส่งมาพร้อมนี้ ไว้ ณ สถานที่ของท่านให้ด้วย จะเป็นพระคุณยิ่ง."

(ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ข., หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

"จึงเรียนขอความร่วมมือมาเพื่อโปรดให้เจ้าหน้าที่กรอกตัวเลข
จำนวนข้าราชการ ลูกจ้าง และจำนวนอัตราว่างที่ยังไม่ได้บรรจุของกรมศิลปากร
เฉพาะที่ทำงานอยู่ในเขตจังหวัดพระนครและธนบุรี และกรุณาส่งคืนให้กรมแรงงาน
ภายในวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๐๒ ด้วย จักขอบคุณยิ่ง."

(อธิบดีกรมแรงงาน, หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

"จึงเรียนขอความร่วมมือมาเพื่อขอท่านได้โปรดแจ้งให้ข้าราชการ
ในกรมนี้ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทราบโดยทั่วกัน จะเป็นพระคุณยิ่ง."

(อธิบดีกรมราชทัณฑ์, หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

"ฉะนั้น จึงเรียนมาเพื่อขอความร่วมมือแจ้งให้ทางโรงเรียนต่าง ๆ
อบรมชี้แจงเด็กนักเรียนได้ เข้าใจในคำแนะนำตักเตือนตามนัยสำเนาประกาศ
กรมตำรวจต่อไปด้วย ทั้งนี้กรมตำรวจหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือ
จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณอย่างมากมาย โอกาสนี้ด้วย."

(อธิบดีกรมตำรวจ ค., หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ)

"ฉะนั้นจึงเรียนมาเพื่อขอความกรุณาจากกรมศิลปากร ขอได้โปรด
พิจารณาหนังสือ...

กรมพลศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความเมตตาแนะนำ
จากกรมศิลปากรด้วยดี จึงขอขอบพระคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้ด้วย."

(อธิบดีกรมพลศึกษา, หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

"จึงเรียนมาเพื่อขอความกรุณาขอหนังสือดังกล่าว เป็นจำนวน ๒ ชุด
วิทยาลัยหวังในความกรุณาจากท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ
โอกาสนี้ด้วย."

(อธิการวิทยาลัยวิชาการศึกษา, หนังสือราชการถึง อธิบดีกรมศิลปากร)

"จึงเรียนเพื่อโปรดพิจารณา แล้วแจ้งกระทรวงการต่างประเทศทราบ"
ด้วยจะขอบคุณมาก

(ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ค., หนังสือราชการถึง ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ)

๘.๓.๘.๕ "คำขอ" ที่มีปรากฏใช้ในช่วงปี พ.ศ.

๒๕๒๖ - ๒๕๓๘

"คำขอ" ในช่วงระยะเวลา ^{นี้} โดย
ทั่วไปยังคงเหมือนกับในช่วงระยะเวลาที่แล้ว ดังนี้

ตัวอย่าง "จุดประสงค์ของเรื่อง" ที่เป็น "คำขอ" ในช่วงปี พ.ศ.

๒๕๒๖ - ๒๕๓๘

"... จึงขอความกรุณาเปลี่ยนแปลงรายการไม้ดังกล่าวเป็นดังนี้...

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและแจ้งเจ้าหน้าที่องค์การอุตสาหกรรม
ป่าไม้ที่เกี่ยวข้องเปลี่ยนแปลงรายการไม้ดังกล่าวด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง"

(อธิบดีกรมป่าไม้, หนังสือราชการถึง ผู้อำนวยการองค์การอุตสาหกรรมป่าไม้)

"กองกลาง สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย จึงใคร่ขอความร่วมมือ
จากท่านช่วยเผยแพร่ข่าวทุนอุดหนุนการศึกษาโครงการผลิตและพัฒนาอาจารย์นี้
แก่ผู้สนใจ และอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่ท่านสังกัดอยู่ต่อไปด้วย จักขอบพระคุณยิ่ง."
(ผู้อำนวยการกองกลาง สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย, หนังสือราชการถึง
หัวหน้าฝ่ายประชาสัมพันธ์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า)

"จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้ผู้สนใจทราบด้วย จะเป็น
พระคุณยิ่ง"

(เลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, หนังสือราชการถึง อธิการบดี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า)

"จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาต และขอขอบคุณในความร่วมมือ
อย่างดีมา ณ โอกาสนี้"

(อธิการบดีมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, หนังสือราชการถึง อธิการบดีสถาบัน
เทคโนโลยีพระจอมเกล้า)

"จึงเรียนมาเพื่อขอให้กรมศุลกากร โปรดตรวจปล่อยผลิตภัณฑ์ดังกล่าว
ให้กับบริษัท อาลาวอินดัสเทรียล จำกัด ด้วย ทั้งนี้สำนักงานฯ ได้มีหนังสือแจ้งให้
ผู้นำเข้าทราบแล้ว และขอขอบคุณกรมศุลกากรในความร่วมมือตลอดมา"

(เลขาธิการสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม, หนังสือราชการถึง อธิบดี
กรมศุลกากร)

"ฉะนั้น จึงเรียนขอความร่วมมือจากหน่วยงานของท่านในการตรวจและ
รับรองชนิดของน้ำมันเชื้อเพลิงที่ใช้กับรถยนต์...หวังว่าคงจะได้รับความร่วมมือ
จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้."

(ผู้บังคับการกองทะเบียน กรมตำรวจ, หนังสือราชการถึง อธิการบดีสถาบัน
เทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตเจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง)

"สำนักงานสถิติแห่งชาติ จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้นักกีฬาของ
สำนักงานฯ ใช้สถานที่ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ...

สำนักงานสถิติแห่งชาติ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์
จากท่าน จึงขอขอบคุณมา ณ ที่นี้

(เลขาธิการสถิติแห่งชาติ ค., หนังสือราชการถึง ผู้ว่าการการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่ง
ประเทศไทย)

"จึงขอความร่วมมือมายังท่านได้โปรดประกาศและประชาสัมพันธ์ใน
หน่วยงานของท่าน เพื่อเผยแพร่ข่าวการรับสมัครนิสิตให้ผู้สนใจได้ทราบทั่วกัน
มหาวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจักได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้"

(หัวหน้ากองธุรการ วิทยาเขตสงขลา, หนังสือราชการถึง หัวหน้างานประชาสัมพันธ์
 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตเจ้าคุณทหาร)

"สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ จึงใคร่ขอความร่วมมือประชา
สัมพันธ์ โดยการติดโปสเตอร์ที่แนบมาด้วยแล้ว ให้ผู้สนใจทราบโดยทั่วกัน

สำนักงานฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี
เช่นเคย และใคร่ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้"

(เลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, หนังสือราชการถึง คณบดีคณะเทคโนโลยี
 การเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า ลาดกระบัง)

"จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาต่อไป
(รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์, หนังสือราชการถึง เลขาธิการคณะ
รัฐมนตรี)

"จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา
ต่อไปด้วย จักขอบคุณมาก."

(ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ก., หนังสือราชการถึง เลขาธิการคณะรัฐมนตรี)

จะเห็นได้ว่า "คำขอ" ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๕ -

๒๕๓๘ มีการใช้ถ้อยคำไม่แตกต่างกันมากนัก ตัวอย่าง "คำขอ" ก่อนพ.ศ.

๒๕๓๘ มีแต่ถ้อยคำที่แสดงความประสงค์และคำขอบคุณ แต่ในช่วงเวลาหลัง

พ.ศ. ๒๕๓๘ ได้พบ คำขอ ที่มีถ้อยคำแสดงความหวัง ถ้อยคำเช่นนี้ พบมากขึ้น

เป็นลำดับจนถึงปัจจุบัน และมีข้อสังเกตว่า ถ้ามีถ้อยคำที่แสดงความหวัง ใน

คำขอ จะต้องมีถ้อยคำที่แสดงความขอบคุณอยู่ด้วย

จากทั้งหมดที่กล่าวมานี้ ทำให้เห็นได้ว่า ส่วนวนภาษาในส่วน "จุดประสงค์ของเรื่อง" ที่ใช้ในปัจจุบันนี้ (พ.ศ.๒๕๒๖-๒๕๓๘) มีการใช้ที่ไม่แตกต่างกับในช่วงระยะเวลาก่อนหน้านี้ ไม่ว่าจะเป็น คำแจ้ง คำยืนยัน คำสั่ง และ คำขอ จะมีที่แตกต่างบ้างก็ในส่วนปลีกย่อยเท่านั้น แสดงให้เห็นว่า ส่วนวนภาษาที่ใช้ในหนังสือราชการส่วนใหญ่มีการสืบทอดการใช้มาตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย